

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

EROL MANİSALI

ATTİLÂ İLHAN'LA 1000 SAAT

BİLGİ YAYINEVİ

3.
basım

Attilâ İlhan Füzeleri Neden Sever ki?
Neleri Sevmez?

Attilâ İlhan'dan Köycüler ve Şehirciler Üzerine
İşçiler, Sanayiciler ve Avrupa Birliği

Mustafa Kemal Solcu ve Milliyetçidir

Kaç Vatan Haini var? Gazeteciler Cahil mi?

Ecevit Nasıl Biri?

Bir Komünist ve Bir İmam!

Barış Manço
Neden Sevildi?

Paris'te İlk Tango

Ç Derviş Kimin Son Şansı?

Türkiye'nin mi?

Yoksa Amerika'nın mı?

Döneler Ne Âlemde?

Sovyetler Dağılınca Bizim Solcular 'Küreselci' Oldu

ISBN 975 - 494 - 953 - 0
2005.06.Y.0105.2570

Birinci Basım Haziran 2001
İkinci Basım Kasım 2001

Üçüncü Basım
Kasım 2005

BİLGİ YAYINEVİ

Meşrutiyet Caddesi, No: 46/A, Yenışehir 06420 / Ankara
Tlf : (0-312) 434 49 98 - 434 49 99 - 431 81 22
Faks : (0-312) 431 77 58

İstanbul Temsilciliği

İstiklâl Cad., Beyoğlu İş Mrk. No: 365, A Blok,
Kat: 1/133 Beyoğlu 80070 / İstanbul
Tlf : (0-212) 244 16 51 - 244 16 53
Faks : (0-212) 244 16 49

BİLGİ KİTABEVİ

Sakarya Caddesi, No:8/A, Kızılay 06420 / Ankara
Tlf : (0-312) 434 41 06 - 434 41 07
Faks : (0-312) 433 19 36

BİLGİ DAĞITIM

Narlıbahçe Sokak, No: 17/1, Cağaloğlu 34360 / İstanbul
Tlf : (0-212) 522 52 01 - 520 02 59
Faks : (0-212) 527 41 19

EROL MANİSALI

Attilâ İlhan'la 1000 Saat

anı-anlatı

kapak düzeni: başkent grafik

baskı: cantekin matbaacılık

Ücretsiz RDE Kitap Arşivi - <https://trantey.org>

yayınçılık ticaret ltd. şti.

(0-312) 384 34 35 - 384 34 36 - 384 34 37

İÇİNDEKİLER

KİTABI SUNARKEN	9
Zihnen Devşirilenler	15
Sivil Toplum Örgütleri Kime Çalışır?	17
Mustafa Kemal Solcu ve Milliyetçidir	19
Mustafa Kemal'den Sonra Her Şey Bitti mi?	21
Ekonomik Krizin Önü, Arkası	24
Mustafa Kemal ve Sultan Galiyef	26
Sermaye, Şeriatçılar ve Diğerleri	29
Ecevit Nasıl Biri?	31
Soldaki Boşluk Nasıl Doldurulur?	34
Dönekler Ne Âlemde?	36
Çin, Asya ve Asyalılık	38
Fransa Biraz Başka mı?	41
Putin ve Çok Kutupluluk	43
Asker Farklı Düşünüyor	46
'Medya'nın Hali	49
Holdingleşen Sanat	52
Halk Uyanıyor	55
Misyoner Okullarından Çıkanlar Başkadır	58
Okurlardan Mektuplar... Arkadaşlardan Mektuplar... ..	61
Sağ ve Soldan Birlikte Gelen İlginin Nedeni	64

Sağlam Adamlar, Çürük Adamlar	67
Nükleer Enerji Tartışmaları	70
İki Yalnız Adam	73
Sovyetler Dağılınca Bizim Solcular 'Küreselci' Oldu	77
Tarihle Bağlar Kopmaz	80
Türkiye'yi Kimler Yönetiyor?	83
Avrupa Lobicileri ve Askerler	86
AGSK TSK'yı Sarstı ve... ..	90
Gazeteciler Cahil mi?	93
Paris'te İlk Tango	96
Türkiye'nin Avrupa Çıkmazı	99
Otosansür Uygulayan Medyamız	102
Vakıf Üniversiteleri Kime Çalışır?	105
Kıbrıs Derken Nereden Nereye?	108
Putin Farklı Biri mi?	111
TRT'den Notlar	114
Attilâ İlhan'dan Köycüler ve Şehirciler Üzerine	117
Bize Duyulan İlgi	120
Saklanan Atatürk	123
İnsanı Ezen Tüketim Toplumu	126
Attilâ İlhan Füzeleri Neden Sever ki?	129
Medya ile Boykotlaşma	131
Gönüllü Kuruluşlar Ne İşe Yarar?	134
Hapishane, Anadolu ve Paris	137
Yalnız Demirel ve Özal mı?	140
Batı, 'Atomize' Toplum İstiyor	142
Post-Modernizm, Amerika'nın Yeni Silahı	145
Hâlâ Soğuk Savaş Dönemi Politikacıları	148
İşçiler, Sanayiciler ve Avrupa Birliği	151
İki Tanık: Besim Üstünel ve İsmail Batu	154

Dervişler Döner Döner...	157
Derviş ve Dış Hortumlama.....	160
Esas Kavga Kiminle?.....	163
Herkes Onu Neden Sever ki?	166
İstiklal Savaşı, 2001 Türkiye'si.....	169
Ordu, Tanzimat, Japonya!	172
Derviş Kimin Son Şansı?	
Türkiye'nin mi? Yoksa Amerika'nın mı?	175
Bariş Manço Neden Sevildi?	178
Masanın İki Tarafı	181
Kaç Vatan Haini Var?	184
Avrupa İlişkilerinde Attilâ İlhan, Halit Refiğ ve Bendeniz	187
Bir Komünist ve Bir İmam!	190
Türk Kahvesi - Gâvur Kahvesi	193
Devlet Olmasın mı?	196
Attilâ İlhan Neleri Sevmez?.....	199

KİTABI SUNARKEN

Birkaç yıldır Attilâ İlhan'la haftada iki gün buluşuyoruz ve sohbet ediyoruz. Kabaca bir hesap yaptım, bin saate yakın konuşmuşuz; dile kolay, nasıl geçtiğini ben de anlamadım.

Bu sohbetlerden büyük haz aldığımı itiraf etmeliyim. Birkaç hafta önceki görüşmemizde Attilâ İlhan'a söyledim; kendisini bilmiyorum, ama ben hayatım boyunca bu kadar düzenli ve bu kadar uzun süre kimse ile konuşmadım.

Biraz gerilere giderek düşünmeye çalıştım; öğrencilik yıllarımda biraz 'cemiyetçiliğim' vardı, toplanır konuşurduk üç-beş kişilik gruplar halinde, arkadaş toplantısı gibi konuşmalardı.

İktisat Fakültesi'ndeki öğrenciliğim sırasında Sencer'in (Prof. Sencer Divitcioğlu) ve Demir Hoca'nın (Prof. Demir Demirgil) evlerinde sohbetlerimiz olurdu. Toplasanız 10'u, 20'yi geçmez.

Asistanlık yıllarımda Rona Aybay, Erdoğan Teziç, Bülent Tanör gibi asistan arkadaşlarla evde veya lokantada sohbetlerimiz oldu.

Daha sonra hocalığım sırasında bizim kürsüden Gülten Kazgan ile yoğun sohbetlerimiz vardı. Bunlar da rastgele, düzensiz sohbetlerdi.

Eski komşum Halit Refiğ ile son 30 yıl içinde, pek de düzenli olmayan buluşmalarımız olmuştu, gerçekten zevk aldığım.

Bir de Londra'da bulunduğum yıllarda Nermi Uygur ve Bedia Akarsu ile, aynı mekânlarda bulunmanın bir sonucu olarak görüşür, sağa-sola gider, oturup ciddi şeyler konuşurduk.

Dünya, Türkiye, ekonomi, politika, kültür, sanat, edebiyat, A'dan Z'ye her şeyi....

Ama Attilâ İlhan ile son birkaç yıl içindeki beraberliğimiz çok daha düzenli oldu. Her buluşmamızda 2-3 saat konuştuk.

Şimdilerde ben Attilâ İlhan'a "Abi" diye hitap ediyorum; eskilerde dersiniz, eskilerde yüz yüze gelmemiştik. Ben kendisini yıllardır şiirlerinden, romanlarından ve gazetelerdeki yazılarından tanıdım, karşılıklı görüşmemiz olmamıştı.

Cumhuriyet gazetesinde ikimiz de yazmaya başladık, köşe yazarı olarak; ilginç bir biçimde aynı konuları çok değişik yönleri ile ve farklı zaman kesitleri içinde ele alıyorduk.

Birkaç yıl öncesinde –1996 olabilir– bir makalemden Attilâ İlhan'a 'takıldım'. Ben daha çok bugün içinde yaşadığımız olaylara değinirken Attilâ İlhan yakın tarihimizle ilgili yazılar yazıyordu. Yazımda, "Üstat ne olur, biraz da bugüne gel, yoksa ileride aynı eleştirileri yapmak zorunda kalacaksın" dedim.

İzleyen haftalara Attilâ İlhan, benim Avrupa Birliği ile ilgili bir değerlendirmemden alıntı yaptı. Aramızdaki ilk temas böyle başladı.

Yazılarını ve TRT 2'deki konuşmalarını çok yakından izliyordum, ilgi alanlarımız hemen hemen aynı idi. O aralar bir-iki kitabım yayımlandı, o vesile ile kendisine telefon ettim, Diwan'da buluştuk; kitaplarımı verdim, biraz konuştuk.

Kendisi ile ilk defa karşılaşıyordum, yazılarını, düşüncelerini biliyordum ama 'kendisini' tanıımıyordum, tanıştık. 'Şahsiyeti' ile ilgili bir fikrim olmamıştı, zaten yarım saatlik bir görüşmeden ne beklenirdi ki.

Daha sonra 'bazı teknik konularda' bir-iki telefon görüşmemiz oldu.

Birkaç hafta sonra Attilâ İlhan'ın başkanışmanlık yaptığı medya kuruluşundaki odası, artık bizim haftada iki defa düzenli buluşup sohbet edeceğimiz, görüş alışverişinde bulunacağımız mekân olacaktı.

Yavaş tempoda ve biraz da 'tartarak' başladığımız sohbetler zamanla açık, samimi, iyi niyetli dost sohbeti haline dönüştü. Gerçek Attilâ İlhan'ı artık tanımaya başlamıştım. Aylar, hatta yıllar ilerledikçe iki dost olmuştuk; o benim için 'Abi', ben de onun için 'Erol'dum.

Frekanslarımız tutmuştu: hiçbir şey saklamadan, kendimizi kısıtlamadan, açık, iyi niyetli olarak her şeyi masaya yatırıyor-duk. Onun ve benim bulunduğum çevreler biraz farklıydı; bu sohbetlerimiz verimli bir bütünleşme sağlıyordu.

Elimizdeki kitapları, belgeleri, kafamızdaki düşünceleri Mahmutpaşa pazarının rahatlığı içinde değiş-tokuş edebiliyorduk. İkimiz de çok rahattık, çok doğal bir çizgi yakalamıştık, bu çok önemli idi.

Çevremdekiler beni 'sosyal' bir insan olarak tanırlar. Bu benim verdiğim çok yanlış bir izlenimdir; aslında çok 'kapalı-yımdır'. Kolay kolay insanlarla görüşmem, sıkılıveririm, özgürlüğüm her şeyin üzerindedir. 'Nezaketen' kimse ile görüşmem; laf olsun diye de konuşma âdetim hiç yoktur.

Attilâ İlhan'ın da benzer niteliklerini görüyordum. O kadar popüler olmasına karşın, o da benim gibi kapalı idi. Kimsenin evine gitmez, gitse de hatırını kıramayacağı eski bir dost için bunu yapardı.

Başka bir şey daha gördüm; o da, ben de aslında 'yalnız' insanlardık. Belirli bir arkadaş ve dost çevremiz yoktu. O sadece hafta sonları kız kardeşi Çolpan İlhan'ın evine giderdi.

Bu 'ortak yalnızlığımızın' sebebinin, bizim kendimizi, 'insanlarla bütünleştirmemizden' geldiğini yavaş yavaş anlamaya başladım. Bir anlamda yalnızdık, bir anlamda da 'halkla beraberliğimiz' dolayısıyla hiç de yalnız sayılmazdık. Arkamızda koskoca bir Türkiye vardı.

İkimize de telefonlar, fakslar, mektuplar geliyordu. Attilâ İlhan'ın TRT 2'deki sohbetleri, benim konferanslarım, değişik televizyon konuşmalarım, bizim insanlarla bütünleşmemizi sağlı-

yordu. Biz aslında hiç de yalnız değildik, bu bize fazlasıyla yetiyordu.

Sürekli görüştüğümüz eşimizin-dostumuzun olmaması, sağa-sola gitmememiz, bu anlamda içimize çekilmiş olmamız;

– kişiliklerimizin bu sonucu olduğu kadar,

– toplumla bütünleşmemizin bize verdiği hazzın, eş-dost sohbetlerini fazlası ile telafi etmesinden kaynaklanıyordu. İkimiz de seçici idik.

Bu da bizim diğer bir ortak yönümüzdü ve bu kadar yoğun beraberliğimizin arkasındaki esas nedendi: ikimiz de aynı yalnızlığı ve insanımızla bütünleşmeyi birlikte yaşıyorduk.

İyi anlaşılabilmemizin, rahat bir diyalog ortamı yakalayabilmemizin esas sebebi galiba, aramızdaki bu benzerlikti. Birkaç kez, hasta yatağımdan kalkıp buluşmaya gittiğimi hatırlıyorum. Sohbeta başlayınca iyileştüğimi de...

Bunları yazmak nereden aklıma geldi?

Biz sadece konuşuyorduk, tartışıyorduk ve ben kendi hesabıma bundan mutluluk duyuyordum. Bu sohbetleri kaleme alıp yayımlamak aklımin ucundan bile geçmemişti. Arada sırada, ilginç bulduğum konuşmalarımızı kısa kısa notlar halinde tutardım. Ama bunlar yayımlamak için değildi.

İnsanın bir kitapta ilginç bulduğu bir görüşü, bir gün gerekir diye bir kenara yazması gibi bir şeydi.

Daha sonraları aldığım notları biraz daha sıklaştırdım, tamamen kendim için; ileride belki yayımlarım gibisinden hiçbir düşüncem bulunmadan, öylesine...

Attilâ İlhan'la konuşmalarımızın bazılarında, ilginç şeyler, ilginç görüşler ortaya çıkıyordu; bazı gerçekleri, aramızdaki fikir alışverişi sonrasında ortaya çıkarıveriyorduk, çocuklar gibi seviyorduk...

Attilâ İlhan'ın ağırlıklı olarak üzerinde durduğu bazı konular vardı; örneğin gerçek Atatürk kimdi? Gerçek Atatürk'ü incelemiş ve onun 'solda' biri olduğunu net bir biçimde görmüştü.

Bunları tartışırken, "Abi bunları bir kitap halinde yayımlamalısın, bu senin sorumluluğun" gibisinden ısrarlarım olmuştu, o da, "Erol, galiba haklısın" diyerek yanıt vermişti.

"Attilâ İlhan'a Mektuplar"ın yayımlanması için de ısrarlarım oldu, yayımlandı da.

Sonra düşünmeye başladım, hatta kendi kedimi sorgulamaya başladım; Attilâ İlhan'la yıllardır konuşuyor ve tartışıyoruz, hem de düzenli bir biçimde. Ve bunlar çok ilginç şeylerdi, sadece Attilâ İlhan'ın, Erol Manisalı'nın mı hafızalarına hapsedileceklerdi.

Türk insanının, kamuoyunun bunları bilmesi yararlı olmaz mıydı? Evet, tartışmalarımızın bazılarını Attilâ İlhan da ben de makalelerimizde kullanıyorduk, televizyon konuşmalarında bunlardan yararlanıyorduk; ama bir bütün olarak bunları kitap haline getirmek gerekmez miydi?

Elbette gerekirdi, bunları kendimize saklayacak kadar bencil olamazdık, insanların konuştuklarımızı, tartıştıklarımızı bilmeleri iyi olurdu, hem de A'dan Z'ye kadar ne tartıştıksa.

Bunu nasıl yapacaktım; yıllardır konuşuyorduk, kabataslak hesabıma göre bin saate yaklaşmıştı, az şey miydi bu? Toparlayabilir miyim diye düşündüm: Kısa kısa notlarım vardı, bunları kullanarak tamamını, bazı eksikliklerle de olsa yazabilirdim.

Eskiden beri almakta olduğum notlara bir göz gezdirdim, galiba yeterli olacaktı.

Konuyu Attilâ İlhan'a açtım; "Abi ben, sohbetlerimizi, konuşmalarımızı yazmak istiyorum, ne dersin?" dedim. O da sıcak baktı.

Şunu açık olarak söylemem gerekir; konuşmalar 'benim kendi pencereden, kendi değerlendirmelerim doğrultusunda'

kaleme alınmıştır, sorumluluğu bana aittir. Yanlışlıklar var ise benim sorumluluğumdadır.

Sohbetlerimizi ben kendi pencereden nasıl gördümse öyle yazdım, kuşkusuz gerçeklere sadık kalarak. Eksikler ya da 'eksiltmeler' bulunabilir ama hiçbir abartı yoktur.

Bunları da Attilâ İlhan'a söyledim; benim yapımı, karakterimi bunca zamandır tanımış ve anlamış olduğu için içi rahattı. Tartışmadığımız bir şeyi 'tartışmışız gibi yazmayacağımı' çok iyi biliyordu.

Yine de içim rahat etmedi; yazdıklarımın bir kopyasını kendisine verdim, "Sana ters, yanlı, eksik, fazla gelen bir şey görürsen söyle" dedim. Baktı ve "Tamam" dedi. Artık içim rahattı, yayımlayabilirdim.

Okurlarıma sunduğum bu kitapta neler yer aldı, neler yer almadı? A'dan Z'ye ne tartıştıksa yer aldı. Kişilik haklarını zedelememek için 'bazı kişilerin' isimlerini açık olarak yazmamam gerekiyordu, sadece bu kadarını eksilttim.

Kısa kısa yazılar halinde sohbetlerimiz kitapta yer almış bulunuyor. Bazı konuları birkaç gün, ya da hafta konuşmuş isek, ben bunu tek bir yazı haline soktum, zaten başka türlü de olamazdı..

Bu kitapta olaylar var, olaylar karşısında düşünceler var, Attilâ İlhan'ın ve benim anılarım var.

Bu bir sansasyon kitabı değildir; pek çok konuda iki insanın sohbetini, tartışmalarını, düşüncelerini ortaya koyan bir kitaptır. Ve daha önce de belirttiğim gibi bütün bunlar, benim pencereden değerlendirilmiş, benim tarafımdan kaleme alınmıştır.

Bin saate yakın sohbetin değerlendirildiği bir kitaptır.

Erol Manisalı
Levent, 2001

ZİHNEN DEVŞİRİLENLER

Attilâ İlhan ile bugün, Batının Türkiye'ye bakış açısını konuşuyoruz.

- Egemenliğini, Türkiye üzerinde yaygınlaştırmak isteyen Batı, yani ABD ve AB (Avrupa),
- Aydınları satın alıyor, yanına çekiyor, aynen Tanzimat'ta olduğu gibi... Türkiye'de Truva atı oluşturuyor.
- Monşer takımı bunun içinde,
- Büyük sermaye bunun içinde,
- Siyasilerin büyük çoğunluğu bunun içinde...

Kemal Derviş'i, İsmail Cem'i konuşuyoruz; ABD'ye, AB'ye, IMF'ye, Dünya Bankası'na ne kadar 'yakın' olduklarını birlikte 'tespit' ediyoruz.

1856 Islahat Fermanı'nın, 2001 Türkiye'si ile benzerliğini tartışıyoruz ve tıpatıp benzediğine karar veriyoruz.

Türkiye'de asker, Batı ile ilişkileri 'dengelemek' istiyor.

- Karadeniz Ortak Gücü,
- Irak, Pakistan ile yakın ilişkiler,
- Çin'le ilişkiler,

– Gürcistan ile yapılan askeri anlaşma, ilginç göstergeler.

Hepsini de TSK yürütüyor.

Ben, "Türkiye eğer ABD'nin 'stratejik ortağı' olsaydı ABD Kemal Derviş'i boş çevirmezdi" diyorum. AB de yardım ederdi. O halde, Türkiye'ye 'dışardaki bir yabancı' gibi bakıyorlar.

"Ayrıca, para vermek için Irak'ta, Güneydoğu'da, Kıbrıs ve Ege'de 'istediklerinin' yapılmasını sağlamak için Türkiye'yi sıkıştırıyorlar" diyoruz, birlikte.

Asker bizde neden sağlam; neden 'ulusal' bakıyor? Siyasilere, büyük sermayeye rağmen? Çünkü asker, 'Anadolu insanının bir parçası', kökeni Anadolu, babası, dedesi, ninesi hâlâ o topraklarda.

'Tanzimatlaşmayan' sadece 'asker' kalmış, bir de Anadolu insanı tabii. Hâlâ sağlam, hâlâ kafası dik.

– Aydınlar zihnen devşirilmiş, para ve ün yardımı ile.

– Eski gazeteciler, sanatkârlar sağlamdı, bunların ise çoğu çürüğe çıkmışlar, yani saf değiştirmişler. Paranın ve ünün esiri olmuşlar, yükselirken alçalmışlar...

Daha doğrusu sınıf değiştirmişler; fikir işçisi olmaktan çıkıp 'patronun en yakın yardımcısı' olmuşlar, hatta patronluğa soyunmuşlar. Geçmişlerine ihanet etmişler.

Şimdi onun için 'Batıcı'lar... ve isimlerini tek tek saymaya başlıyoruz... tabii Attilâ İlhan'ın listesi çok daha kabarık!

SİVİL TOPLUM ÖRGÜTLERİ KİME ÇALIŞIR?

Bugün sivil toplum örgütlerini konuşuyoruz. Bunlar belgeli şeyler; internet sayfalarına, raporlara girmiş, kanıtları ile belgelenmiş. Attilâ İlhan Cumhuriyet'teki köşesinde ayrıntılı olarak, kaynak göstererek birkaç gün önce yazmış.

Bu konuya 'Bıçak Sırtı' köşemde ben de değinmiştim.

- Sivil toplum örgütleri ABD'deki 'fonlardan' yardım alıyorlar,
- AB'den yardım alıyorlar.

Bu örgütlerin içinde öğretim üyeleri var, gazeteciler var, hatta siyasiler bile var.

- Yurt içinde ve dışında çeşitli etkinlikler yapıyorlar; seminerler, konferanslar, toplantılar.
- Toplumsal yerine 'atomize' olma kavramını yayıyorlar.

Bireyin özgürlüğü, etnik özgürlük, dini özgürlük adı altında...

- Bölücüler, küreselciler, şariatçılar bu eylemler içindeler.
- Bunlar ulusalcı düşünceye karşılar, Atatürkçü düşünceye karşılar, toplumsal öğelere karşılar.

– İşin özünde, batı emperyalizminin Türkiye'deki uzantıları gibiler.

Bu sivil toplum örgütleri askeri, ulusalcı düşüncüyü, Türk kimliğini yok etmek istiyorlar. En büyük düşman olarak da;

- Askerleri ve
- Atatürkçü düşüncüyü karşılarında görüyorlar.
- Askerliğin paralı olması,
- MGK'nın kalkması,
- Cumhuriyet fikrinin kaybolması temel hedefleri.

Ancak 'yıkamayacaklar'; ikimiz de iyimseriz: Halk uyanıyor, Anadolu uyanıyor tespitini yapıyoruz. Attilâ İlhan TRT 2'de yaptığı Cumartesi Sohbetlerine aldığı tepkileri anlatıyor. Kimler yok ki:

- Din adamlarından gelen fakslar,
- Emekli subaylardan gelen mesajlar,
- İşçiden, çiftçiden, öğretmenden gelen telefonlar.

Ben de benzer tepkileri aldığımı söylüyorum. Cumhuriyet'teki yazılara, Anadolu'da verdiğim konferanslara, televizyon konuşmalarıma gelen tepkiler; hepsi de aynı yönde.

Ve korkuyorlar!..

Bir tespit daha yapıyoruz: 'dışarıya çalışanlar' korkuyorlar, korkmalarını da, 'iş sıkı tutmaya başlamalarından' çıkarıyoruz ve yüksek sesle, " 'Çünkü onlar için artık kelle koltukta', bunun için iş artık sıkı tutuyorlar" diyoruz.

MUSTAFA KEMAL SOLCU VE MİLLİYETÇİDİR...

Attilâ İlhan'a göre Mustafa Kemal kesin olarak sağlam bir solcu. Attilâ İlhan'ın gerekçeleri şunlar:

– Gücünü halktan almış, halka gitmiş, halkın nabzını tutmuş.

– Mustafa Kemal, yakın çevresindeki zevata hiç güvenmemiş çünkü onların büyük çoğunluğunun zihnen Batı tarafından devşirilmiş olduğunu görüyormuş.

– Cumhuriyet'ten sonra Avrupa ile içli-dışlı olmamış, mesafeli durmuş.

– Bağımsızlık Savaşı'nda Sovyetler ile yakın işbirliği yapmış, İngilizlere karşı en büyük destekçisi Sovyetler Birliği olmuş.

– 1930'lu yıllarda Hatay konusunda, Fransızlarla dişe diş mücadele etmiş. TBMM'de Hatay konuşulurken, "Gerekirse istifa eder Hatay için tekrar dağlara çıkarım" demiş.

– 1930'larda yine, Mussolini, 12 Adaları işgale yeltendiği zaman, "Gerekirse İtalya ile savaşıyoruz" demiş.

– Ortadoğu ve Balkanlar'da inisiyatif olarak 'bölgesel anlaşmalar' yapmış.

– Avrupa'ya hiç gitmemiş.

– Söylevlerinin birçoğunda anti-emperyalist kişiliğini ortaya koymuş.

– Fransız ihtilalinin ana mesajlarını hep kullanmış.

Attilâ İlhan'a göre Mustafa Kemal, Türkiye'nin Galiyef'idir. Aynen onun gibi sosyalizmi ve milliyetçiliği bağdaştırarak hem emperyalist güçlere karşı başarı kazanmış, hem de Cumhuriyet'in Avrupa karşısındaki saygınlığını 1938'e kadar ayakta tutmuş.

Attilâ İlhan'a göre Atatürk'ün "Yurtta sulh cihanda sulh" ifadesi, O'nun uygulamalarını yansıtmaz. Mustafa Kemal Türkiye'nin ulusal çıkarlarını korumak için, 'gerek her şeyi yapan ve yapmayı da aklından çıkarmayan' bir insandı.

1933-38 Sanayileşme Planını hazırlatmış olması ve Sovyetler'le yakın ekonomik işbirliği yaparak uygulamaya koyması, Mustafa Kemal'in sol kimliğini göstermesi bakımından büyük önem taşır.

Bunlara bir-iki şey de ben ekliyorum; 1928 yılı Ekim ayına kadar, Lozan Antlaşması'nın bir maddesi gereği Türkiye, eski Osmanlı gümrüklerini korudu, yani eski Avrupa imtiyazları devam etti. Bu nedenle Atatürk sanayileşme planını 1933-38 yılına ertelemek zorunda kaldı. Çünkü Eylül 1928'e kadar, gümrüksüz giren Avrupa malları, içerde yeni sanayilerin kurulmasına imkân vermiyordu.

Attilâ İlhan, İstanbul Üniversitesi için planladığımız, ancak rahatsızlığı dolayısıyla 2001'in başında gerçekleştiremediği konferansta, "Mustafa Kemal'in nasıl bir solcu olduğunu anlatacağını" söylüyordu.

Bu konuşmanın, kafasında planını da yapmıştı.

MUSTAFA KEMAL'DEN SONRA HER ŞEY BİTTİ Mİ?

Mustafa Kemal ve ötekiler: Mustafa Kemal sonrasında devrimler değişmiş... Attilâ İlhan'ın ısrarla üzerinde durduğu şey bu.

- Anti-emperyalist politika değişmiş: 'Batıya rağmen' yerine 'Baticılık' gelmiş.
- Türk milliyetçiliği ve kültürünün yerini, 'Baticılık' ile birlikte Grek ve Roma esaslı Avrupacılık almış, Türk halkına yabancı eserler Türkçeye çevrilmiş.
- Tanzimat süreci yeniden başlatılmış.
- Yerel değerlerin yerine 'yabancı değerler' konmuş.
- Halkın yerine 'komprador zümresi' oturmuş.
- Cumhuriyetçilik yerine önce bürokrasi, sonra biçimsel demokrasi gelmiş.
- Ve 'Batıya bağımlılık' süreci her alanda başlatılmış.

Bunlar Attilâ İlhan'ın vazgeçilmez görüşleri; ona göre Mustafa Kemal dönemi devrimci, halkçı, cumhuriyetçi, devletçi ve milliyetçi iken ölümünden sonra;

- Devletçiliğin yerini bürokrasi almış.
- Halkın yerine bürokrasi, sonra biçimsel demokrasi gelmiş.
- 'Batıya bağımlılık' süreci her alanda başlatılmış.

– Türkiye'nin, geçmişi, tarihi, kültürü ile bağları kopartılmış.

Ben İkinci Dünya Savaşı sonrasındaki dramatik dönüşüme değiniyorum:

- 1946-47'de Marshall Yardım Planı ile Türkiye Batıya bağımlı hale getirilmiş,
- Sanayileşmenin yerine 'tarım' oturtulmuş,
- Toprak ağası ve tarikatlar öne çıkmış,
- İç sistemi bu unsurlar götürmeye başlamış.

Tanzimat'taki 'Batı taklitçiliğinin' yerini, kapitalist Batı taklitçiliği almış. Ekonomi, politika ve kültürde Türkiye dışa yavaş yavaş bağlanmış. Hem de ne bağlanma!

Attilâ İlhan NATO'yu da ekliyor.

Sonuç:

- Sanayileşemeyen köylü Türkiye,
- Toprak ağasının ve tarikatların gölgesinde kalan Türkiye,
- Cumhuriyetçilik yerine, bürokrasinin egemenliği altında 'göstermelik demokrasinin' uygulandığı bir Türkiye,
- Tabii olarak Batının kucağına oturtulmuş bir Türkiye.

Attilâ İlhan, Mustafa Kemal Cumhuriyeti ve sonrasını beyaz ile siyah gibi ayırır. İnönü'yü sevmez. Onu, Mustafa Kemal'in yanında 'herhangi biri' gibi görür.

İnönü, vaziyeti idare eden bir siyasidir ve Batıya bağımlıdır.

"Yeni bir dünya kurulur, Türkiye de içinde yer alır" sözünü hatırlatıyorum, "Onca yaptıklarından sonra mı" diye cevap veriyor.

"Atatürk bir halk adamıdır... kendisini halkın bir parçası olarak görür... mütevazıdır, basit şeyler bile ona büyük mutluluk verir"...

Ve devlet adamlığı: "Yabancı sefirlerle, politikacılarla konuşurken mesafelidir... Fransızca değil Türkçe konuşur... Yabancı ile arasında Türk insanını görür..."

"Diğerlerinde bu yoktur... en sağlam sanılanlarda bile... Diğerlerinin kafaları hiçbir zaman dik olmamıştır..."

Onun için keskin bir hat ile ayırır: "Mustafa Kemal Paşa ve diğerleri..."

EKONOMİK KRİZİN ÖNÜ, ARKASI...

Bugün, Türkiye'de yaşanan büyük ekonomik krizle başlıyoruz sohbeti. Ben, "İçine girdiğimiz büyük ekonomik bunalım, 20 yıldır yaşanmakta olan Özal felsefesinin ve dış dünyaya teslimiyetin bir sonucudur" diyorum.

Attilâ İlhan da tamamen katılıyor. Özalıcı ekonominin 'iç yapıda fırsatçı, dengesiz, anti-sosyal bir düzen kurduğuna' ve bu bozuk düzenin, 'tamamen dış bağımlılıkla birlikte yürüdüğüne' bakıyoruz.

DSP'nin, ANAP'ın, MHP'nin, hükümet ortakları olarak, bu felsefeyi uyguladıklarını, kurulu bozuk yapıya hiçbir tepki vermediklerini birlikte tespit ediyoruz.

Çıkış yollarını tartışıyoruz... "Nasıl çıkılacak?" diye soruyoruz.

"İşçinin, çiftçinin, memurun, esnafın ve hatta işverenin birlikte hareket ettiği, arkasına TSK'nın desteğini almış bir oluşum" diyorum.

Attilâ İlhan "Güçlü ve güvenilir bir liderin önderliğinde" diye ısrarlı bir ekleme yapıyor.

"Oysa bugün yapılan tercihler, 'IMF mi, Dünya Bankası mı' tercihi" diyor; dar alanda paslaşmalar biçiminde Türkiye'nin bir darboğaza sokulduğunu yine birlikte görüyoruz.

20 yıllık Özalıcı yapılanmanın ve daha öncesinden süregelen dışa teslimiyet anlayışının sonucunda koskoca Türkiye, IMF ile Dünya Bankası arasına sıkıştırılmış.

'Temiz adamları' saymaya çalışıyoruz. Hükümetten kaçanlar, kaçırılanlar, uzakta duranlar... bir bir saymaya başlıyorum.

En büyük umut halkın uyanmakta oluşu. Anadolu insanı sağlam tepki veriyor. Attilâ İlhan'la ve benimle yazışmaları, telefonları bunun somut delilleri.

Bu insanlar Özalıcı'lığa karşı, bu insanlar teslimiyetçiliğe karşı. Ulusalçı çizgide, Kemalist çizgide dimdik ayakta duran, bize haykıran:

"Daha yazın,"

"Daha söyleyin,"

"Bizim sesimizi duyurun," diyen yürekli temiz insanlar. Anadolu'daki öğretmen, avukat, çiftçi, doktor ve din adamı: sapına kadar ulusalçı, sapına kadar Kemalist.

Yazıp gönderdikleri elimizde, telefonda söyledikleri kulaklarımızda.

MUSTAFA KEMAL VE SULTAN GALİYEF

Attilâ İlhan bir Galiyef hayranıdır; bu arada, bir Stalin düşmanı olduğunu da hatırlıyorum. Sohbetimizde Galiyef'in sık sık adı geçer.

Galiyef iyi bir sosyalist olduğu kadar, o günkü koşullar içinde Türk-İslam sentezini Sovyetler içinde ve emperyalist Avrupa karşısında da önemli bir silah gibi kullanmıştır.

– Sovyetler Birliği içinde mazlum milletler Slavlar tarafından da ezilmekteydi.

– Galiyef, Türkçülüğü-milliyetçiliği İslam hamurunda yoğurmuştur.

O dönemde yani 1920'li yıllarda elinde başka bir hamur bulunmuyordu. Asya Türklerinin birleşme unsuru Müslümanlıktı.

Asya Türkleri (ve Müslümanları) Sovyetler içinde Slavlar tarafından eziliyorlardı, mazlum idiler.

– Çünkü Sovyetler, özellikle Stalin'den sonra Moskova milliyetçiliğini, Slav milliyetçiliği şemsiyesi altında yürüttüler.

– Galiyef, ezilenler, Türkler, Müslümanlar tarafından daydı.

– Stalin tarafından onun için alaşağı edildi, hapse atıldı, sürgüne gönderildi.

– Stalin yalnız Galiyef'i değil, Yahudi kökenli liderleri de sürgüne göndermişti; Troçki gibi...

Bunlar Attilâ İlhan'ın üzerinde çokça durduğu şeylerdi.

Ya Atatürk?

Atatürk ile Galiyef arasında büyük benzerlikler vardı. Kimlik arayışında aralarında farklar bulunsa bile (Müslümanlık konusu) esasta birleşiyorlardı.

– İkisi de milliyetçiydi.

– İkisi de anti-emperyalistti.

– Atatürk Türk kimliği üzerinde odaklaşırken Galiyef Müslümanlıkta, 'bir yapıştırıcı, bir birleştirici unsur olarak' karar kılmıştı.

Bu da Asya Türklerinin, Anadolu ve Balkan Türklerinden farklı bir konumda bulunmalarından kaynaklanıyordu.

Galiyef Attilâ İlhan'ın, Mustafa Kemal gibi, bir kahramanı idi. Her ikisine de hayrandı.

Galiyef üzerine çok çalışmıştı, belge karıştırmıştı.

Prof. Yamaguci ve Dr. Matsutani

1990'lı yılların başında Dr. Matsutani beni ziyarete gelmişti. Yanında Türkçe de anlayan biri vardı. Türk kökenli bir Japon vatandaşı. Ben Dr. Matsutani'nin tez danışmanı idim. İstanbul Üniversitesi'nde 'Japon dış politikası' konusunda doktora yapıyordu.

Yanındaki şahsın –Yamaguci'nin– Kafkasya'da Galiyef konusunda araştırmalar yaptığından söz etmişti.

1998'de Tokyo'ya konferanslar vermek üzere gittiğimde Dr. Matsutani, Japonca ve Türkçe iki kitap verdi. Yamaguci'nin Galiyef üzerine yazdığı kitaplardı.

Dr. Matsutani Japonca kitabı, iyi Türkçesi ile çevirmişti ve kitap, Bağlam Yayınları'ndan 1998 yılında yayımlanmıştı. Çok hoşlanmıştım.

Japonya dönüşü İstanbul'da yeni çıkan kitaptan bir tane aldım ve Attilâ İlhan'a verdim, o da yeni görüyordu.

Benim için ilginç olan şey, İstanbul'daki Attilâ İlhan ile Tokyo'daki Matsutani (ve Yamaguci), Galiyef üzerine çalışan insanlardı. Ve bunlar benim dostlarımdı, birbirlerini tanımasalar bile...

Galiyef kitabının Türkçe baskısının bir yerinde, "Galiyef Sovyetler adına Bakü'ye gittiği zaman, Sovyet liderlerinin resimleri yerine Atatürk'ün resimlerinin Bakü'yü süslediğini gördüğünü" anlatıyordu ve Galiyef buna şaşırmıştı.

Bu, pek de beklemediği bir sürpriz olmuştu. Ama içinde hayranlık hislerini de kabartan bir sürpriz...

Bu, Galiyef'in, Mustafa Kemal ile Bakü sokaklarında, dolaylı yoldan da olsa, ilk karşılaşması idi.

Ben bunları Attilâ İlhan'a anlatınca çok sevindi; bu yolla da olsa Mustafa Kemal-Galiyef yakınlaşması (ve karşılaşması) gözler önüne seriliyordu.

Bugünün duygu dolu sohbetinde tarihin pek açığa çıkmamış sayfalarında Cumhuriyet'in kurucusu Mustafa Kemal ile Asya'daki mazlum Türklerin savunucusu Galiyef, Bakü'de karşılaşıyorlardı; dolaylı yoldan da olsa.

SERMAYE, ŞERİATÇILAR VE DİĞERLERİ

Büyük sermaye ve şeriat isteyen çevreler iki karşıt grup. Gerçekte öyle mi?

– İçerde karşıt bir görüntü veriyorlar: biri laik diğeri laik karşıtı.

– Biri kapitalist, diğeri anti-kapitalist görüntüsü içinde. Ancak anti-kapitalist görüntü veren şeriatçı çevreler de Ortadoğu kanalı ile Batı kapitalizminin 'denetiminde' değiller mi?

Bugün önce bunları tartışıyoruz. Türkiye içinde karşı karşıya, ancak dışarda kesişme noktalarında Amerika var diye düşünüyoruz.

Geçenlerde bir televizyon programında (Kanal D, Fatih Altaylı) İşçi Partisi temsilcisi MÜSİAD Başkanına şöyle diyordu: "MÜSİAD ile TÜSİAD Türkiye içinde birbirlerine karşı bir görüntü veriyorlar. Ancak ikisi de Batının güdümünde."

Bu ifadenin doğruluğunu anlamak için her iki grubun ulusalcı politikaya nasıl baktıklarını ortaya koymak gerekir diye düşünüyoruz, Attilâ İlhan ile birlikte...

Galiba her iki grup da ulusalcı çizgiye mesafeli; bi-

rinde İslamcı kimlik, ötekinde uluslararası sermaye ile yakınlık, bunları ulusalcı çizgiden uzaklaştıran öğeler. MÜSİAD'ın da uluslararası bir kimlik olmaya başladığı, televizyonda aynı şahıs tarafından ortaya konmuştu.

Çelişkiler içinde ortaya çıkan bu ilginç örtüşmeleri biz de, tebessümle, bir daha ortaya koyuyoruz.

Şeriatçılar içinden ulusalcılar çıkar mı? Ulusalcı çizginin vazgeçilemezliğini, onlar içinde de fark edenler olacak mı?

Attilâ İlhan ve ben, her ikimize de gelen yazıları, mektupları, konferans isteklerini ele alıp bunların hangi çevrelerden geldiklerine baktığımızda 'büyük sermaye dışında bütün çevrelerden' desteklendiğimizi görüyoruz.

Atatürkçüler, ulusalcılar, solcular, sosyal demokratlar, milliyetçiler, işçiler, esnaf, dinciler; hepsi var, bir tek büyük sermaye yok.

Kısacası, büyük sermaye dışında bizi herkes ilginç buluyor!

Bazı istisnalar yok değil; örneğin Attilâ İlhan'a, büyük sermayenin tekelci medyasından talepler var. Ama daha çok, şair Attilâ İlhan için.

Bana da bazı büyük sermaye çevrelerinden ara sıra, Avrupa Birliği konusunda sıkıştıklarında 'talep' geliyor. Çünkü bazı sektörler, 5 yıl sonra da olsa, Gümrük Birliği belgesinin ne tür bir felaket olduğunu nihayet anlamaya başladılar.

Bütün bunlar Türkiye'nin iç çelişkileri yanında, dış ilişkilerdeki çelişkilerini de buram buram gözler önüne sermiyor mu?

ECEVİT NASIL BİRİ?

Attilâ İlhan da ben de Ecevit'i biraz tanıyoruz. Attilâ İlhan daha çok eski yıllardan tanıyor: İzmirli ya, Ecevit'in de 1960'lı, 1970'li yıllarda İzmir ile epey bağlantısı olmuş.

Sonra da Ankara'da karşılaşmışlar, Attilâ İlhan Bilgi Yayınevi'nde çalıştığı dönemde.

Benim tanışıklığım ise, 12 Eylül öncesi Başbakanlığı dönemine rastlar: 1978. Yani Ecevit'in 'Karaoğlan' olduğu dönem. Son olarak da 20 Temmuz 1997'de Lefkoşe'de beraber yemek yedik, Denktaş'la birlikte. Ve son nokta 20 Temmuz 1999, son Helsinki Doruğu.

Attilâ İlhan'a göre Ecevit

Attilâ İlhan'a göre Ecevit kötü bir şairdir, iyiler sınıfına giremez! Ecevit ayrıca, sağlam bir solcu da değildir. Solu yeterince özümsememiştir, kulaktan dolma bir solculuğu vardır.

Onun da 'kolejden olması', Attilâ İlhan'a göre kötü bir nottur. Ayrıca Amerika'da eğitimden nasibini almıştır. Bunlar Attilâ İlhan için azımsanacak şeyler değildir!

Ben ise...

Attilâ İlhan benden daha eski olduğu için, bu konuda benim bazı gerçekleri görmem biraz gecikmeli oldu. 1978'den 1999'a kadar Ecevit'i;

- İlkelerine bağlı,
- Ulusalci ve
- Dürüst bir insan olarak yorumladım.

Bu düşüncelerim, bazı iniş-çıkışlarla 1999'a kadar sürdü.

Ancak koalisyon ortaklığı ve başbakanlığı dönemindeki Ecevit, benim tanıdığım Ecevit değildi.

– Türkiye-Avrupa Birliği ilişkilerinde gösterdiği tutarsızlıklar ve yaptığı yanlışlıklar,

– Yakın çevresindeki insanların bazı şeylere bulaşmış olmaları,

– Ve nihayet, hükümetin bunca başarısızlığına karşın istifa etmemekte direnmesi, benim Ecevit konusundaki düşüncelerimi değiştirdi.

Ecevit değişmişti, ya da ben, başlangıçtaki değerlendirmelerimde yanılmıştım.

Sonuçta ikisi de aynı kapıya çıkıyordu ve bu nokta Attilâ İlhan'ın eski yıllarda vardığı nokta idi.

Ve bir anı...

12 Mart ertesinde Ecevit Attilâ İlhan'ı ziyaret etmiş ve "Yeni bir oluşum yaratmanın tam sırasıdır" demiş. Attilâ İlhan da kendisine ne düşündüğünü sormuş: Cevap çok ilginç: Ecevit, "Bir dergi çıkartacağım ve yeni bir oluşum sağlayacağım" yanıtını vermiş.

Attilâ İlhan bunu, Ecevit'in saflığını göstermek için anlatıyordu.

Bu satırları yazdığım sırada Ecevit, bitmiş ve tükenmiş bir başbakan olarak hâlâ koltuğundaydı...

Ne hazin... son 20 yıl hiç yaşanmasaydı da Ecevit benim kafamda, hep Karaoğlan olarak kalsaydı.

Attilâ İlhan'ın deyişi ile, ben kendi kendimi aldatmayı kabullenirdim, en azından bugün "Ne hazin" demek zorunda kalmazdım.

SOLDAKİ BOŞLUK NASIL DOLDURULUR?

– Bugün 'sol'da büyük bir boşluk var, sol TBMM'de temsil edilmiyor.

– Sol adı altında, 'ulusalcı olmayan, Batı ile tek yanlı bağlantılara giren, büyük sermayeye yakın, tarikatlarla dirsek teması içinde bulunan' partiler egemen.

– İşçi, çiftçi, memur, esnaf temsil edilmiyor.

Edilmediklerini nereden anlıyoruz: Hükümet uygulamaları bu kesimlerin aleyhine sonuçlar doğuruyor.

Hükümet uygulamaları sonuçta, toplumun krema tabakasına yararlı oluyor, kendilerine sol adını verenlerin, solculukla uzaktan yakından ilişkileri yok.

Bugünkü sohbet, bu cümlelerle başlıyor. Hangisini Attilâ İlhan söyledi, hangisini ben söyledim bilmiyorum ama, hepsi de birbirleriyle tam örtüşen değerlendirmeler.

Kimin neyi söylediği hiç önemli değil, her biri, bir diğerini tamamlıyor...

Soldaki boşluk nasıl doldurulur?

– İşçinin siyasal olarak örgütlenmesi gerek.. ya da sendikaları da içine alacak bir parti... sendikalar girer mi?

– Sendikaların iç yapıları bozuk, sendikalar içinde aşağıdan yukarı örgütlenme yok... daha çok yukardan aşağıya bir oluşum, yönlendirme var.

– İşçi bilinçsiz mi? Hayır ama yarı bilinçli... öte yandan işçilerin sadece bir kısmı sendikalı.... Türkiye'nin fiili çalışanını ifade eden ağırlıkta değil... örgütlenme zaafı var, neden?

* kanunlar yetersiz

* bilinçlenme yetersiz

* sanayileşme yetersiz

1960'larda başlatılan hareketin 12 Mart ve 12 Eylülde önleri kesildi. Arkasından Özalıcı uygulamalar geldi... ve en son olarak da 90 sonrası dönem başladı. Yani 'yeni dünya düzeni' dedikleri, yani 'tek yol kapitalizm' dedikleri, yani Türkiye gibi 'Güneyli' ülkelerin önünün tamamen kapanmak istendiği bir dönem.

İşçi siyasal olarak örgütlenemiyor.

Çiftçi öyle...

Memur öyle...

Yani çalışan sınıflar siyasal iktidarlara ortak edilmiyor. Öylesine bir düzen kurulmuş:

– Büyük sermaye egemen...

– Dışa bağımlı...

– Ve bu yapı, biçimsel demokrasi ile sürdürülüyor.

Bunlar, soldaki boşluğu yaratan en önemli unsurlar.

Acaba, yukardan aşağı bir örgütlenme ile, bir siyasal parti ile 'bu hareketsiz bırakılmış büyük güçler' harekete geçirilebilir mi?

Attilâ İlhan, "Yeter ki iyi bir lider, iyi bir kadro olsun" diyor, oldukça iyimser.

Benim hâlâ tereddütlerim var...

DÖNEKLER NE ÂLEMDE?..

Bugün söz döneklere açıldı, Attilâ İlhan da, ben de eski 'arkadaşlarımızın' bugün ne hallere düştüklerini konuşuyoruz.

Attilâ İlhan 1940'lardan başlıyor, ben ise, biraz daha mütevazı bir biçimde 60'lardan start veriyorum.

Attilâ İlhan eski 'mahpushane' arkadaşlarına kadar iniyor:

"O zaten o zamandan belli idi, baştan sahtekârdı, döneke bile denemez.

Ötekiler mi, eskiden tutundukları dal 'cehaletlerinden dolayı'. İşin derinine inmedikleri, zaten kavrayamadıkları bir şeydi. Kulaktan dolma giderlerdi.

Şunlar mı, biraz rahata erince, cepleri para görünce sınıf değiştirdiler, işçi sınıfını bırakıp patronluğa soyundular."

Araya ben giriyorum:

"60'lardaki arkadaşlarım mütevazı ama idealist insanlardı.

Ya fazla tevazu içindeydiler, sonra da bu 'ezikliklerini' telafi yoluna gittiler, ya da patronlarına özenip patronculuk oynamaya başladılar.

Aslında ikisi arasında büyük fark yok, ikisinde de sınıf değıştirme ihtirası var."

– Son 40-50 yılda Türkiye'nin Batıya, kapitalizme bağımlı hale gelmesi,

– Son 20 yılda Özalıcı felsefenin egemen olup 'kapitalizmin ve fırsatçılığın nimetlerini' Türkiye'de, belirli bir azınlık için de olsa, ispatlamaya başlaması bizim o eski 'idealistleri' yoldan çıkardı.

Patron kulüplerine üye olan gazeteciler, öğretim üyeleri mi, yat-yalı ihtirası uğruna kafasını ve bedenini satan o eski 'düşünürler' ve sanatkârlar mı?

Şimdi büyük çoğunluğu, büyük patronların etrafında pervane böcekleri gibi dolanır olmuşlar.

Mersedesler, yatlar, yalılar, Avrupa'da, Amerika'da evler... ve yüksek sosyete toplantılarında boy göstermeler...

Bunlar resmen sınıf değıştirmişler, kendilerini satmışlar, dökeler safına dahil olmuşlar.

"Kendilerini satmalarından çok Türkiye'yi satmaları önemli" diye ekliyorum... ve isimler veriyorum, A, B, C, diye.

Attilâ İlhan Tanzimat'a uzanıyor: "Bu iş Tanzimat'la başladı" diyor. "O zaman da bürokrati, yazarı, tüccarı Batı taklitçiliği ile Batıya ve Batılıya yamanmıştı" eklemesini yapıyor.

Bugün yeniden, 'post-modern Tanzimat'ı yaşamakta olduğumuz konusunda görüş birliğine varıyoruz.

ÇİN, ASYA VE ASYALILIK...

Ekim 2000'de Çin Dış Politika Enstitüsü'nün konuğu olarak 3-4 akademisyen, bizim Dış Politika Enstitüsü'nün bir organizasyonu ile Çin'e gitmiştik, 10 gün kalmıştık. Çinli uzman, bürokrat ve diplomatlarla ilginç görüşmelerimiz oldu.

Çin'i ziyaretimden sonra Attilâ İlhan ile ilk buluşmamız. Gözlemlerimi anlatıyorum.

– Sefalet yok ama fakirlik var, gelir bölüşümü kötü.
– Bir işçi sınıfı değil, ancak, 'bisikletliler sınıfı' var. Herkes bisikletli.

– 120 milyar dolar yabancı sermaye girmiş; hızla da artıyor, yarın 200-250 milyar doları bulunca, Çin bunun altında ezilmez mi?

– 'Politikada çok kutupluluk, ekonomide küresellik' tezini savunuyorlar, bunu tartıştım, bana çelişkili geldi.

– Bir de, 'sosyalist piyasa ekonomisi' sloganını her karşılaştığım uzman diline dolamış; bu da tutarsız geldi.

Bütün bunları anlatıyorum, Attilâ İlhan da ilgi ve heyecanla dinliyor. Arada bir giriş yapıyor:

"Sanayileşme olmadan sosyalizm olmaz" diyor. Ve Fransızların bir hatasını ortaya koyuyor:

"Fransız komünistlerinin gözü Moskova'da idi, oysa

o dönemde Rusya'da sanayileşme geriydi ve işçi sınıfı da yoktu. Fransızlar komünizmi Fransa'da arayacaklarına, zemini oluşmamış yanlış bir yerde, dışarda arıyorlardı" diyor.

Bunu, Çin'in bugünkü 'oturmamış durumunu' açıklamak için söylüyor.

Asyalılar farklı...

Çin insanının farklılığını tartışıyoruz. Cumhuriyet'te köşemde, 'Şanghai'nın Kızları' başlıklı yazımda anlatmıştım. Bir malı zorla satmak için adeta vahşileşiyorlardı, zorbaca yöntemlere başvuruyorlardı. Bu tür ayrıntıları Attilâ İlhan'a anlatınca, "Asyalılar biraz farklıdır, biraz vahşidir, bizde de biraz vardır" diye ekledi.

Sonra, tarih kitaplarına da geçen, efsaneleşmiş 'Çin işkencesi'ni konuştuk; boşuna değildi, durup dururken söylenmemiştii.

Bu, politik olmaktan çok sosyal ve kültürel bir hadise idi.

Bunun kuşkusuz, uluslararası ilişkilere, hatta ideolojilere önemli 'yansımaları' olmuştu; Asya insanının farklılığının...

Attilâ İlhan Çin konusunda iyimserdi; yarın Çin, dünya sahnesinde bir süper güç olarak yerini alacaktı; benim kafamda hâlâ tereddütler vardı:

- Politikada çok kutupluluk, ekonomik küreselleşme...
- Sosyalist piyasa ekonomisi...
- Çin'e dev adımlarla girmekte olan yabancı sermaye...

– İçerde merkezi bir rejim, dış dünya ile esnek ve 'liberal' ilişkiler...

Çin bütün bu çelişkilerin altından nasıl kalkacaktı? Gerçekten bir süper güç olarak ortaya mı çıkacak, yoksa bu çelişkilerin altında ezilip boyun mu eğecekti?

Bunun yanıtını bulmakta zorlanıyordum.

FRANSA BİRAZ BAŞKA MI?

- Fransa, Amerika'ya tek başkaldıran 'Batılı'.
- Fransa Batı kapitalizminin yaramaz çocuğu mu?
- En eleştirel politik çıkışlar, eleştirel yayınlar Fransa'dan...
- Avrupa'yı Amerika'nın askeri şemsiyesinden çıkarmak isteyen önder ülke...
- Solun Batıda (hatta dünyada) en geliştiğı ülke.

Bunların hepsi doğru, bugün bu başlıkları konuşuyoruz.

Madalyonun öbür yüzünde ise farklı şeyler var:

- Fransa da bal gibi kapitalist bir ülke...
- Ve aynı zamanda sömürgecilerin başında geliyor.
- O halde? Derdi Amerika mı, kapitalizm mi?

Herhalde daha çok Amerika. Ancak kapitalizme en eleştirel bakan da Fransa. Daha doğrusu Fransa'da çok güçlü bir oluşum var; işçi sendikaları, medya, aydınlar çevresi... kapitalizme karşı öncüler hep burada...

Attilâ İlhan'da –açık olarak söylemese de– gizli bir Fransa hayranlığı var, bunu sezinliyorum. Paris'te uzun süre yaşamış, hem de ne yaşama...

- Edebiyatla, şiirle orada 'derinleşmiş'.
- Sosyal ve kültürel hayatın her yanını bütün ayrıntılarına ve derinliklerine kadar orada tatmış.
- Hayatın bütün çarpıklıklarını orada yaşamış.

Ama Attilâ İlhan, kendi deyimi ile 'kafasında yeni şiirleri Fransızca düşünmeye başlayınca', "Yeter" deyip Türkiye'ye kaçırmış; tam esir olacakken kurtulmuş, Fransızlaşmamış.

Fransa'da 'bazı çevrelerin' dünyaya başkaldırışı konusunda birleşiyoruz:

- Askeri alanda,
- Politikada,
- Kültürde.

Ve Türkiye'nin neden bunu yapmadığını düşünmeye başlıyoruz:

- Biz Atatürk'ten sonra, yavaş yavaş Batıya 'bağımlı' olduk.
- Özellikle Marshall Yardımı'ndan sonra...
- Bugün Tanzimat'ı, değişik bir biçimde yaşıyoruz...
- Ekonomi-politika emperyalizmi, kültür emperyalizmi...
- Fransa Amerikan egemenliğine baş kaldırıyor...
- Savunmada, ekonomide, politikada, kültürde...
- Ve nihayet, Fransa da Rusya ve Çin gibi, çok kutupluluğu savunuyor... Amerikan tek kutupluluğuna karşı...

Evet, Fransa, Batının 'farklı' bir ülkesi... Batının içinde olmasına rağmen.

PUTİN VE ÇOK KUTUPLULUK

Bugünkü konu, 'dünyada tek kutupluluk – çok kutupluluk' meselesi.

Attilâ İlhan Putin sonrası Rusya'nın, sert bir dönüş yaptığını savunuyor. Yeltsin ABD'nin (ve Batının) adamı idi, Batının oyuncağı oldu, işleri berbat etti. Ve sonra da uzaklaştırıldı.

Rusya'da Putin'i iktidara getiren 'takım' ise Batıya, Yeltsin döneminden çok farklı bakıyor; yeni takım Batıya karşı.

Putin ısrarla "Çok kutuplu bir dünya" diyor; Batının karşısına Asya'yı çıkarıyor. Nasıl çıkarıyor? Çin, Hindistan, Pakistan, Asya Türk Cumhuriyetleri, Ukrayna, Türkiye ve İran ile işbirliğini geliştirmek istiyor.

Ben de katılıyorum, Rusya-Çin, Rusya-Hindistan, Rusya-Ortadoğu ilişkilerindeki yeni uygulamaları ortaya koyuyorum.

2000 yılının içinde, Cumhuriyet'teki köşemde bu konuyu birkaç defa ele almıştım. Batının kucağına oturmuş Batıya bağımlı bir Türkiye'nin bu dengesizlikten ancak; Rusya başta olmak üzere, Asya ülkeleri ile ilişkilerini geliştirerek kurtulabileceğini savunmuştum.

Hele Putin sonrasında, çok kutuplu dünya konusunda 'yeni bir oluşum' ortaya çıkarken...

Ancak Türkiye içindeki 'büzük yapı' buna karşı çıkıyordu ve çıkacaktı.

Kimdi karşı çıkanlar?

- Büyük sermaye çevreleri
- Mevcut siyasal partilerin büyük çoğunluğu
- Şeriatçı çevreler
- Aşırı Batı hayranları ve 'mandacı' aydınlar

Tabii bir de, Türkiye'de, son 50 yıl içinde yaşanmış bir Batıcılık vardı. Batıcılık, 'soğuk savaş' koşulları ile birlikte, dış güçler tarafından iyi organize edilmişti.

Öyle ki, 2001 yılının başında Türkiye'nin seçenekleri, 'IMF mi, Kemal Derviş mi, ABD mi, AB mi' biçimde ortaya konuyordu.

Türkiye dünyaya, 360 derecelik bir genişlikle değil, 5-10 derecelik dar bir açı ile bakıyordu. 'Ya Batıcılık ya Batıcılık' esas slogandı.

Türkiye'de hâlâ, soğuk savaş dönemindeki terör esti-riliyordu.

Batı içinde bile...

Oysa her şey o kadar hızlı değişiyordu ki; Batı içinde bile çok kutupluluk konusunda önemli değişim rüz-gârları esiyordu.

- Fransa da çok kutupluluk diyordu, özellikle ABD'ye karşı.

- Japonya sessiz sedasız da olsa, yeni ve bağımsız bir 'Asya işbirliği politikasının' temellerini atıyordu.

- Yeni başlayan Alman-Rus ekonomik yakınlaşması, ABD'nin tek kutuplu dünya isteklerine set çekmek içindi.
- Asya'da son 1-2 yıl içinde, yeni stratejik işbirliği adımları atılmıştı; Rusya ve Çin başı çekiyorlardı.

Ve Türkiye hâlâ, Batının güdümünde bir ülke durumunda idi.

- Ulusal çıkarlarını koruyamayan bir Türkiye.
- Batının ekonomik ve siyasal baskısı altında tutulan bir Türkiye.
- Hatta askeri olarak da Batıya 'tek yanlı' bağımlı bir Türkiye.

Attilâ İlhan'la birlikte, "Türkiye'nin çok kutuplu bir dünya içinde yer almasından başka çıkış yolu bulunmadığını" tespit ediyoruz.

Ve başka bir şey daha tespit ediyoruz:

TSK bu konuda yeni girişimler içinde... Hükümetin 'Baticılığına' karşın, TSK daha bağımsız bir Türkiye istiyor ve son aylar içindeki uygulamaları ile de bunu ortaya koyuyor.

İkimiz de heyecanlıyız... olan biteni örnekleri ile bir bir ortaya koyuyoruz... ve aynı sonuca varıyoruz.

ASKER FARKLI DÜŞÜNÜYOR

- Karadeniz Savunma İşbirliği Anlaşması: TSK yürütüyor.
- Pakistan ile Askeri İşbirliği Anlaşması: doğrudan için içinde.
- Türkiye'nin ulusal savunma işleri ile ilgili kritik ve stratejik alanlarda önemli ilerlemeler var; son birkaç yıl içinde yerli füzeler alanında atılan adımlar...
- Aralık 2000'de, Nice doruğunda Türkiye'nin AB'den dışlanmasına Genelkurmay Başkanı sert tepki gösterdi. Başka kimsede ağzını açıp bir şey söylemedi.
- AGSK konusunda, ABD'nin ve AB'nin 'tek yanlı bağlama' taleplerine TSK şiddetle karşı çıkıyor, hükümet sessiz, uzaktan izliyor.

10-11 Ocak tarihlerinde Harp Akademileri'nde yapılan sempozyumda Şenoğul ve Şimşek Paşalar zehir zemberek konuşmalar yapmışlar:

- "Batı bizi bölmek istiyor,"
- "AB Türkiye'yi bir bedel ödeterek içine almak istiyorsa, Türkiye, ulusal çıkarları üzerinden hiçbir bedel ödemeyecektir," diyerek kestirip atmışlar; hükümetin tek yanlı ilişkilerine karşı tepki göstermişler.

Asker neden farklı?

- Asker neden ulusalcı?
- Asker neden ödün vermiyor?

sorularının yanıtlarını arıyoruz. "Asker hâlâ Anadolu'nun insanı, bu toprağın bir parçası, sağlam, bozulmamış" diyoruz:

- Asker artık işin farkında, dış politikanın da içine girdi, kendisi bağımsız araştırma kurumları oluşturdu.

- 'Başıbozuğun' yaptıklarını gördükten sonra onlara güvenini tamamen kaybetti.

- Kritik işleri elinde tutuyor, kararları kendisi veriyor.

Ve ekliyoruz: ABD ve AB, Türkiye'de askerin ulusal kimliğini bozmak istiyor; askerin karar mekanizması içindeki yerini sıfırlamak istiyor.

"MGK'yı kaldırın, paralı asker daha iyidir" demelerinin arkasındaki esas neden, TSK'nın, tek 'yıkamadıkları kale' oluşu.

Diğer kaleleri indirmişler; iş adamları ellerinde, siyasilere, bürokratlar, onlar da etki alanları içinde... sivil toplum örgütlerini para ile satın alabiliyorlar...

Aydının bir kısmı zaten kendi yanlarında... Bölücüler, tarikatçılar, küreselciler zaten beşinci kol gibi çalışıyorlar... Yıkamadıkları tek kale olarak asker kalmış, şimdi onu da indirmeye çalışıyorlar.

Ve asker de bunu fark ettiği için gereken tepkiyi veriyor, gereken önlemleri alıyor.

Attilâ İlhan'a gelen mektuplar, bana gelen mektuplar, şahsen yaptığımız görüşmeler bizi bu sonuca götürdü.

Bugün askerleri konuşuyoruz; spekülasyon yok, somut, belgeli, iki artı iki dört eder dercesine...

Şöyle bir bakıyoruz:

– İçerde büyük sermaye askerden rahatsız! Yüksek sesle konuşmuyor ama medyadaki paralı kalemle konuş-turuyor.

– Tarikatçılar, aşırı dinci çevreler zaten en baştan beri askere karşılar.

– Küreselci, kozmopolit ve mandacı aydın kesimi de askerden büyük rahatsızlık duyuyor.

Kendileri doğrudan karşı çıkamıyorlar, Avrupa Birli-ği ve ABD'den medet umuyorlar, dışardakiler konuşunca alkış tutuyorlar.

Bunlar Kemalizm'e karşı, bunlar ulusalcı olan her şe-ye karşı. Ama "Anadolu sağlam" diyoruz, "sessiz çoğun-luk hâlâ ulusalcı, hâlâ Kemalist, çünkü onlar hâlâ maz-lum."

Ama yavaş yavaş uyanıyorlar... uyanan bir dev gi-bi... aynen Anadolu devriminde olduğu gibi.

Attilâ İlhan ve ben tek çıkış yolunun bu güç olduğu-nu biliyoruz... temiz, sağlam, ulusu için özveriye hazır... aynen dün olduğu gibi.

'MEDYA'NIN HALİ...

Bugünkü konu medya, medyanın hali... medya adı altında yaşanan çirkinlikler, siyasi oyunlar, ekonomik çıkar hesapları, devlet ihaleleri...

- Kısaca medyanın paylaşım kavgasında bir 'tetikçi' rolü oynaması,
- Türkiye'nin Avrupa'ya, ABD'ye ya da her ikisine birden bağımlı hale getirilmesi için oynanan oyunlar...

Bu konuyu galiba ben açtım, Attilâ İlhan sürdürdü:

- Dünkü gazeteciler, bugünkü gazeteci-televizyoncu figürler,
- Dünün mütevazı, hatta biraz da idealist, meslek ahlakı olan insanları nasıl bu hale geldiler?..

Attilâ İlhan 1960'lardan örnekler veriyor... mesleğine saygılı, habercilik kurallarına özen gösteren insanlar vardı... gerektiğinde 'üstleri' ile, hatta patronları ile tartışabilen kişiler, kişilikler vardı.

Özal felsefesinden dem vuruyorum; Özalcılık ile birlikte birkaç şey birden oldu:

- Özal'a yaklaşanlar sivrildiler, para ve itibar (!) kazandılar.

– Özal'la birlikte vahşi kapitalizm süreci, köşe dönme süreci başladı.

"Benim gazetecim işini bilir"

Bence Özal "Benim memurum işini bilir" derken, dil sürçmesi sonucu gazeteci yerine memur deyiverdi. Çünkü 'işini bilenler' önce gazetecilerden çıktı, sonra memurlara yansıdı.

Medya gerçekten işini iyi biliyordu:

- Özal, Demirel gibi siyasilerin çok yakınında olacaksın, işini becerirsin, 'danışman' bile olabilirsin.
- İktidardaki siyasilerin yanında olunca patron da seni sağ kolu sayar; öyle ya, bütün yollar İstanbul'dan Ankara'ya gidiyorsa patron seni elinin üzerinde tutar.
- Patrona o kadar yakın olunca, patron ile kader birliğine girince gazeteci de patronlaşmaya başlar.
- 'Ankara yönetiminde' sermayenin egemenliği artınca, sermayedar sınıf değiştirmeye başlar.
- Gazeteci artık çalışan değildir, patrondur, birinci lige çıkmıştır.
- O kadar çıkmıştır ki 'patronlar kulübüne' üye de olurlar.

Attilâ İlhan ile isim isim saymaya başlıyoruz... Attilâ İlhan, bu sektörü kuşkusuz benden iyi tanıyor, yıllar boyu içinde yaşamış.

Haberciler bölünüyor...

Habercilerin bir kısmı öne çıkarken, diğerleri, hatta çoğunluğu gerilerde kalır. Geride kalanlar sendikalı olmadıkları, olamadıkları için ip üzerinde yaşarlar, hiçbir güvenceleri yoktur.

Süper lige çıkanlar ise evlerini, arabalarını, hatta sevgililerini değiştirmeye başlarlar.... bir ara hayali ihracatçı takımının, kumarhane işleten zenginlerin yaptıkları gibi.

Artık bunlar sıkı kapitalist, sıkı Batıcı ve en sıkı patroncudurlar; o kadar ki kendilerini patronun bir parçası gibi görmeye başlarlar... sol kolu olamaz, olsa olsa sağ kolu gibi.

Ve bu işi de gerçekten iyi yürütürler, yalnız İstanbul'da değil Ankara'da da. İçlerinde, özellikle Meclis'e sokulanlar vardır; bunlar, yalnız içerde değil, dışarda da iyi iş görürler, kimsenin kuşkusu olmasın.

Attilâ İlhan'la tek tek, isim isim saymaya başlıyoruz: O 50'lerden, ben 60'lardan başlıyorum... "O mu, şöyle bir çocuktu, ne hallere geldi, yükselirken (!) ne hallere düştü!"

"68 kuşağı mı... en fazla dönecek de oradan çıkmış" diye başlıyoruz. Son söz olarak da sermayenin medyadan eli 'çektirilmeden' işlerin zor düzeleceği sonucuna varıyoruz. Nasıl olacaksa?

HOLDİNGLEŞEN SANAT

- 60'lardaki, 70'lerdeki o idealist sanatkâr çevresi bugün değişmiş.
- Uydular gibi paranın, sermayenin etrafında dönmeye başlamışlar.
- Daha doğrusu, büyük holdinglerin içinde 'apolitik' olmuşlar.
- Ressam ise resmini yapıyor, hikâyeci ise hikâyesini yazıyor; artık solculuk falan yok; sol, bir etiket olarak eskilerde kalmış, solmuş bir resim gibi.

Attilâ İlhan "Falanca mı, falanca bankanın 'sanat danışmanı' artık, bir eli yağda, bir eli balda, etliyi-sütlüyü yiyor ama etliye-sütlüye hiç karışmıyor" diyor.

"Çoğunun solculuğu zaten göstermelikti, modaya uymuşlardı, şimdi de yeni modaya, Özalcılık felsefesinin modasına uydular" diye ekliyor.

90 sonrasında ise 'küreselleşme' onların imdadına yetişti, küreselleşmeyi solun yerine koydular.

Aslında 'cuk oturmuştu', küreselleşme sermayenin önünü açan bir görüş, sermaye de holdinglerde olduğuna göre 'holdingçi bir sanatkârın küreselleşmeyi savunması çok doğal.'

Sermaye ile kucak kucağa isen zaten küreselleşme en iyisi, en güzeli ve en paralısi...

Ya sanat, ya düşünür ahlakı, ya idealler?

Artık her şey küresel demek para demek, küresel demek sermayenin etrafında pır pır dönmek demek.

Bu, 'yeni ahlak' anlayışı olmuş, ideallerin yerine de küreselleşme gelip oturmuş.

Bunlar yeni değerler, bunlar yükselen değerler... sanatın bir araç olduğu, ahlakın kaybolduğu, ideallerin büyük sermaye tarafından, püf diye söndürüldüğü bir dünya... adı da küreselcilik!

Attilâ İlhan'la birlikte aynı cümleyi söylüyoruz: "Bunlar kendilerini düpedüz sattılar!" Manukyan bunlardan çok daha ahlaklı idi çünkü tutarlı idi; yaptığı işi açık açık söylüyor, kanunlar çerçevesinde yapıyor ve vergisini de tam olarak ödüyordu. Alını açık!

Bizimkiler ise paraya kul olmak için fikirlerini satmışlardı, düşüncelerini yok etmişlerdi. Ve satmamış gibi, sanatın arkasına saklanarak oyun oynuyorlardı.

Hangisi daha namuslu? Kafalarını satanlar mı, bedenlerini satanlar mı? Onun için Manukyan çok daha namuslu, çok daha tutarlıdır.

Sartre'ın 'Saygılı Yosma'sında olduğu gibi. Attilâ İlhan ekliyor:

"Onlar bugün sırtlarını büyük sermayeye dayamışlar, ancak dün de kafaları karıştı:

- İçlerinde yeni Tanzimatçılar vardı, falanca sırtını Fransa'ya ve Fransızlara dayamıştır, yazdıklarına bak,

yayımladıklarına bak, çevirdiklerine bak...

– Falancanın cinsel sorunları vardır, o zaten baştan beri fırlıdıktı...

– Sağlam olan birkaç tanesi bugün köşelerine çekilmişler, sermayeden uzak ve yalnız."

Özalcılığın, vahşi kapitalizmin, vurgun düzeninin egemen kıldığı 'sermaye', sanatçıyı da, üzerinde yapışkan olan bir sineklik gibi toplayıvermiş.

Artık 'bağımlılar', kafalarıyla ve mideleriyle; 'zararsız' şeyleri yazar, çizer ve boyarlar. Politik düşünceleri, politik eylemleri mi? O da neymiş? Öyle bir şey mi var? Hatırlayan kaldı mı?

Tarih öncesi olaylar gibi, izleri bile silinmek üzere olan şeyler, gapten sesler gibi, yabancı, garip, anlam-sız.

Bir bukalemun gibi değişen ve 'günün koşullarına' uyum sağayan bu 'sanatkârları', Attilâ İlhan'la anlamaya çalışıyoruz ve şunu düşünüyoruz:

- Kafasıyla, düşüncesiyle bağımlı hale gelen,
- Ahlakı, değer yargılarını kaybeden,
- Kendi kendisini politika dışına çıkarıp nötralize eden, aydın kimliğini kaybeden bir insan, aynı zamanda sanatkâr olabilir mi?

"Olur" demek, herhalde bunca yıllık 'insanlık' tarihine ihanet etmek olurdu, biz böyle düşünüyoruz, bilmem siz de katılır mısınız?

HALK UYANIYOR...

Attilâ İlhan, "Halk uyanıyor, bak seni de beni de sık sık davet ediyorlar, insanlar konuşmamızı istiyor... gelen mektuplara, telefonlara bak, bunlar halkın uyandığının göstergeleri değil mi?" diyor.

Gerçekten de, son birkaç yıl içinde ben de Anadolu'nun değişik köşelerinde konferanslar vermiştim... Edirne'de, Uzunköprü'de, Konya'da, Denizli'de, Gaziantep'te ve daha birçok kentte...

– İzlemeye gelenler öğretmenler, avukatlar, işçiler, doktorlar, çiftçiler... halkın her kesiminden insanlar...

– Sağcı-solcu ayırt etmeden söylüyorum, hepsi de ulusal politika istiyorlar, uluslararası ilişkilerde saygınlık istiyorlar, sosyal adalet istiyorlar...

– Hepsinde de iki temel kesişme noktası var; Kemalizm ve ulusallık.

Attilâ İlhan'la birlikte, bu iki temel noktayı ele alıyoruz: Halk neden ulusallık istiyor? Halk emperyalizme karşı. Anadolu insanı tepki gösteriyor, çok bilinçli bir tepki bu:

– Dışarda ekonomik dayatmalara halk karşı çıkıyor, uluslararası güç odaklarının dayatmalarına karşı çıkıyor.

– İstanbul'un aksine, Anadolu küreselleşme karşıtı, dün de İstanbul'un Tanzimatçılığına karşı Anadolu tepki göstermemiş miydi?

– Büyük sermayenin egemenliğine karşılar, bunun tehlikelerini görüyorlar, yaşıyorlar.

– Ankara'da 'dönen dolapların', yukardakilerin 'paylaşım kavgası' olduğunu çok iyi kavramışlar.

– Medya tekeli, büyük sermayenin oyunlarını, politikacı-sermayedar ortaklığını görüyor ve büyük tepki gösteriyorlar.

– Ve Kemalizm'e hepsi de destek veriyor; çok ilginç, kendilerine sağcı diyenler de, solcu diyenler de.

Ulusallık ve Kemalizm'in iki nirengi noktası oluyor. Attilâ İlhan'a gelen mektuplar, fakslar, telefonlar, ziyaretler bunu doğruluyor; aynen benim karşılaştığım gibi.

İnanılmaz çevrelerden talepler, destekler geliyor: din adamı, iş adamı, asker, avukat, öğretmen, doktor, çiftçi, işçi... heyecanlı mektuplar, umut veren, sıcak mektuplar bunlar...

"Bu bir uyanış" diyoruz birlikte, ama uyanış nasıl 'kanalize edilecek', bütün sorun burada; büyük bir potansiyel güç var, açık açık görülüyor... bunun siyasal ve ekonomik güç haline dönüştürülmesi nasıl olacak?

Sorun burada düğümleniyor:

– Yeni bir siyasal parti mi?

– Mevcut bir partinin, bu gücü 'arkasına alması mı'?

Ama her şeyden önce halkın iyi örgütlenmesi gerekiyor; sağlam, 'sarı' olmayan, net, aşağıdan yukarı.

Sanayileşme sürecini 'tam olarak' geçiremediğimiz için zorlanmalar var... ayrıca son 50 yılda, 'sistem'e bağ-

lı hale getirilmiş olmanın darboğazları var. Bu iki zinciri de kırmak gerekiyor.

İkimiz de umutsuz değiliz, çünkü halk uyanıyor, bunu açık açık görüyoruz, elimizle tutuyoruz, yaşıyoruz.

Ve, "Bu büyük gücü, büyük uyanışı durdurmaya kimsenin gücü yetmez" diyoruz.

MİSYONER OKULLARINDAN ÇIKANLAR BAŞKADIR...

ODTÜ'den bir araştırma görevlisinin, TİCA'nın (Türk İşbirliği ve Kalkınma Ajansı) dergisinde yayımlanan makalesi ilginçti: 19. yüzyılda Anadolu'da ve Osmanlı İmparatorluğu'nda kurulmuş misyoner okullarını anlatıyordu.

Bunu Attilâ İlhan'a verdiğimde çok mutlu olmuştu. Çünkü Amerika'nın ve Avrupa'nın Anadolu'da çevirdiği dolaplar bilimsel bir araştırma ile gözler önüne seriliyordu.

19. yüzyılın ortalarında, Osmanlı'da değil, sadece bugünkü Cumhuriyet sınırları içinde 500 dolayında misyoner okulu faaliyette idi.

Örümcek ağı gibi örmüşlerdi Osmanlı'yı... Osmanlı bir taraftan kapitülasyonlar altında ezilirken misyoner okulları da, din ve kültür emperyalizminin öncüleri olarak Türkleri sömürüyorlardı.

Avrupa bunun ilk adımlarını, 900 yıl önce Haçlı Seferleri ile atmıştı.

– Bir yandan Hıristiyanlığı mukaddes topraklarda yaymaya çalışırken, Müslümanları yok etmeye yeltenirken,

– Öte yandan da talan ederek servet avcılığı yapmak ve Doğu ticaret yollarını Avrupa'ya açmak.

Din, ekonomi, politika ve asker el ele yürümüşlerdi. İşte Osmanlı'daki Anadolu topraklarındaki 500 misyoner okulu, 19. yüzyılda, bu sefer silahsız olarak aynı amaçlara hizmet ediyorlardı:

– Hristiyanlığı yaymak,
– Avrupa ticaretini egemen kılmak,
– Osmanlı topraklarını Avrupa'nın ve Amerika'nın sömürgesi yapmak.

Ya bugünkü misyonerler?..

İş orada kalmamış, yeni bin yıla girerken de misyoner okulları hâlâ faaliyettedir:

– Amerikan
– Alman
– Fransız
– İtalyan

Attilâ İlhan'a göre bugün de bu okullar aynı işi görüyorlar:

– Din ve kültür emperyalizmi yapıyorlar,
– Türk gençlerini zihnen devşiriyorlar,
– Ulusal kimliğimizi zaafa uğrattıyorlar,
– Türkiye'yi Avrupa ve Amerika'ya bağımlı halde tutmanın araçları olarak kullanıyorlar.

Attilâ İlhan'a ben de katılıyorum. Nasıl katılmam ki; o okullarda yetişmiş arkadaşlarımı düşünüyorum. 10 kişiden belki 1 tanesi kendini devşirilmekten kurtarabilmiştir.

Attilâ İlhan siyaset adamlarını saymaya başlıyor... O, bu, şu, sıralıyoruz; "Görüyorsun" diyor, "o sağlam sanılan bile sonunda çürük çıktı, çünkü devşirilmişti." Ona göre bu okullardan sağlam adam çıkmaz; durur durur, bir yerde mutlaka açık verir, kendini kurtaramaz.

Koleji bitirenin gözü Amerika'dadır, ilk fırsatta kapağı oraya atar, yerleşir ve Anadolu'dan kopar gider.

Yüzyıllardır süregelen bu korkunç tabloyu tartışıyoruz. Türk insanının, Anadolu insanının nasıl devşirilmekte olduğunu, kendi toplumuna nasıl yabancılaştırıldığını, hatta halkına düşman insanların nasıl yetiştirildiğini, tarih penceresinden ibretle izliyoruz.

"Asker galiba, bu okulların dışında yetiştiği için sağlam kalmış" sonucuna varıyoruz.

Bu satırlar belki, bazı yakın arkadaşlarımız, dostlarımız için rahatsız edici şeyler; ama ortada inkâr edilemeyecek bir gerçek var ki, söylediklerimizi doğruluyor.

OKURLARDAN MEKTUPLAR... ARKADAŞLARDAN MEKTUPLAR...

Bugün okurlardan gelen mektupları konuşuyoruz. Kuşkusuz Attilâ İlhan'a gelen mektuplar bana gelenlerden çok daha fazla. Attilâ İlhan kendisine gelen ilginç mektupların bazılarını bana okuyor, birlikte değerlendiriyoruz.

Faks-mektup niteliğinde olanlar da var. Attilâ İlhan'ın TRT 2'de yaptığı konuşmalara, Cumhuriyet'te çıkan yazılarına gelen destekler, tepkiler bunlar.

İçlerinde çok duygusal olanları var, çok 'ulusal' olanları var, çok Kemalist olanları var.

Halkın duyarlılığını, heyecanının sağlam yapısını bu mektuplarda açık seçik görüyoruz.

– Türkiye'nin nasıl sömürülmekte olduğunu bizimle paylaşan mektuplar.

– Kendi çalıştıkları kurumları, şirketleri anlatan, buradaki dalavereleri ortaya koyan mektuplar.

– Türkiye'yi seven, ayakları bu topraklarda yere sağlam basan, çözüm için neler yapılması gerektiğini araştıran insanların mektupları. İşçiler, memurlar, avukatlar, askerler, iş adamları, hatta din adamları bile var aralarında... Türkiye'nin insan manzaralarını yansıtan mektuplar.

Ben bana gelenleri pek getirmiyorum, biraz tembelliğim var. Galiba yapım da bunu gerektiriyor. Attilâ İlhan daha açık; ilginç bulduklarını bana yansıtıyor, benimle paylaşmaktan zevk aldığına inanıyorum.

Ben de aynı zevki fazlasıyla paylaşıyorum. Ve kendisine bugün ısrarla, "Bunları mutlaka bir kitap halinde yayımlamalısın" diyorum, hem de bastıra bastıra.

Bir-iki hafta sonra Cumhuriyet'teki köşesinde, "Erol heyecanla, 'Bu mektupları yayımlaman gerekir' dedi" diye yazdı. Aklına benim soktuğumu belirtti.

Attilâ İlhan'ın aklı yatmıştı, ben de bu mektupların, kişisel olmadığını, toplumsal bir şey olduğunu, Anadolu insanının duygu ve düşüncelerini yansıttığını ısrarla belirtmiştim. İş tamamdı, Attilâ İlhan bunları yayımlayacaktı.

Aradan birkaç hafta geçti, Cengiz Özakıncı (Otopsi'nin yayıncısı) ortalıkta belirdi. Mektupları yayımlamak istiyordu. Ama bu mektuplar, okurlardan gelenler değildi. Sanat, edebiyat çevresinden dostlardan, arkadaşlardan yıllar boyu gelen mektuplardı. Neredeyse son 50 yılı kapsıyordu.

Benim Attilâ İlhan'ın aklına soktuğum okur mektuplarını yayın işi, onun eski ve yeni dostlarının başında patlamıştı. Ben onları da 'biraz' biliyordum ama, o mektupların yayımlanması aklımın ucundan geçmemişti.

Çoğu 'çok özel' mektuplar, bazen içini döken, bazen yardım isteyen, bazen de bir dostla, sadece söyleşi yapan metinlerdi.

Ama, uzunca bir dönemin sanat ve edebiyat dünyasında resmi geçit niteliği taşıyan bir belgeseli andırıyordu. 2001'in başında yayımlandı ve büyük sükse yaptı.

Benim 'okurlardan mektuplar' için yaptığım öneri yön değiştirmiş, ama uzandığı farklı yönde de, karanlıkta kalan birçok olayı, birçok insanı 'gerçek yüzleri' ile ortaya koymuştu.

Eh, bu da az şey sayılmazdı. Şimdi sıra okurlardan gelen mektuplarda... Attilâ İlhan'a yaptığım ve onun da kabul ettiği öneriyi, sonra düşündüm de, ben de yapabilirim.

En azından, içlerinden bazılarını ayıklayarak; yoksa kızılca kıyamet kopar!

SAĞ VE SOLDAN BİRLİKTE GELEN İLGİNİN NEDENİ...

Gelen tepkileri düşünüyoruz; Attilâ İlhan'a da bana da hem sol, hem de sağdan ilgi var; Attilâ İlhan'a gelen mektuplar, telefonlar, belgeler; bana gelenler, konferans için çağıran sol ve sağ çevreler.

Attilâ İlhan'ın müseccel bir sosyalist olduğunu bilmeyen yoktur. Benim çizgim de oldukça solda bulunur sanıyorum. İkimize de hem soldan, hem de sağdan gelen ilgi neden?

Attilâ İlhan'a en uç sol kesimlerden MHP'ye kadar uzanan bir yay içinde talep var. 360 derece değilse bile 180 demek yanlış olmaz!

Bunları tartışıyoruz bugün; bizim, oldukça 'belirgin' olan tutum ve düşüncelerimize rağmen, nasıl oluyor da, her iki kanattan birden gelen ilgi ile karşı karşıyayız?

Ve şu sonuca varıyoruz; çünkü biz 'ulusalcı' çizgideyiz.

Ulusalcı olmak:

- Anti-emperyalist olmak demektir,
- Mazlumların yanında yer almak demektir,
- Ayakların bu topraklarda yere basması demektir,

– Kemalizm demektir, Cumhuriyet devrimlerine bağlılık demektir,

– Bu toplumun çıkarlarını gözetmek demektir.

O zaman da, hem sol hem de belirli bir 'sağ' ulusalcı kimliğe destek verecektir, bundan doğal bir şey olamaz.

Tarikatçı olmayan, şariatçı olmayan, küreselci ve liberal olmayan 'milliyetçi kesim' de bize destek verebiliyor, bizi kendilerine yakın görebiliyorlar.

Peki, bizi 'pek sevmeyenler' kimler diye bakıyoruz ve durum daha da netleşiyor.

Bize arkalarını dönenler:

– Uluslararası sermaye ile iç içe geçmiş, Türkiye'nin dış odaklara bağlanmasına, yani sömürülmesine destek veren çıkar grupları,

– Vahşi kapitalizm savunucusu liberaller, küreselciler,

– Türkiye'yi bölmek isteyen iç ve dış odaklar.

Eğer bu çevreler bize 'uzaksalar', ulusalcı sol ve 'milliyetçilerin' bize yakın olmaları çok doğal.

Burada iki anahtar sözcük var:

– Ulusalcılık

– Kemalizm

Bunlar zaten Türkiye'nin 'kolektif aklı' ya da yapıştırıcı, birleştirici, bütünleştirici unsurları.

İçinde uygarlık var, toplumsal refah var, laiklik var, dış dünya ile ilişkilerde 'denge' var.

Diğerinde ise emperyalizm, vahşi kapitalizm, şariat düzeni, küresellik ve bölücülük iç içe geçmiş, ortak bir çatı oluşturmuş.

Uygarlığın yerini sömürgecilik almış; içerde ve dışardaki dar bir çevrenin ortak egemenliği olmuş.'

İşte bu nedenle Attilâ İlhan'a ve bana hem soldan hem de sağdan ilgi var; ulusalcı ve Kemalist olduğumuz için.

Attilâ İlhan'la birlikte şöyle düşünüyoruz; bize solun ve sağın birlikte ilgi göstermesi bir çelişki değil, aksine, Türkiye'nin 'tek çıkış yolunu gösteren' ortak bir çizgidir.

SAĞLAM ADAMLAR, ÇÜRÜK ADAMLAR...

"Özveri ister, insan kendisini en kötü koşullara hazır tutmalı; mütevazı bir yaşam sürmeli, gözünü hiçbir zaman lüks şeylere dikmemeli" diyoruz... ikimiz de...

Sözü ben açmıştım galiba, bazı yakın arkadaşlarımızın, yakın çevremizdeki insanların, 'maddi beklentilerle nasıl düşüncelerinden uzaklaştıklarını' konuşuyoruz.

Birlikte, "Aydın olmak kolay değil, özveri ister" diyoruz.

"15 yıl öncesinden yakın tanıdığım, arkadaş olduğum bir insan, sağlam adamdı; 'ilkelerin' en önde geldiğini savunuyordu. Bir ara işsiz kaldı, parasız da değildi, birkaç ay sabretemedi, siyasilerin sundukları olanaklarla kendisini ellerine bırakıverdi, onların adamı oldu.

Ben peynir-ekmekle de yetinirim, insan kafasını dik tutmak istiyorsa bunu kabullenmek zorundadır. Hatta aç kalmayı bile... eğer gerçek kişiliğinde aydın tohumları yeşermiş ise. Ben kendimi hep izci gibi görürdüm, zaten ortaokulda iken izciydim, şimdi altmış yaşında hâlâ izciyim ve izci olarak da gözlerimi kapayacağım."

Attilâ İlhan hararetle destek veriyor, "Ben de hiçbir

şeye aldırmam" diyor; eh, on altısında içeri girmiş bir insanın da başka türlü olması zaten beklenemez.

Çevremizdeki, yakın-uzak çevremizdeki, az tanıdığımız, çok tanıdığımız insanları konuşuyoruz. Düşünürler, sanatkârlar, üniversitedeki hocalar... bazılarının, önlerine sunulan bazı imkânlar karşısında görüş değiştirdiklerini, ya da üniversite içinde önemsiz bir post için bile, hiç olmayacak insanlarla nasıl işbirliği yaptıklarını konuşuyoruz.

Attilâ İlhan, "Bunlar küçük insanlar, aydın geçinen madrabazlar" diyor.

Ben biraz daha ileri gidiyorum, bunların "etiket yapıştirilmiş mallardan hiçbir farklarının bulunmadığını" söylüyorum.

Gerçekten de çok iyi tanıdığımız birkaç kişiyi ele alıyoruz:

– Kazandığı parayı artırmak için yapmadıkları cam-bazlık yok, her şey 'mubah'.

– Öte yandan, burunlarından kıl aldirtmıyorlar, ilkel, aydın postları içine saklanıp caka satıyorlar.

Sahtekârlığın daniskası; düşünce adına, idealler adına utanç verici. Bunlar bizim toplumun yüzkarası sahtekârlar.

İçlerinde gazetelerde yazanlar da var; insanın, "yazdıklarına bak, yaptıklarına bak" diyesi geliyor.

Attilâ İlhan'la ben rahatız, çünkü tutarlıyız, çünkü her türlü özveriye hazırız; dünyaya bu gözle bakıyoruz...

Geçen hafta bazı iş adamları bir gazeteci grubunu Atina'ya geziye götürmüşler, 2-3 gün gezdirip ağırlamışlar. Çoğu da 'yazar' olan bu gazeteciler, döndükten sonra yazdıkları yazılarla sanki yedikleri yemeğin, kaldıkları otelin faturasını ödüyorlardı.

Buram buram yağcılık kokan yazılandı. Avrupa'daki, Amerika'daki ciddi gazeteler, çalışanlarının bu tür gezilerde masraflarını kesinlikle kendileri karşılarlar. Gezi sonrası, bizde olduğu gibi yazılarında, haberlerinde faturayı ödemek zorunda kalmasınlar diye, bedelini en baştan gazeteleri öder, gazetecileri borçlu bırakmamak için.

Bizde bu tür rüşvetin Özal zamanında başlatıldığını konuşuyoruz. Özel uçaklarla uzak ülkelere yapılan geziler bir 'habercilik' işi olmaktan çok, bir 'yağcılık ve yakın temas' haline dönüşürdü. Sonra da içlerinden bazıları, bu özel ilişkilerinin karşılığını fazlası ile alırlardı.

1970'lerde, 1980'lerde bazı 'patron kulüplerinin' köşe yazarlarına yılbaşında buzdolabı, çamaşır makinesi, video türünden hediyeler gönderdiklerini çok iyi bilirim. O yıllardaki bu 'mütevazı rüşvet', daha sonra çok daha büyük boyutlara ulaşır maaş bağlamaya kadar geldi.

Türkiye'de 'aydın' geçinenlerin haline birlikte gülüyoruz, "gülünüz ağlanacak halimize" diyerek...

NÜKLEER ENERJİ TARTIŞMALARI

"Uygarlık insanın doğaya hükmetmesidir, bunun için de teknoloji kaçınılmaz olur, nükleer olsa bile"... Attilâ İlhan bu görüşü savunur ve bu nedenle nükleer enerji santrallerinin gerekli olduğuna inanır.

Ben de nükleer santrallerin gerekli olduğuna inananlardan biriyim.

Benim gerekçelerim şunlar:

– Batı ülkeleri ve Doğunun teknolojik alanda gelişenleri son 50 yıldır bunu kullanıyorlar. Bol ucuz enerji; enerji her şey, enerji ekonomik ve teknolojik gelişmenin motoru, enerji uygarlığın kalbi.

– Enerji yetersiz ise ne ekonomi, ne uygarlık; hiçbir şey gelişemez, her şey karanlıkta kalır, ne bilgisayar, ne de kalorifer kullanabilirsiniz. Sanayinin dişlileri dönmez, tramvaylar bile çalışmaz.

– Batının güçlülere nükleer teknolojiyi ellerinde 'caydırıcı bir silah' olarak kullanıyorlar, mazlumları ezmek, piyasaları sonuna kadar açmak, onları kendilerine bağlı kılmak için.

– Türkiye şamar oğlanı gibi itelenip kakalanmak istemiyorsa nükleer teknoloji (her alanda) gelişmek, tesisler kurmak zorunda;

hem gelişmeler karşısında başını dik tutmak için,

hem de ufukta beliren büyük enerji açığını kapatmak için.

Batı kendisi kurmuş, sonra da bana, "Sen kurma, sen bu işlere girişme" diyor. Bunu derken de, içeride, çok defa kendi yönlendirdiği sivil toplum örgütlerini kullanıyor.

Senin gelirin benim kadar düşük olsa, büyük enerji açığı ile karşılaşacak olsan, bu alana girmez miydin? Zaten girmişsin.

Bir-ikisi hariç, Batı ülkeleri enerji santrallerini geliştiriyor.

Attilâ İlhan Cumhuriyet'te epey yazdı, birçoğuna ters geldi. Çünkü onlar kafalarında hesap-kitap yapmadan, sahibinin sesini oynuyorlardı.

Aman çevre sorunu deyip, kömürlü-petrollü santrallere farkında olmadan arka çıkıyorlardı, çelişkilerinin farkında bile değillerdi.

Attilâ İlhan savunuyordu, ben de bir-iki yazımda ve konferanslarımda destek vermiştim.

Attilâ İlhan'a ciddi raporlar ulaştırılıyordu, hem de konuyu çok iyi bilen profesyoneller tarafından. Bu bilimsel raporları gözden geçirdiğimizde ne kadar haklı olduğumuzu görüyorduk.

Ama gel de anlat; karşımızda cahilce koşullanmış, bir kısmı dış çevrelerin güdümünde hareket eden sivil toplum örgütleri vardı.

Sadece, göz boyama niteliğinde laf ebeliği yapıyorlardı, ayakları yere basmıyordu.

İnsan doğru bildiği şeyi, dünyada tek başına kalsa savunmak zorundadır, aynen Galile'nin yaptığı gibi.

Attilâ İlhan bunu cesaretle yapmıştır, arı kovanına

çomak sokmuştur, fincancı katırlarını ürkütmüştür. Bugün bunları konuşuyoruz, ben de destek verdiğim için mutluyum.

İnsan bir tercih yapmak zorundadır: "Bunun doğruluğuna inanıyorum, ama yalnız kalacağım. Yalnız kalmak için yalan mı söylemem gerekiyor?" sorusuna 'evet' dediğiniz zaman, her şey biter, ortada hiçbir şey kalmaz; başta kendiniz olmak üzere...

Ve biz böyle düşündüğümüz için de gerçekten mutlu-
luyduk, başkaları ne düşünürse düşünsün...

İKİ YALNIZ ADAM...

Ben hayatım boyunca hiç kimse ile Attilâ İlhan'la konuştuğum gibi konuşmamıştım. Sürekli olarak her hafta 5-6 saat rahat ve akıcı bir biçimde içtenlikle sohbet edebilmemizin sebebi neydi?

Kendimde olduğu gibi, Attilâ İlhan'da da bu doğal akışı, samimiyeti hissedebiliyordum. Bunun nedeni galiba, Attilâ İlhan'ın da benim de, 'kendi kendimizle barışık olmamız'dı.

İkimiz de düşündüğümüz gibi davranan, yazmak ve konuşmak istediklerimizi, 'kendimize bir sınırlama getirmeden' ortaya koyan özelliklere ve biraz da cesarete sahiptik:

– Yazdığımız yazılar için falanca ne der, filanca ne düşünür gibisinden bir kaygımız yoktu.

– Şunu yazar şunu söylersek acaba çıkarlarımız, ilişkilerimiz zarar görür mü diye de aklımızdan bir şey geçmezdi.

– Kendi kendimizle barışık idik; kavgamız vardı ama, bu kavga 'dışardakilerle' idi.

Attilâ İlhan'ın son yıllarda TRT 2'deki haftalık sohbetlerinde, hem de bir devlet televizyonunda söylediklerini söylemeye kim cesaret edebilirdi ki? O, doğru bildik-

lerini söylüyordu, başkalarının nasıl tepki göstereceği umurunda bile değildi.

Atatürk'ün solculuğu, nükleer santrallerin gerekliliği, sivil toplum örgütlerinin dışardan nasıl beslendikleri, ABD'nin Türkiye'ye karşı düşmanlıklarının belgelerle sıralanması, İsmet İnönü'nün bir kahraman olmadığını ortaya koymak, bunlardan sadece birkaçı.

Masonlara, rotaryenlere açıktan açığa meydan okumak Türkiye'de kaç babayığın harcıdır?

Bütün bunları, hem de hiç çekinmeden yazdı, hiç çekinmeden söyledi. O, düşündüklerini açıkça ortaya koyuyordu, içi-dışı birdi, bu nedenle kendisi ile barışıklı, kavgası dışardakilerle idi.

Ortalıkta esen, estirilen rüzgârlar onu hiç ilgilendirmiyordu.

Ben de kendimle barışıklım. İnandığım, doğru bildiğim şeyleri eksiksiz söyledim. Siyasilerin, bürokratların, sermaye çevrelerinin Avrupa Birliği ile ilişkilerde çevirdikleri dolapları açık açık yazdım, televizyon kanallarında söyledim, üç kitap yayımlayarak yüzlerine vurdum:

– "Vatana ihanet ediyorlar" dedim, isimlerini yazdım.

– Bazı büyük sermaye örgütlerini karşıma alarak doğrudan doğruya suçladım.

– Medya tekeli konusunda tekelci patronları karşıma aldım.

– Türkiye'yi gerçekte 'kimlerin yönettiğini' açık açık sorguladım.

Yapayalnızdım, arkamda ne bir siyasal örgüt, ne parti, ne de başka bir grup vardı. Tek başıma savaştım: tehditler almama rağmen yılmadım, arkadaşlarımla bile ilişkilerim bozuldu ama doğru bildiğim şeyleri hep söyledim.

Bu, Attilâ İlhan'la bizim ortak yanıydı: kendimizle barıştık, hesap-kitap yoktu; bu yüzden, karşı karşıya gelince hemen konulara girer, kafamızdakini-içimizdeki-ni, rahatça ortaya dökerdik.

İşte bu nedenle aramızda rahat bir iletişim vardı; ne bir ön yargı, ne bir çekingenlik, ne de bir sınırlama.

Attilâ İlhan da ben de 'yalnız' kişilerdik; ne örgütlerle, ne partilerle, ne de herhangi bir grupta ilişkimiz, göbek bağımız vardı. Ama bir şeyi çok iyi biliyorduk, görüyorduk ve hissediyorduk: sağduyulu halkımız bizi destekliyordu.

Bize gelen mektuplar, faksalar, telefonlar, ziyaretler, bize halkın verdiği destek, aslında hiç de yalnız olmadığını gösteriyordu.

Belki de cesaretimiz bundan kaynaklanıyordu. Büyük bazı televizyon kanallarında söylenenler, büyük tirajlı gazetelerde çıkan gösterişli yazılar, arkasında, halk desteği olmayan sanal bir hareketlilikti. Oynanan büyük bir oyundu.

Buzdağının altını biz yakalamıştık, gerçek destek bizydi, bunu görüyorduk, bizi yıkamamışlardı, hatta korkuları giderek de artıyordu.

Bu yüzden rahat olan bizdik, kendimizle barışık olduğumuz gibi halkımızla da barıştık.

Biz yalnız değildik, halk bizi destekliyordu, daha ne olsun!

SOVYETLER DAĞILINCA BİZİM SOLCULAR 'KÜRESELÇİ' OLDU

Bizim solcuların çoğu 'Tanzimatçı solcudur'; eskiden de ayakları Anadolu'da yere basmazdı, gözleri hep dışarda idi. Tanzimatçıların özelliklerini taşırlardı, bu nedenle, Doğu solcusu değil, Batı solcusu idiler. Özünde anti-emperyalist değillerdi, 'Batıcı' idiler. "Emperyalist değer yargılarını benimsemiş bir insan nasıl sosyalist olamaz ise, bizim Tanzimatçı sosyalistler de devşirme solculardı" der Attilâ İlhan.

Bugünkü konu 'küreselci solcularımız'. Küreselci solcu nasıl olur, bunu anlamaya çalışıyoruz:

- Küreselci söylev, 1990 sonrası yeni kapitalizmin, daha doğrusu 'yeni emperyalizmin' sloganıdır.

- Asya açılıyor, dünya açılıyor, Batı kapitalizminin, Amerika'nın önündeki engelleri temizlemek için ortaya kondu.

- Yeraltı kaynaklarını, yeni pazarları Batının denetimi altına sokmak için uyduruldu.

- Az gelişmiş ülkelerin (Güneyin), ulusalcı politika izlemeleri engellenecek, küreselleşme adı altında üstlerine kocaman bir ağ atılacak, hiç kıpırdayamasınlar diye.

- Roma'da arenadaki aslanların üzerine atılan ağ gibi... Sonrası kolay, istediğiniz gibi güdersiniz. Bizim sos-

yalistlerin çoğu Tanzimat geleneğinden geldikleri için Batıcı idiler: solculukları da Batılı ve Batıcı idi; 90 sonrasında Batı, "Artık tek bir düşünce var, o da küresellik" dediği için bizim sosyalistlerin çoğu 'küreselci' oluverdi.

Artık sol ve sosyalizm yoktu, Batı kaynaklı küresellik vardı. Bunun da altı doldurulmaya başlandı:

- Ulus, ulusallık yoktur, her şey küreseldir.
- Dünya artık tek pazar, tek devlet; ulus devlet diye bir şey olamaz.

Sol demek halk demektir; halkın egemenliği, kendi çıkarlarını koruma gücünü elinde tutması, kullanması, halkın refaha ulaşması...

Yani şimdi güçlü Batı, emperyalist Batı, "Sizi ben geliştireceğim, ben koruyacağım" mı diyordu; evet böyle diyordu; bizim Tanzimat kafalı eski solcularımız da, "Ey Amerika, sen bizi koru" diyorlardı ve bunun adı da küreselleşme idi.

Tanzimatçı solcular ortada kaldıkları için, 'küreselci solcu', yani 'emperyalist' oluvermişlerdi. Güçlü Batı ile işbirliği içine girmişlerdi.

Attilâ İlhan ve ben böyle düşünüyorduk ve haklı idik. Çünkü bu solular açık bir biçimde, Batıdaki emperyalist çevrelerle işbirliği içindeydiler:

- Türkiye üzerinde Amerikan çıkarlarını korumaya başlamışlardı.
- Yeni kurdukları bazı 'sol' partiler ile, Batının emperyalist sözcülüğünü yapıyorlardı.
- İnsanımızı 'bölmeye' çalışıyorlardı.
- Yeni 'Yeşil Kuşak' projelerinin taşaronluğunu yapıyorlardı.

Ortak özellikleri ise şunlardı: Kemalizm'e düşmandılar, ulusalcı politikalara karşı çıkıyorlardı, büyük sermaye ile aynı çizgi içine girmişlerdi, aynı sloganları kullanıyorlardı.

Attilâ İlhan da ben de Türkiye'de bir solcunun;

– Kemalist olması

– Ulusalcı olması

– Anti-emperyalist olması gerektiğine inanıyorduk.

Çünkü 'sol' en başta, ezilen kendi halkına hizmet için vardır, yoksa 'dışardakilere' hizmet için değil.

TARİHLE BAĞLAR KOPMAZ...

- Türkiye Cumhuriyeti çöken Osmanlı'dan çıkmıştır, hem de ulusal bir devrimle... çok boyutlu bir devrimle...
- Atatürk Batıya, emperyalizme karşı savaş vermiştir, kazanmıştır...

- Batı ile, emperyalist ile işbirliği yapan 'saltanata karşı' savaş vermiştir, onu da kazanmıştır.

Ve halkçı, milliyetçi, devletçi, laik ve devrimci bir Cumhuriyettir ortaya çıkan; ulusal bağımsızlık hedefi ulusçuluğu, halkçılığı, devletçiliği ve devrimciliği ifade eder.

- 'Saltanat', işin özünde Batıcı, biçimsel olarak da 'Doğulu'dur.

- Batı emperyalizmine ve saltanata karşı savaş bir bütündür.

Anadolu Devrimi'nin saltanata karşı da kazanılmış olması, Türk halkının, tarihi ile bağlarının koparılması anlamına gelmez. Aksine, saltanat, Batı emperyalizminin yanında idi; saltanat özünde, Batı çıkarlarını, emperyalist çıkarları temsil ediyordu.

Saltanat Batının Osmanlı topraklarındaki uzantısı idi. Atatürk'ün saltanata karşı savaşı ile Batıya karşı savaşı, bu nedenle 'bütünlük' gösterir. O halde yeni Cum-

huriyete geçiş ile, tarih ve kültür ile bağların koparılması diye bir Şey yoktur.

Aksine Cumhuriyetin ulusal kimliği içinde, ulusun bütün geçmişi ile bağları tam olmalıdır. Ulusal kimlik içinde kültürel kimlik asli bir husustur. Kültür ise dn-buğn-yarın arasında kurulmuş bir köprüdür.

Atatürk'ün tarikatlara, tekkelere, hurafelere karşı çıkmasının sebebi, onun, akıl dışı unsurların yerine aklı, bilimi koymak istemesindendir. Yoksa geçmişle bağların koparılması değildir.

Zaten Atatürk Türk Tarih Kurumu'ndan Türk Dil Kurumu'na kadar ön ayak olduğu yeniliklerle, Anadolu insanının tarihi ile olan bağlarını güçlendirmeye çalıŐmıŐtır...

Attilâ İlhan da ben de bu dŐncededeyiz. Ama biliyoruz ki Türkiye'de farklı düşünen insanlar var.

Bir kısmı, Anadolu ihtilalini, Batıya karşı kazanılan bağımsızlık savaşını inkâr edip Kemalizm'in 'Batıcılık' olduğunu savunurlar. Zaten Atatürk'ten sonra öyle bir ekip gelmiştir ki, işi, Türkiye Cumhuriyeti'ni, Grek-Latin kültürü üzerine oturtmaya kadar götürmüŐlerdir. Neredeyse 'Hıristiyanlığı da Anadolu'ya getirmek isteyeceklerdi!

Bu aslında, taklit Tanzimatılığın yeni biçimi ile ortaya konmasıdır.

Türk insanını kendi kimliğinden, geçmişi ile olan kültür bağlarından koparıp, suni bir döllenme ile Batıyı aşılamaya kalkmıŐlardır.

Biz Kemalizm'in ulusalcı, anti-emperyalist, halkçı, cumhuriyetçi ve laik olduğu gibi aynı zamanda da geçmişle ilgili bağları güçlendirmeye yönelik bir hareket olduğuna inanıyoruz, öyle biliyoruz.

Zaten açığa çıkarılmamış, yakın tarihin yeni belgeleri ortaya çıktıkça, durum daha da netleşiyor.

– Kendini, geçmişini inkâr eden bir toplum nasıl cumhuriyetçi, nasıl milliyetçi, nasıl halkçı olabilir ki?

– Batının karşısına koyacağı şey kendi ulusal kimliğidir. Yoksa bir 'bukalemun' gibi Batı kimliğini taklit etmek, 1919'dan beri başarılan bütün devrimleri ve kazanılan savaşları inkâr etmektir.

Attilâ İlhan'la birlikte, bunun böyle yorumlanması gerektiğine inanıyoruz, bugünkü uzun konuşmanın sonunda...

TÜRKİYE'Yİ KİMLER YÖNETİYOR?

- Kemal Derviş son 10 gün içinde IMF, Dünya Bankası, baba Bush, AB yetkilileri ile görüşmüş.
- Önümüzdeki hafta da G-7'ler, Soroz ve Almanlarla konuşacakmış.
- Bu arada, Dışişleri Bakanlığı'na bile haber vermeden Yunan Dışişleri Bakanı Papandreu ile görüşüvermiş.

Karşılıklı, bu başlıkların ne anlam taşıdığını Attilâ İlhan ile değerlendirmeye çalışıyoruz.

Türkiye sanki, Birinci Dünya Savaşı sonrasındaki işgal dönemini yaşıyor. Batı Türkiye'yi işgal etmiş de, Dünya Bankası Başkanının önerisi ile 'sorumlu bakan olan' Derviş, işgal güçlerinin temsilcileri ile görüşüyor.

Bu arada hakkını yemeyelim; ulusal düzeyde görüşüklerinin başında da büyük sermayenin temsilcileri var!

İkimiz birden, "Korkunç bir manzara" diyoruz. Gerçekten de korkunç, inanılır gibi değil. Sanki Türkiye, savaş kaybeden Osmanlı gibi işgal altında da, hükümetin bakanı işgal kuvvetlerinin temsilcilerinden aman diliyor.

Türkiye'yi bu hallere kimler düşürmüş? Atatürk Türkiye'sinden işgal Türkiye'sine getirenler kimler?

"Son 50 yılın, belki de 60 yılın yönetimlerinin bunun hesabını vermeleri gerekir" diyoruz.

– 1947 Marshall Yardımı ile birlikte Türkiye Batının kucağına yavaş yavaş oturmaya başlamış. Siyasiler ve bürokrasi buna 'uyum' göstermişler.

– Toprak ağasından, demokrasi uğruna teşvik edilen tarikatlara kadar geniş bir kesim, 'soğuk savaşın şemsiyesi altına sokularak' Batı tarafından idare edilmiş.

– Yeni palazlanan sermaye erbabı ise kendi kurtuluşunu, 'Batının kucağına oturmakta bulmuş', onlar da kervana katılmış.

Ve bütün bunlar, bir demokrasi kılıfı içine oturtulmuş. 2001 yılında Dünya Bankası Başkanının önerisi ile Amerika'dan Ankara'ya gönderilen Kemal Derviş de ne konuşacak ki;

- ABD yönetimi ile
- Avrupa Birliği ile
- G-7'lerle,
- Tabii Dünya Bankası ve IMF ile...

Batı güdümüne sokulmuş Türkiye'de Ankara hükümetleri başka ne yapabilirler ki?

– Peki görüştüğü dış çevreler Türkiye'nin ulusal çıkarları ve bütünlüğü üzerinde 'talepleri olan' çevreler değil mi?

– Güneydoğu'ya özerklik istiyorlar, AB Parlamentosu, Avrupa Konseyi raporları böyle yazıyor (1993-2000 arasındaki Avrupa raporları, ABD yönetiminin mektupları).

– Ermeni meselesinde para ve toprak talebi için ka-

pıyı aralayan AB ve ABD değil mi? Hem de en üst kurumları ile...

Şimdi de Kemal Derviş gitmiş, bunlardan yardım istiyor. "Ya karşılığında, onlar bizden ne isteyecekler?" diye birbirimize soruyoruz.

Attilâ İlhan da ben de, yalnız Türk halkının değil, TSK'nın da bu gelişmelerden büyük rahatsızlık duyduğunu çok iyi biliyoruz.

İnanmayanlar, 11 Ocak 2001'de Harp Akademileri'ndeki sempozyumda Şenoğul ve Şimşek Paşaların yaptıkları zehir-zemberek konuşmaları okusun diyorum; Attilâ İlhan da kafası ile tastik ediyor, elinde de konuşma metinlerini sallıyor.

AVRUPA LOBİCİLERİ VE ASKERLER...

Geçen hafta İstanbul'daki Harp Akademileri'nde bir sempozyuma katılmıştım. Askerlerin yanında üniversite öğretim üyelerinin, bazı köşe yazarlarının, iş çevrelerinin, siyasilerin katıldığı geniş kapsamlı bir toplantı idi. Toplantının 10-11 Ocakta, Aralık 2000'deki AB'nin Nice doruğundan birkaç hafta sonra yapılması, bu toplantıya özel bir önem kazandırmıştı.

Çünkü toplantıda, Türkiye-Avrupa Birliği ilişkileri de yer alıyordu, bu konu tartışılacaktı. Ayrıca, Nice doruğunun tamamlandığı günün ertesinde Genelkurmay Başkanı sert bir açıklama yapmıştı. Bu açıklama;

– Nice'de Türkiye'nin, Avrupa Güvenlik ve Savunma Kimliği'nden (AGSK) dışlanmasına sert bir çıkış olduğu kadar,

– Nice'de Türkiye'nin, diğer 12 adaydan ayrılarak, ortada bırakılmasına da bir dirsek gösterme niteliğinde idi.

Şimdi, 1-2 hafta sonra, Harp Akademileri'nde Türkiye-AB ilişkileri masaya yatırılırken, konuşmacı subaylar nasıl bir çizgi ortaya koyacaklardı? Önemli olan buydu. Toplantıya, AB lobiciliği yapan çevreler de tam kadro gelmişlerdi.

İlk oturumun başkanlığını ben yapıyordum; aslında, konuşmacı olmayı tercih ederdim, çünkü söyleyeceğim, 'köşeli' çok şey vardı; Türkiye'yi AB güdümüne sokmak isteyenlerin kafasına vura vura düşüncelerimi ortaya koyabilirim diye düşünüyordum.

Ancak buna hiç gerek kalmadı: toplantının açılışını yapan Harp Akademileri Komutanı Orgeneral Nahit Şenoğul öylesine güzel, öylesine can alıcı bir konuşma yaptı ki, benim üzüntüme hiç gerek kalmadı.

Kemalist ve ulusalcı çizgide, Türkiye'nin ulusal çıkarlarını sonuna kadar savunan, Türkiye'nin AB güdümüne sokulmasına karşı koyan, koşullu Katılım Ortaklığı Belgesi'ni yere çalan bir konuşma idi. Büyük çoğunluk tarafından dakikalarca alkışlandı.

Alkışlamayan grup ise, salonda yer alan AB lobicileri idi. TÜSİAD'ın bazı üyeleri, bazı AB'ci vakıfların yöneticileri, büyük sermaye ve AB lobicileri ile 'yakın mesaiye girmiş' bazı emekli diplomatlar, birkaç medya mensubu bunlar arasında sayılabilir.

Orgeneral Şenoğul'dan sonra Tuğgeneral Halil Şimşek de aynı doğrultuda zehir-zemberek bir konuşma yaptı:

- AB bizi bölmek istiyor,
- AB Türkiye'nin ulusal çıkarları ile oynuyor,
- AB Türkiye'ye bir düşman gibi bakıyor,

ifadelerinin altı, belgelerle, somut gelişmelerle çok iyi doldurulmuştu.

İki generalin zehir gibi konuşmaları, salonda boy gösteren AB lobicilerinin suratlarına, Abdülcambaz'ın

Osmanlı tokadı gibi inmişti. Şok içindeydiler, bunu hiç beklemiyorlardı.

– Salonda bir yanda Türkiye'yi AB'ye tek yanlı bağlamak isteyen AB lobisi,

– Öte yanda da Türkiye'nin ulusal çıkarlarını korumaya kararlı TSK'nın sert sesi bir bakıma, Türkiye'nin içinde yaşamakta olduğu çelişkileri de yansıtıyordu.

Attilâ İlhan'la, bu seminer sonrası ilk görüşmemizi yapıyoruz, ikimiz de heyecanlıyız. Ve tabii çok mutluyuz, gözlerimiz parlıyor. Siyasilerin, bürokratların, bazı büyük sermaye çevrelerinin ayak oyunlarına karşı sağlam sesler, olumlu tepkiler görmek bizi mutlu ediyor. Attilâ İlhan "Ama" diye başlıyor:

– ..."Ama Erol görüyorsun, büyük sermayenin medyası, bu sağlam sesleri kısıp göstermeye çalışıyor, karşı saldırıya geçtiler bile.

– Mesut Yılmaz'a, 'Asker AB'ye karşı' dedirtip işi saptırmak istemediler mi?

– Amaçları, 'askerin AB konusunda söylediği doğruları yanlışla dönüştürmek'.

– Bunu yıllardır yapmadılar mı? 6 Mart 1995'te Türkiye'yi AB'ye tek yanlı bağlatırken Tansu Çiller, Murat Karayalçın'la birlikte fareli köyün kavalcısı gibi bir konvoy oluşturmadı mı?"

Birlikte, "Güneş balçıkla sıvanmaz" diyoruz, Türk halkı gerçekleri görmeye başlayacak, hatta başladı bile. Medyadaki yalan haberlere, saptırmalara karşı asker kendisini ortaya koyuyor, doğruları söylüyor, artık saptıramayacaklar.

Bugün en mutlu günlerimden birisi... Şenoğul Pa-

şa'nın, Şimşek Paşa'nın ortaya koydukları doğrular, AB lobicilerinin suratına bir tokat gibi inmiş...

Türkiye'yi AB güdümüne sokmak isteyenler şimdi de "Asker AB'ye karşı" yalanını yayarak kafaları karıştırmak istiyorlar. "Ama güçleri yetmeyecek, halkı daha fazla kandıramayacaklar" diyoruz ve mutlu bir günü mutlu sonla kapatıyoruz.

AGSK TSK'YI SARSTI VE...

Attilâ İlhan da ben de konuyu yakından izliyoruz; bu konu benim 'profesyonel-akademik' alanıma da giriyor; konu Avrupa Güvenlik ve Savunma Kimliği (AGSK) adı verilen, Avrupa Birliği'nin Savunma Gücü. AB artık, "Benim kendi silahlı gücüm olsun" diyor.

Peki konunun TSK ile ilgisi, Türkiye ile ilgisi ne? AB, Amerika'yı da razı etti, şimdi AGSK'yı fiilen kuruyor. Kurarken de NATO olanaklarını kullanmak istiyor.

– Çünkü AB üyelerinin büyük çoğunluğu zaten NATO üyesi.

– AB kendi ordusunu (AGSK) kuruyor ise, bu geçiş döneminde NATO olanaklarını kullanmak istiyor.

– "Kullansın, ne olmuş ki" diyemiyoruz, çünkü NATO üyesi olup da AB'nin dışında bulunan bir ülke var: Türkiye!

– AB şunu istiyor: Türkiye, AB (AGSK) kararlarını, komutasını kabul etsin, kararlar Brüksel'de verilsin, Ankara (ve TSK) da buna uysun.

İşte sorun burda çıkıyor; TSK haklı olarak, "Türkiye AGSK'nın karar mekanizması dışında iken, AGSK'nın verdiği kararları uygulayamaz", diyor.

TSK çok haklı, bu kabul edilirse, dolaylı yoldan bi-

zim ordumuz, AB'nin denetimi altına girmiş olur. TSK burada diremiyor:

"Türkiye karar mekanizması içinde olsun, o zaman NATO (ve TSK) olanaklarını kullanabilirsiniz" diyor.

Oysa AB, Türkiye'yi karar mekanizması içine almıyor.

1999'dan beri bunun tartışması yapılıyor:

– AB, Türkiye'ye şantaja başladı, Nisan 2001'de AB, "Dediğimi kabul etmezsen, Türkiye-AB ilişkileri ak-sar" dedi.

– ABD Başkanı Ankara'ya mektup yazdı, yani baskı yaptı: "AB'nin istediğini ver" dedi.

Bugünkü konumuz bu: "AB 1995'te, Gümrük Birliği Belgesi aracılığı ile, ekonomik alanda tek yanlı bir yapılanma oluşturdu. Şimdi AGSK kanalı ile, bu tek yanlı yapılanmayı askeri alanda da kurmak istiyorlar. Ekonomik alanda kurdukları sömürge düzenini, şimdi askeri alanda yapmak istiyorlar."

Attilâ İlhan atılıyor: "Ama askerin gözü açıldı, AB'nin ve ABD'nin taleplerine evet demez" diyor.

"Zaten TSK'nın son iki yıl içinde Avrupa Birliği konusuna daha eleştirel bakmasının arkasında bu var" diyoruz.

Gerçekten de 1995'te, büyük sermayenin tekelindeki medyanın ve bazı siyasilerin yalanları ile, Türkiye ile AB arasında tek yanlı bağlantı kuran bir sömürge düzeni oluşturulmuştu. Şimdi AB, aynı sahtekârlığı, askeri alanda da yapmak istiyor.

Ancak bu sefer karşısında kandırabileceği (veya işbirliği yapabileceği) siyasiler yok, TSK var ve onlar da diz çökmüyorlar.

Attilâ İlhan, "Askerin gözü açık" demişti. Burada bir ekleme yapıyorum: 1995'te siyasiler, bazı bürokratlar, bazı büyük sermaye çevreleri bunu görememişler miydi? Hayır, bal gibi görenler vardı aralarında; ama onlar, 'Türkiye'yi bilinçli bir biçimde AB güdümüne sokmak istiyorlardı'. Ben iki kitap yayımlamıştım, en az 250 yazı yazmıştım, 50-60 defa televizyonlarda konuşmuştum, Cumhurbaşkanına raporlar göndermiştim; "Bu belge, bir sömürge belgesidir" diye bar bar bağırmıştım.

Görmemelerine, duymamalarına, anlamamalarına imkân yoktu; ama yaptılar, Türkiye'yi, AB dışında iken, bir AB vilayeti haline getirdiler.

Attilâ İlhan bu defa umutlu; bütün umudu TSK'da, "TSK yeni bir sömürge belgesine evet demez" diyor. Ben de aynı umudu taşıdığımı söylüyorum.

Bu arada bir dipnotu: 10-11 Ocak 2001'de, Harp Akademileri'nde yapılan toplantıda TÜSİAD Başkanı Yuceoğlu "Ben pek anlamam ama, Türkiye AGSK'ya entegre olmalıdır" demişti. Ben bunu kafamda şöyle yorumladım; "Başkan, AB'nin TSK'ya yaptığı önerinin reddedilmesinden rahatsız olmuş" diye düşündüm.

Attilâ İlhan da, "Zaten başka türlü yorumlamaya imkân yok" diyor, "adam, 'Kabul edin gitsin' demek istemiş de, biraz dolaylı yoldan söylemiş."

Attilâ İlhan da ben de, 'dışardan yapılan tek yanlı dayatmalara karşı' askerin 'hayır' diyebilecek tek otorite haline geldiğini düşünüyoruz.

Hey gidi Türkiye, nereden nereye gelmiş, daha doğrusu sürüklenmiş!..

GAZETECİLER CAHİL Mİ?

Attilâ İlhan sinirli. O pek sinirlenmez ama bu, sinirle karışık tepki. 'Attilâ İlhan'a Mektuplar' kitabı yeni çıkmış, yer yerinden oynuyor. İçinde neler yok neler! Üstelik mektupların tamamı da yayımlanmamış, Attilâ İlhan otosansür yapmış, bazı dostların hatırı için.

Gerçekten, fazla 'mahrem' sayılabilecek mektuplar vardı, ben biraz biliyorum, onları kullanmamış, bazı mektuplarda da eksiltmeler yaptı, eş-dost fazla gücünmesin diye.

Yayımlanan 'nispeten' masum mektuplara da yazanları tarafından bazı sert tepkiler gelmedi değil. Attilâ İlhan bu konuda çok rahat; "Mahkemeye verseler ne olur ki, hâkimden gizli celse isterim, 'Mektubun tamamını okuyacağım' derim; isterlerse gelsinler üstüme" diyor, kıs kıs gülererek.

Esas anlatacağım şey başka, gazetecilerin cahilliği üstüne... Attilâ İlhan'ın sıkıntıları; yakınıyor, nasıl yakınmasın ki! Ünlü bir dergimizden biraz da tanınan bir röportajcı randevu istemiş, '...Mektuplar' kitabını konuşacaklar. Kadın gelmiş, kitabın içinden haberi yok, okumamış bile; Attilâ İlhan'la 'kitap dışından konuşmaya çalışıyor', işi gücü sansasyon yaratmak; bir kulpunu bulmaya gayret ediyor.

Attilâ İlhan kızgın; yahu içini şöyle bir okusalar, neler var neler!..

- şiirimizden,
- romanımızdan,
- hikâyelerimizden,
- edebiyat tarihimizden,

onca konuşacak malzeme sunmuş, kimse bunların farkında değil. Bu kadar 'ciddi' şey arasında, 'acaba belden aşağı bir şey yakalayıp çingar çıkarabilir miyiz' diye bakıyorlar.

Gerçekten de kitapta, edebiyat ve düşünce hayatımızın elli yılı ilginç bir biçimde sergilenmiş, satırlar arasında çok şey var.

Ama bizim gazeteciler bunlarla ilgilenmiyorlar, işleri-güçleri kavga-gürültü çıkarmak, sansasyon, isim yapmak.

Söyleşiye gelenler kitabı okumadan geliyorlar. Attilâ İlhan, "Bu cahillik değilse, hafiflik değilse nedir" diyor, haklı olarak.

Özalcılığın yetiştirdiği yeni gazeteci nesli... "Bizim zamanımızda habercilik de, röportaj da ciddi işlerdi, ciddiye alınırdı" diyor ve başından geçen örnekleri sıralıyor.

Ben de benimle söyleşi yapan, ya da beyanat alan bazı gazetecilerin söylediklerimi nasıl değiştirdiklerini anlatıyorum.

Bir tanesi ilginçtir; galiba 1980'lerin başı idi: Tercüman'dan Erkan Yiğit, telefonla bir beyanat almıştı. Dış ticaretle ilgili bir konu idi. Ertesi sabah eve telefonlar

gelmeye başladı; Kapalıçarşı'dan bir, iki, üç... ardarda kuyumcular telefon ediyor, "Hocam çok teşekkür ederiz, ağzınıza sağlık, hükümetin almak istediği bu karar bizi yakardı" gibisinden şeyler söylüyorlardı, uyku sersemi "Hı mı" diyorum.

Hemen bir Tercüman aldurdım, koca bir başlık: "Devletin altına müdahalesi anayasaya aykırıdır diyen Erol Manisalı..." diye bir yazı. Ben bu konuyu hiç konuşmadım, ne altın, ne anayasa, ne babayasa, konuyu bile bilmiyorum! O gün galiba 20 dolayında telefon geldi. Erkan'ı arıyorum Erkan yok, Nilgün (Cerrahoğlu) çıkıyor, "Valla hocam Erkan yok" diyor. Erkan saklanıyormuş, sonra öğreniyorum.

Meğerse isimleri karıştırmış, bunun cehaletle bir ilgisi yok tabii, 'ufak' bir dikkatsizlik, hepsi bu!

PARİS'TE İLK TANGO...

Attilâ İlhan'ın hayatında Paris'in apayrı bir yeri vardır. Paris'in adı, haftada birkaç defa mutlaka geçer. Paris'i konuşurken yüzü gevşer, gözleri hafifçe dalar, ufukta bir şeyler arıyormuş gibi bakar.

Masada yüz yüze oturuyor olursunuz ama onun gözleri, biraz da kafası başka yerlerdedir... Bunu açıkça görürüm, derinlerde bir yerlerde kalmış bir hal çöker üstüne... heyecansız, biraz durgun, biraz hüzünlü... sanki yaşadıkları bir film şeridi gibi hayalinden geçer...

Paris'te her şey vardır onun için: komünistler vardır, orospular vardır, edebiyatçılar, kahveler vardır, ıslak sokaklar vardır... Fransız sömürgelerinden Paris'e gelen Afrikalı zenciler vardır... hele bir tanesi çok özeldir, kültürünü, kimliğini kaybetmemek için 'yerli' giysi ile inatla Paris sokaklarında dolaşan o zarif zenci kız...

Paris'te Türkler vardır Attilâ İlhan için, Nâzım Hikmet'i ayakta tutmak, yaşatmak için birlikte çalıştığı Türkler...

Parasızlık, yokluk vardır Paris'te... ıslak, rutubetli taş sokaklarda, gecenin karanlığında kol gezen, üşüten, ürperten.

Şiir vardır, roman vardır; şiirin, romanın püf nokta-

ları, derinlikleri, kurgusu, düzeni, Türkiye'den görünmeyen yüzü, Ay'ın arka yüzü gibi...

Çalışma vardır, öğrenme vardır, mücadele vardır; bu bir ayakta kalma savaşıdır: ya devrilip gidersin ya da kafan dik yoluna devam edersin... ikisinin arası yoktur, gri-ler yoktur Attilâ İlhan için, siyahla beyaz gibidir, bir savaş gibi, ya kazanacaksın, ya kaybedeceksin.

Konuşmalarımızda Paris, bilmem kaç defa, bin, iki bin, beş bin defa geçmiştir. Her Paris onu alır, bir yerlere götürür...

- Bazen Margot'nun evine...
- Bazen işçi sendikasının lokaline...
- Bazen de Paris'in alacakaranlık bir çıkmaz sokağına...

Ama o hepsinden de bir şeyler almıştır, kendine bir şeyler katmıştır, anlamak, öğrenmek, duymak, dokunmak istemiştir... ve hepsini de yapmıştır...

Bunun için Paris adı geçince gözü biraz buğulanır, konuşmasına devam ederken hafifçe dalar gider... gözleri ve düşünceleri uzaklarda, kimbilir Paris'in neresindedir...

Bir kısmını söyler, bir kısmını da kendisine bırakır, paylaşmak istemediklerini... belki de çok özel olanlarını...

Attilâ İlhan için Paris bir köşetaşıdır, bir dönüm noktasıdır. Şiiri, romanı, insanı orada yeniden keşfetmiştir... daha ötesi eliyle sımsıkı yakalamıştır, bütünleşmiştir.

Ve son tango...

Ama birçoklarının yaptığı gibi oraya çakılıp kalmamış, Türkiye'den kopmamıştır. Bir gece Paris sokaklarında yürürken sokak lambasının ışığı gözüne takılır. Bir dörtlük yazar kafasında ve hafifçe mırıldanır. İrkilerek fark eder ki Fransızca düşünmeye başlamıştır, mısraların sözcükleri Fransızcadır. Ve derhal dönmeye karar verir...

Paris'e çakılıp kalmamak, eleştirdiği bazı insanların durumuna düşmemek için...

Attilâ İlhan'la söyleşirken bir saat içinde bilmem kaç defa adı geçen 'Paris', onun benliğindedir, içine işlemiştir... ama hepsi bu; Paris'in etrafında dönen böceklerden biri olmamak için kaçıp gelmiştir.

Bana göre, Paris'in etrafında dönmektense, ona bağımlı olmaktansa, kendi başına buyruk olmayı, kendi ek-seni içinde kalmayı tercih etmiştir.

Ve öyle de yapmıştır.

TÜRKİYE'NİN AVRUPA ÇIKMAZI

2001'in başlarında yayımlanan 'Avrupa ÇıkmaZI' kitabımı yazıyorum. Aralık ayında on gün bayram tatilinde Kıbrıs'a gitmiş, on gün boyunca kitabın önemli bir kısmını bitirmiştım.

Türkiye-Avrupa ilişkilerini en baştan almıştım, bunu ortaya koymak gerekiyordu. Çünkü bugün de, o tarihten gelen kalın tortular Avrupa insanının, kültürünün, edebiyatının her gününde, her sayfasında yaşayan gerçeklerdi.

Hiçbir zaman yeni bir sayfa açılmıyor, sıfırdan başlanmıyordu. Din, kültür, sanat, edebiyat, ekonomi, çıkar, politika, yani odak noktasında insanın ve toplumun bulunduğu bir 'algılama' vardı.

Attilâ İlhan'la bunları konuşuyoruz, Avrupa Doğuyu hep, bir tehdit olarak görmüştü.

– Doğudan Türkler ve Ruslar Avrupa'yı tarih boyunca sıkıştırmışlardı.

– Hele Türkler, Avrupa'ya göre dışarda olan, Asya'dan gelen 'öteki' idi.

– Mustafa Kemal'in Anadolu Devrimi ile yürüttüğü bağımsızlık savaşı, Avrupa'ya bir başkaldırı idi ve Avrupalıyı topraklarından, hem de işgal ettiği topraklardan kovuyordu.

– Bu, Avrupa'ya karşı 'mazlumların' ilk zaferi idi. Osmanlı Türklerinin Avrupa içlerine kadar ilerlemesinden, oraları yurt edinmesinden sonra son olarak da Mustafa Kemal Paşa Avrupa'nın Anadolu'daki işgaline başkaldırıyor, onları bu topraklardan atıyordu.

– Avrupa bunu hiçbir zaman hazmedememişti; Lozan'da bu hazımsızlığını, yüzümüze karşı açık açık söylemişti.

– Şimdi Avrupa, ekonomik, siyasi ve askeri olarak güçlü idi; kozlar onun elindeydi. Üstelik son 50-60 yıl boyunca Türkiye Avrupa'ya, ekonomik ve kültürel olarak 'bağımlı' hale getirilmişti.

– Son noktayı 1995 yılında bizim siyasilerin zaafı sonucu imzalanan, tek yanlı Gümrük Birliği Anlaşması ile koymuşlardı.

– Türkiye yeniden, Avrupa karşısında, 'bütün tersaneleri işgal edilmiş', çöken bir Osmanlı'nın durumuna getirilmek isteniyordu. Bir bakıma, post-modern bir sömürge düzeni kuruluyordu.

– Avrupa'nın bu duruma soktuğu Cumhuriyet Türkiye'sini, içine alıp, bir Fransa, bir Almanya gibi baştacı etmesinin, Avrupa'nın çıkarları bakımından hiçbir akılcı gerekçesi bulunmuyordu.

– Avrupa artık Türkiye'yi içine almak değil, 'içine alıyormuş gibi gösterip, yeni yöntemlerle işgale hazırlanıyordu.' Türkiye'yi Avrupa'nın bölgedeki bir uzantısı yapmak istiyordu: aynen bir sömürge gibi.

– Bu Türkiye için 'Avrupa'ya dahil olmak' değil, olsa olsa, 'Avrupa'nın güdümü altına girmek' olacaktı.

Ben yeni kitabım 'Avrupa Çıkmazı'nda, bütün bunları, teknik ayrıntılarına kadar inerek ortaya koymuştum.

Attilâ İlhan'la Türkiye-Avrupa ilişkilerini bu bakış açısından ele aldık, konuşuyoruz.

Türkiye kendi coğrafyasında, kendi kültür dünyası içindedir; ekonomik olarak, kültürel olarak Avrupa'yı taklit ederek bir yere varamıyoruz. Attilâ İlhan bu doğrultuda görüşlerini ortaya koyuyor.

Ben işin, biraz da hesap-kitap yönünü ele alıyorum. Avrupa'nın neden Türkiye'yi yarın da içine alamayacağını ekonomik, sosyal, politik artı ve eksileri ile değerlendiriyorum.

Arada kullandığımız bazı 'araçlarda' biraz farklılık bulunsa bile, Attilâ İlhan'la aynı sonuca varıyoruz:

- Avrupa Türkiye'yi içine almayacak.
- Kendi güdümü altına sokmak istiyor.
- Ve en önemlisi, Türkiye içinde, 'Türkiye'yi Avrupa'nın sömürgesi yapmak isteyen işbirlikçiler var'. Bunlar Tanzimat sonrasında da aynı işi yapmışlardı, Osmanlı'yı Avrupa'nın sömürgesi durumuna getirmişlerdi.

Tablo karamsar ama bizim içimizde sönmeyen bir ışık var: Türk insanının sağduyusu ve buna arka çıkan güçler. Bir 'yeniden uyanış'ın ortaya çıkmakta olduğunu görüyoruz.

Bunun somut delillerini elimizle tutabiliyoruz. Türkiye'yi yeniden Avrupa'nın işgali altına sokmak isteyen 'azınlıktakilerin', sonunda yine kaybedecekleri umudunu taşıyoruz.

OTOSANSÜR UYGULAYAN MEDYAMIZ

Medya ilginç bir biçimde otosansür uyguluyor; iki temel konuda:

- Avrupa Birliği
- Türk-Yunan ilişkileri

Ağustos 1999 depreminden bir-iki ay önce, galiba Mayıs 1999'da, tam da Yunanistan, PKK ve Öcalan konusunda suçüstü yakalanmış, 'terörist bir devlet' durumuna düşmüş iken, Dışişleri Bakanı İsmail Cem Atina'ya bir 'işbirliği' mektubu gönderiyordu. Ankara'nın eline, Yunanistan'ın yıllardır uyguladığı, Türk düşmanlığına dayalı politikasını, Avrupa ve Amerika'da gözler önüne sermek fırsatı geçmişti...

İsmail Cem'in bu mektubu yazmasının arkasında başka faktörler rol oynamıştı:

– İstanbul'daki bazı 'büyük' iş adamları, Yunanlı iş adamları ile 'yumuşama' amaçlı bir girişim başlatmışlardı. Bu masum gibi görünen işin arkasında, 'Türk kamuoyunun yumuşatılması' hedefi vardı.

– Alman Başbakanına mektup yazdıran (Ecevit'e) bu iş adamları, yine Ankara üzerinde el altından baskı yapıyorlardı. Bonn'dan Ankara'ya gelen mektup ile İsmail Cem'den Atina'ya giden mektup arasında, sadece haftalar vardı, aynı aya sıkıştırılmıştı.

- Amerika'dan, iş adamı-diplomat unvanına sahip

bazı ünlü şahıslar, Ankara'daki 'yakınlarına' telkinlerde bulunuyorlardı.

TÜSİAD KKTC'den, Denktaş ile değil, CTP (Cumhuriyetçi Türk Partisi) lideri ile diyalog içinde bulunmayı tercih ediyordu. Ortada böyle bir 'düzenleme' vardı.

Ağustos '99 depreminde bu vesile yaratıldı ve malum medya tarafından, 'Yunan dostluğu' öne çıkarıldı. Oysa Atina, Türkiye karşıtı politikasını her alanda sürdürüyordu:

– Eylül 1999'da Yunan Meclisi'nden, 19 Mayıs'ın, Türklerin Anadolu'da Yunanlılara 'mezaliminin' bir anma günü olarak onaylaması çıkıyordu.

– Yunan Savunma Bakanı Türkiye'ye atıp tutuyordu.

– Yunanlılar Rumlarla, adada, Türkiye'yi açık açık hedef alan askeri manevralar yapıyorlardı.

– Yunanistan AB içinde, Türkiye'ye mali yardıma karşı koyduğu vetoyu sürdürme kararı alıyordu.

– PKK itirafçıları, Yunanistan'da, Türkiye'ye karşı eylem yapmak için eğitildiklerini açıklıyorlardı.

Ve bütün bunlar, bizim malum medyada 'hasıraltı' ediliyor, Türk kamuoyuna yansıtılmıyordu.

İşin arkasında kimler vardı? Bazı Türk iş adamları ile ABD'de yakın oldukları 'iş adamı-diplomat' dostları, işin düzenleyicileri idiler. Medya tekeli dolayısıyla medyamız 'otosansür' uygulamaya başladı. Medyada, Atina'nın Türkiye karşıtı eylemleri 'yer almıyordu'.

Attilâ İlhan'la bugün bunları konuşuyoruz. Ben bütün olan biteni dış ajanslardan izliyorum ve Attilâ İlhan'a aktarıyorum.

Attilâ İlhan, "Bunlar, 'mütareke dönemi gazetecileri' gibi çalışıyorlar, İstanbul ve Anadolu'nun bazı yerleri işgal altında iken 'Babîâli', işgalci güçlerle işbirliği yapıyor-du," diyor.

Bugünkü medyanın o günkü gazetecilerden hiçbir farkı yoktu. Birkaç patronun güdümünde, dördüncü kuvvet değil, beşinci kol gibi çalışıyorlardı.

Ben daha sonra birkaç araştırmacıya öneride bulundum; otosansür, bir araştırma konusu yapılmalı ve bir kitap halinde yayımlanmalı idi. İş aslında çok kolaydı:

– Uluslararası haber ajanslarından gelen haberleri bir kenara toplarsınız,

– Öbür yana da, bizim malum medyanın, hangi haberlere yer verdiğini alt alta koyarsınız, aradaki fark da sansür edilen kısım olur.

Attilâ İlhan'la konuşuyoruz:

"Bunu Metin Aydoğan çok iyi yapar".

"Gazetecilerden de namuslu birkaç kişi bulunabilir".

"Ama onların patronları izin vermez, yaptırmazlar".

"En iyisi galiba Metin Aydoğan".

Bugün ihaneti konuşuyoruz; içimizde, kimlerin, nasıl, kimler adına ve neyin karşılığında ihanet ettiğini.

Bu arada Economist (Londra) dergisi, İsmail Cem'e ardarda methiyeler yağdırıyor, İsmail Cem Atina'da ödüller alıyor...

"Hey gidi dünya" diyoruz; "ne hallere düşmüşüz!"

VAKIF ÜNİVERSİTELERİ KİME ÇALIŞIR?

Birkaç gün önce akşam yemeğinde İsveçli Devlet Bakanı ile beraberim.

8-10 kişilik, az insanın katıldığı bir yemek. Ben neden oradayım? Bakan, dış ekonomik ilişkilerden sorumlu Devlet Bakanı. İsveç de bir süre sonra, AB'nin dönem başkanı olacak, Türkiye'yi iyi tanımak istiyorlar; bu nedenle, 'değişik görüşlerin, çevrelerin insanları ile de' karşılaşmak istemişler.

Ama benim Attilâ İlhan'a bugün anlatmak istediğim konu başka: İsveçli Bakan akşam yemeğinin ertesi günü bir açılış yapacak, bir vakıf üniversitesinde, 'İnsan Hakları Merkezi'ni açacak.

Kendisine, "Mali-teknik desteğiniz var mı?" sorusunu yönelttiğimde, katkılarının bulunduğunu söylüyor.

Attilâ İlhan'la bu garip durumu konuşuyoruz;

– Vakıf üniversiteleri T.C. kanunlarına göre kurulmuş üniversiteler, YÖK'ün denetimi altındadır.

– Bu 'Türk' üniversitesinde yeni bir araştırma merkezi açılıyor.

– Bu merkezin açılışına İsveç (ve AB) önyak oluyor, parasal vs. destek sağlıyor.

– Ve açılışı da İsveçli bir bakan yapıyor.

Böyle bir merkez tabii açılır, başkaları da açılmalıdır. İnisiyatif, kaynak içerden sağlanır, benim bakanım da Ankara'dan gelir, merkezi açar. İnsan hakları merkezi, benim insanımın hakları için kurulan bir merkez olduğuna göre,

– dışarıdan inisiyatif alıp,

– dışarının kaynak sağlaması,

– dışardan bir bakanın gelip açılışı yapması karşısında Attilâ İlhan'la birlikte, ortaya çıkan çarpıklıkları tartışıyoruz. Deveye 'Boynun eğri' demişler; 'Nerem doğru ki!' demiş. Böyle bir durum!

"Erol, burası İsveç'in bir sömürgesi mi?"

"Bütün inisiyatifi onlar yürüttüğüne göre öyle olmalıdır!"

Ancak çelişkili bir durum var; insan, sömürgesinde insan hakları merkezi açar mı?

Yoksa bu Avrupa'nın 'hakları' merkezi mi?!

Aradan birkaç hafta geçiyor, başka bir vakıf üniversitemizde büyük kutlama. Üniversitede ne kutlaması olur; üniversitenin kuruluş yıldönümü olabilir, mezuniyet törenleri olabilir, akademisyenlerin akademik başarılarını kutlamak için olabilir, fahri doktora olabilir...

Hiçbirisi değil. Kâr amaçlı büyük bir holdingin kutlaması, o vakıf üniversitesinin camiası ve çatısı altında yapılıyor. Çünkü üniversiteyi, o holdingin (grubun) ailesi kurmuş.

Ticari (ve sınai) bir holding kutlaması üniversite ile özdeşleşiyor. Oysa üniversite vakıfları, aynı şahıslar (holding sahipleri) tarafından kurulmuş olsalar bile kanunen 'vakıf, tamamen ayırıdır', sap ile saman karışmasını diye böyle yapılmıştır:

– Üniversitelerde, sadece 'üniversiter faaliyetler' yürütülsün diye,

– Ticari ve ideolojik işlerle vakıf üniversiteleri 'özdeşleşmesinler, iç içe geçmesinler' diye.

Demirel orada, Erdal İnönü orada, öğretim üyeleri, öğrenciler orada, iş adamları orada, tabii medya da orada.

Attilâ İlhan'la vakıf üniversitelerinin hangi maceraya sokulmakta olduklarını tartışmaya başlıyoruz:

– Yabancılar devrede, ipleri onlar ele geçiriyorlar, 'dışardakilerin çıkarları' esas olmaya başlıyor, aynen geçen yüzyıldaki misyoner okulları gibi.

– Büyük sermaye yüksek öğrenimi eline geçiriyor. Hem ticari, hem de ideolojik olarak, 'patronların istedikleri' olacak; öğretim üyeleri ona göre seçilecek, akademik özgürlük, düşünce özgürlüğü oradan kalkacak.

Ve Türkiye yavaş yavaş,

– hem dışardaki güç odaklarının,

– hem de içerdeki güç odaklarının

tekeline sokulmaya çalışılıyor. Hem de ne başlık altında; 'insan hakları, demokrasi, özgürlük' başlığı altında. Ne büyük bir aldatmaca... Kimi kandırıyorlar? Evet, maalesef kandırabildiklerini kandırıyorlar.

KIBRIS DERKEN NEREDEN NEREYE?

Attilâ İlhan'la Kıbrıs'ı birkaç defa konuştuk. Kıbrıs benim 'profesyonel konum' sayılır, 25-30 yıldır işin içindeyim. Attilâ İlhan için Kıbrıs;

- Bir yandan Batının Türkiye'ye 'bakışı' yönünden,
- Diğer yandan, Türkiye'nin Batıya bakışı yönünden önem taşır.

Attilâ İlhan Kıbrıs konusunda benim düşüncelerimi çok iyi bilir; bu konudaki kitaplarımı kendisine vermiştim. O, Batının Türkiye'yi 'affetmemiş' olması açısından değerlendirirken, Batının Türkiye üzerindeki hesaplarını da işin içine sokar, haklı olarak.

- Batı, Anadolu Devriminden, kendisine karşı Mustafa Kemal'in kazandığı zaferden sonra, ikinci darbeyi de Kıbrıs'ta yemiştir.

- Türkiye ulusal çıkarlarını korudu, hem de Marshall Yardımından beri ilk defa, bu da ikinci yönü.

- 1964'te Johnson'un İnönü'ye 'yaptırtmam' dayatmasına karşılık, Ankara yeniden Sovyetler'e göz kırptı.

- Johnson'un mektubu belki de Seydişehir'in, İskenderun Demir Çelik'in gerçekleşmesine yardımcı oldu.

Hem o, hem de ABD'nin, Türkiye'nin sanayileşmesi için kredi vermemesi.

Arkasından da, ne gariptir ki, bugün de Batı,
– Kıbrıs ve Ege'de,
– Güneydoğu'da,
– Ermeni meselesinde üzerimize gelmeye başlayınca, Ankara'da aklı başında olan çevreler, 'yeni bir dengeleme' politikasına yöneldiler.

Kavga ve çekişme yalnız Türkiye ile Batı arasında değil, Türkiye içindeki mandacı ve ulusalcı cepheler arasında.

Mandacılar "Batı ne derse yapın, Batının güdümüne girelim" diyorlar. Ulusalcılar, Kemalist çizgide kalmak için direniyorlar.

Kemalist çizgide kalmanın yolu da, tek boyutlu bir dış politika yerine, 'çok boyutlu dış politikadan' geçiyor.

"Yani Batıyı, Asya ile dengelemek gerek."

"Aynen öyle, Batı ile karşılıklı çıkarların dengelenmesinin yolu, Batıdan değil Asya'dan geçiyor."

"Türkiye Batı ile Asya arasındaki kırılma noktasında..."

"Sadece bir tarafa yaslanırsa fay hattının içine düşecek."

"Ayakta sağlam durmak için iki taraf arasında denge sağlamalı."

"Avrupa'nın 'modeli', hasta Osmanlı yerine 'hasta Türkiye' yaratmak ve istediği gibi oynamak."

"En önemli sorun içerdeki uzantıları; bazı büyük sermaye çevreleri, onların elindeki medya ve zihnen devşirilmiş aydınlar..."

"Bugün Tanzimat'tan çok daha kötü; şeriatçılar da 'Baticı' oldular, yalan mı?"

"Kemalizm'e karşı Batının mandasına girmek iste-

yenler yalnız şeriatçılar değil, sahte Atatürkçüler de bunların arasında, kimin eli kimin cebinde belli değil" diyoruz ve bugünkü konuşmayı noktalıyoruz.

Kıbrıs bu resim içinde, 'bir köşetaşı' durumundadır. Attilâ İlhan da ben de bir şeyin çok iyi farkındayız: Türkiye Kıbrıs konusunda ne kadar sağlam durabiliyorsa, Batı ile ilişkilerinde dayatmalara direnebiliyor demektir. Kıbrıs'ta Türkiye'nin direnci kırıldığı anda arkası çorap söküğü gibi gelecektir; Türkiye üzerindeki 'diğer hesaplar da', domino taşları gibi devrilmeye başlayacaktır.

Kıbrıs en öndeki domino taşı konumundadır. Buradaki gerileme, diğer ulusal ödünlere de kapısını açacaktır.

Attilâ İlhan da ben de bu konuda en önemli güvenenin TSK olduğunu çok iyi biliyoruz; 'siyasilere' hiç güvenimiz yok.

PUTİN FARKLI BİRİ Mİ?

"Putin'in gelişi ile Rusya değişti" diyor Attilâ İlhan, Putin'in hayranıdır dersem yanlış olmaz. "Yeltsin Batının adamı idi, Rusya'yı Batıya bağlamaya çalışıyordu, vahşi kapitalizmi Rusya'ya soktu, Rusya'yı batırdı."

"Ben Putin gelirken Avrupa ve ABD basınını yakından izlemiştim; Putin adı geçince, karşısına bir soru işareti koyuyorlardı, Batı Putin'i istemiyordu, Putin Batıya rağmen geldi veya Rusya içindeki güçler tarafından getirildi."

Putin dönemi, Rusya'da, Amerika'nın kurmak istediği tek kutuplu dünya dönemine bir tepkiyi de başlattı."

Attilâ İlhan ekliyor: "Çok kutuplu dünya düzeni için dönüş, Putin'le başladı, Rusya'nın Asya politikası değişti."

– Çin ile yeni ortaklıklar, Hindistan ve Pakistan'a yaklaşım da değişti.

– Rusya'nın Ortadoğu politikası yeniden şekillendi, Bağdat'la ilişkiler geliştirildi, Irak'a ambargonun kalkması için somut adımlar atıldı.

– Putin Türkiye'ye sıcak mesajlar gönderdi, Rusya Başbakanı Ankara'da, "İleri düzeyde işbirliği yapalım" dedi ve Sezer'den sıcak cevaplar aldı.

– Arkasından Ukrayna Cumhurbaşkanı Ankara'da, 'stratejik işbirliğini' ortaya attı, o da sıcak karşılıklar aldı.

– TSK Asya'ya sıcak bakıyor, Batının üstümüze gel-

mesi, TSK'yı ileri yıllar için kuşkuya düşürdü.

– Karadeniz Gücü Projesini Türkiye, Rusya ve Ukrayna yürütüyor. TSK Pakistan ile, Çin ile sıcak ilişkiler içinde, Batı Türkiye'nin ihtiyacı olan savunma araçlarını satmıyor.

– Ekonomik kriz 'tahrik' edilerek, TSK'nın zayıflatılması isteniyor, onlar da alternatif işbirliği imkânlarını kullanmaya başladılar.

Putin sonrası dönemi bu başlıklar altında konuşuyoruz, ikimiz de aynı görüşleri paylaşıyoruz: "Türkiye Batıyı, Asya ile dengelemek zorunda", başka çıkış yolu yok.

– İşin politik boyutunda 'çok kutupluluk' meselesi var, Türkiye de çok kutupluluğu savunmalı.

– Güvenlik boyutunda Batı baskı yapıyor; askeri alanda 'gizli ambargo' uyguluyor, ekonomik krizi tahrik ederek, savunma alanındaki projelerin önüne set çekiyor.

– Türkiye'yi AGSK'den dışlıyor.

– İşin ekonomik boyutunda Türkiye Asya pazarına açılmak zorunda, AB ile tek yönlü bağlantıları ayak bağı oluyor, Türkiye'nin inisiyatif almasını engelliyor.

– Hükümet de bu konuda pek adım atmak istemiyor, kendisini ABD-AB kısıkcı içine sokmuş, IMF ve Dünya Bankası güdümlü bir konuma gelmiş.

Bunları konuşurken, Brezinski'nin ABD yayın organlarında yer alan "Putin Rusya'nın Atatürk'ü değil" yorumunu söylüyorum.

– Brezinski'nin yorumu, geleneksel Amerikan yorumuna aykırı. Çünkü ABD, Atatürk'ün en baştan beri, anti-emperyalist çizgisinden hoşlanmamış, ulusalcı yaklaşı-

mına karşı çıkmıştı. Açıkçası, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşuna, ulusal bağımsızlık savaşına karşı çıkmıştı. Lozan'ı da tanımamıştı.

– Şimdi Brezinski ne demek istiyor? "Atatürk Batı için Putin'den daha iyi idi" demek istiyor galiba. Rusya bugün de, dev silahlı bir g; Putin, "Güçlü Rusya" diyor, herhalde bu yönü ile bakıyor.

– Acaba Brezinski, Atatürk' 'Batıcı' mı sanıyor? O zaman, Atatürk dönemindeki Amerikan raporlarını bir daha okuması gerekiyor.

Bugünkü gezintimiz Doğu, Batı, Putin, Asya arasında gidip geliyor, arada Türkiye'ye de önemli referanslar var.

TRT'DEN NOTLAR...

Konuşmalarımızda TRT epeyce yer aldı, bu konuda çok konuşan ve dertli olan taraf Attilâ İlhan! Öyle ya, romanları dizi yapılıyor, TRT'ye sipariş üzerine senaryo da yazmış, TRT'de yıllardır 'Zaman İçinde Yolculuk' yapıyor...

Attilâ İlhan'ın senaryosu kuşa çevrilerek televizyon filmi yapılmış, çok kızgın; rejisörü değiştiriyorlar, yeni gelen, kestirmeden gidiyor, üç ayda çekilecek şeyi iki aya sıkıştırıyor, işin derinliği kayboluyor. Bunu açık açık Cumhuriyet'te de yazdı, önemli ithamlarda bulundu. Sadettin Tantan Attilâ İlhan'ı telefonla arayıp bilgi edinme ihtiyacı duymuş. Attilâ İlhan bu eleştirilerinde haklı.

TRT'nin yaptığı bazı filmleri konuşuyoruz; Ege, Türk-Yunan ilişkilerine yönelik filmleri, Varlık Vergisi üzerine yapılan belgeseli...

Yapımların 'tarafli' ve Türkiye'yi, titizlikle küçük düşürücü karakteri üzerinde duruyoruz ve 'neden' sorusunun karşılığını alıyoruz.

Sanki TRT içinde birileri, hem de devlet parası ile, Türkiye'yi yıpratacak çabalar içinde görülüyorlar, bir art niyet sezinliyoruz; kurumsal değil ama bireysel.

"Bu galiba bazı şahıslardan kaynaklanıyor, şunun yaptığı 2-3 film var, hepsi de taraflı, hepsi de Türkiye'ye zarar veren yapımlar."

"Peki nasıl oluyor, bir kişi, iki kişi koskoca TRT kurumuna galebe mi çalıyor?"

"Belki de farkında değliler."

"Nasil farkında olmazlar, ardarda kaç film birden yapmış, nasıl fark edilmez?"

"Şimdi de 6-7 Eylül'ü çekmeye çalışıyor..."

"Diğer 'bazı' kanallarda görmeye alışmıştık ama TRT'nin yapması garip!"

"Gaflet ve dalalet mi!"

"TRT içinde 'klikler' var, bunlar, bu klik çekişmelerinden yararlanıp aradan sıyırtıyorlar galiba."

TRT bizim için bir 'muamma'; Attilâ İlhan'ın bilgisi (ve ilgisi) benden çok daha fazla. Ancak ben de iyi bildiğim bir konunun, TRT'de nasıl ele alındığını yakından izliyorum.

– TRT devlet televizyonu mu, hükümet televizyonu mu? Avrupa Birliği konusunda 'yanlı ve yanlış işler' yapılıyor. AB programları önyargılı, yönlendirici.

– Türkiye-AB ilişkilerinde gerçekler ortaya konmuyor, o aylarda hükümetin yaklaşımı ne ise, o yönde yayın yapılıyor, 'tarafsız' olması gerekmez mi?

– 1995'te 'bir kısım medyanın' yaptığına benzer bir tutum içindeler. İşin sadece 'ambalajı' ortaya konuyor, mutfakta olup bitenler üzerinde durulmuyor.

Attilâ İlhan'ın da benim de şikâyetlerimiz var. Kendisine, "Şikâyet ediyorsun ama, TRT 2'de yaptığın zehirezemberek konuşmalar yine de sürdürülüyor" diye biraz

takılıyorum: O da, "Demek ki kaldıramayacakları kadar sağlam şeyler söylüyorum" diye cevap veriyor.

TRT'deki gezintimizde konuştuğumuz daha pek çok şey var ama bunları kaleme almam doğru olmaz diye düşünüyorum, en azından şimdilik!

ATTILÂ İLHAN'DAN KÖYCÜLER VE ŞEHİRCİLER ÜZERİNE...

– Köy edebiyatı bir fasit dairedir, bir süre 'moda' oldu; oraya takılıp kalmaları hata idi. Türkiye kente göçerken hâlâ köyde kalmak, zamanı geriye doğru çekmek olur; yanlıştı, hiçbiri fark etmedi.

– Edebiyatımız kenti göremedi, oysa her şey kentte idi. Sanayi kentte, kent çevresinde, işçi, sosyal olaylar kentte idi.

– Kentte her şey vardı! Sanayi ile birlikte işçi, büyük sosyal sorunlar; komprador da kentte idi.

Yeni tür 'Batıcı' aydınlar kentleri dolduruyordu, Batıyı taklit eden insanlar da kentte yaşıyorlardı. Sinemalar, tiyatrolar, meyhaneler, bilumum sosyete kentte idi.

– Kentteki çarpık yaşamı ilk ben ele aldım; İstanbul'da nelerin olup bittiğini, bir dedektif gibi iz sürerek yakaladım, romanlarıma yansıttım.

– Romanlarımdaki kahramanların çoğu gerçektir, sadece isimlerini değiştirdim.

– İstanbul'da inanılması güç olayların yaşandığına kendim şahit oldum. İstanbul'da olup bitenler değme Avrupa şehirlerinde bile zor görülen şeylerdi.

– Bizim edebiyatçılar bunu fark etmediler. Çoğu zaten o dünyanın çok dışındaydı, önlerinde duran, elleri-

nin altındaki büyük hadiseleri yakalayamadılar.

– 'Bir yazar toplumcudur, başka şeyler yazmaz' diye bir şey yoktur, bu saçmadır. Duygusal şiirler, hikâyeler de yazar, toplumsal romanlar da; yazar sadece bir yere sıkışıp kalamaz.

– Beni şair, romancı Attilâ İlhan olarak bilirlerdi, hep öyle tanımışlardı. Tarih, dış politika, felsefe alanında yazılarıma önce çok şaşırmışlardı. Ama ben baştan beri zaten böyle idim. Önceleri kabullenmek istemediler, zor kabullendiler, biraz da görmezlikten gelmeye çalıştılar.

– Aşk yazdım, kadınları yazdım ama beraberinde toplumsal olayları yazdım. Onlar için toplumsal yönünü hep gözardı etmişlerdi.

– Ama sonunda kabullenmek zorunda kaldılar, artık reddedemezlerdi beni.

– Yakın tarihimizde toplumcu yazarlar vardı, 1930' larda bile vardı. Atatürk'ten sonra bunlar özellikle unutturuldu, küllendirildi, yazdıkları kitaplar kaybettirildi. Şimdi onları teker teker gün ışığına çıkarmaya çalışıyorum.

– Yaşar Kemal'e, yazılarına sosyal bir doku katmasını ben söyledim. İlk yazılarında sosyal hiçbir şey yoktu, farkında bile değildi.

Bunlar Attilâ İlhan'ın konuşup benim daha çok dinlediğim günler, Attilâ İlhan'ın bana içini döktüğü günler, son 50 yıla onun kuşbakışı eğilişi.

Türk edebiyatının ve onun içinde kendi yerinin, kendi penceresinden görünüşü. Saydığı isim sayısı 30'un üzerinde.

Köylü ve köycü yazarlardan şehirciliğe başlayanlara kadar, Attilâ İlhan'ın malzemesi ve dünyası kentte idi. Köyde bir şey olamazdı.

– Köy Enstitüleri mi? Nüfusu köyde tutarsan gelişme olmaz, insanlar köylü ve çiftçi kalır.

– Gelişme demek sanayileşme demektir, işçi sınıfı demektir, kent demektir.

– Köyü anlatanlara bak, unutulup gittiler; bugün hatırlanan kimse, ortalıkta görülen kimse kaldı mı? O bir moda idi, biraz da İstanbul gazetelerinin yarattığı bir moda; geldi ve geçti, arkasından da bir şey bırakmadı.

Attilâ İlhan'a göre işin özeti bu; destekleyenler ellerini lütfen kaldırsınlar; "Hayır yanlış!" diyenler de içlerinden veya açıktan açığa söyleyeceklerini söylesinler.

Bu sayfalarda benim bir katkı yok, alttaki imza onun.

BİZE DUYULAN İLGİ...

Bugün salı, Attilâ İlhan ile en son perşembe günü görüşmüştük. Ben perşembeden beri olan biteni anlatıyorum, laf öyle açıldı.

- Cuma ADD İzmit ve Balıkesir'den telefon ettiler, konferans istiyorlar...
- İstanbul Teknik Üniversitesi'nden ve ODTÜ'den öğrenci fikir kulüpleri aradı...
- Eve gelen telefonlarda küreselleşme, Avrupa Birliği vs. için bilgi istediler...
- NTV, Ege TV ve STV'de konuşma yaptım...

Ben bitirince Attilâ İlhan başlıyor, ona gelen talepler benden fazla...

- '... Mektuplar' kitabı üzerine sayısız röportaj talepleri, gazete ve dergilerden...
 - Kabarık sayıda mektuplar, çoğu destek veren, "Varolun" diyen mektuplar...
 - Televizyon kanallarından 'mülakat' talepleri...
- Bu böylece sıralanıp gidiyor.

Bugün konuşmamıza sanki karşılıklı böbürlenerek başlamışız gibi, içimden gülmek geliyor, Attilâ İlhan'a da

söylüyorum, "Abi, karşılıklı kendimizle öğrenüyoruz san-ki" diyorum.

Attilâ İlhan ciddi:

"Yok öyle değil, görüyorsun Erol, halk sana-bana önem veriyor, biz aslında söylenmeyen şeyleri söylüyoruz, halkın içindeki duygu ve düşünceleri dile getiriyoruz; sana da, bana da ilgi çok büyük; neden, çünkü biz doğruları söylüyoruz, yazıyoruz" diyor.

"Evet Türkiye değişiyor, uyanıyor, halk artık gerçekleri görüyor; ilgi onun için fazla. Ama örgütlenmek gerekir, bu düşünceleri savunan örgütlenmelerin ortaya çıkması gerekir.

Yoksa bu ilgi olduğu yerde kalır, gelişemez."

Attilâ İlhan daha iyimser:

"Göreceksin, o da olacak Erol, bu halkı durduramazlar, baksana her kesimden büyük ilgi var; öğretmeni, avukatı, işçisi, çiftçisi, din adamı, hatta askeri, her alanda büyük ilgi var.

Attıkları değnek, bir 'bumerang' gibi geri dönmeye başladı galiba, gençlerdeki uyanışı, ilgiyi ben açıkça görüyorum.

Bizim halkımız başkadır, bunların aşılamaya çalıştıkları şey dar bir çevrede, kendi çevrelerinde' tuttu, Anadolu insanı başkadır, sağlamdır..."

Gerçekten de Attilâ İlhan'a ve bana, daha doğrusu bizim savunduğumuz görüşlere olağanüstü bir ilgi, bir talep, bir destek var; bu yadsınamayacak bir gerçek. Ben her gün 3-4 konferans talebi ile karşı karşıyayım, çok sayıda telefon, faks geliyor, mektuplar geliyor. Attilâ İlhan'a daha da fazlası geliyor.

Biz neyi savunuyoruz:

- Türkiye'de toplumcu düşüncüyü savunuyoruz.
- Dış ilişkilerde kafamızı dik tutmayı, kendimizi ezdirmemeyi savunuyoruz.
- Türkiye'nin dış çevrelere tek taraflı bağlanmasına karşı çıkıyoruz.
- Ve belki de en önemlisi, Türkiye'yi bugünkü duruma getiren iç ve dış çevreleri teşhis ediyoruz, hem de belgeli olarak.

Bize duyulan ilgi, ortaya koyduğumuz düşüncelere, halkın büyük destek verdiğini gösteriyor.

Halkın umutlarını dile getirdiğimize inanıyoruz; öte yandan halkın, tekelci ve taraflı medya tarafından aldatılmakta olduğunu hissettiği ve gördüğü için, bizim düşüncelerimize yöneldiğine inanıyoruz.

Halkın önü kapalı, sesini duyuramıyor; biz bu sesi duyurduğumuz zaman da büyük destek ve ilgi görüyoruz.

Başka türlü nasıl açıklanabilir ki! İkimiz de gerçekten çok mutluyuz, yeni bir uyanışın içinde olduğumuz için, çorbada bizim tuzumuz da bulunduğu için...

SAKLANAN ATATÜRK...

Attilâ İlhan bugün biraz kızgın; adamlar nasıl saklamışlar, her şeyi örtbas etmişler, kendilerine göre, gerçeklerle uzaktan yakından ilişkisi olmayan bir Atatürk tanıtmışlar halka!

Oysa işin gerçek yüzü başka, Atatürk sanıldığıının aksine çok ayrı bir kişiliğe, düşünce yapısına sahip...

Attilâ İlhan sanki Atatürk'ü yeniden keşfediyor; 1919-35 döneminde Mustafa Kemal Paşa'nın konuşmalarından okuyamadıklarını, bulamadıklarını bulmuş, onları değerlendiriyor ve gerçek Atatürk'ü 'yeniden Türk halkına tanıtmak istiyor' çok hırslı, çok iddialı:

– Atatürk tam bir halkçı, bürokrasiye güvenmiyor, halkı arkasına alıp devrimleri gerçekleştirmek istiyor; onun için halk, halkın desteği esas.

– Atatürk mutlak bir anti-emperyalist, hayatı boyunca bu çizgisi hiç değişmedi, Meclis'teki konuşmalarının tutanakları incelendiğinde, bu gerçek açık bir biçimde ortaya çıkıyor.

– Misak-ı Milli diyorlar ama yanlış, Atatürk dış Türklerle çok ilgili, Türk dünyasındaki çıkarlarımızla çok ilgili.

– Hatay için Meclis'te söylediklerine bak: "Ben istifa

eder, gider milislere katılırim" diyor.

– Mussolini Ege adaları konusunda çizmeyi aşmaya, Türkiye'yi tehdide yeltenince, "Gerekirse İtalya ile savaşırız" diyebiliyor, fiilen de Batı Anadolu'da tatbikatlara başlıyor.

– Batıya karşı Sovyetler Birliği ile tam bir işbirliği içinde, askeri yardım alıyor, ekonomik ve teknik yardım alıyor; Sovyetler Birliği ile adeta, 'stratejik bir işbirliği' içinde.

– O, "Çağdaş uygarlık" demiş, sonra gelenler "Batılılaşma" diye işi saptırmışlar.

– Kafasında, 'halkla bütünleşerek, doğrudan demokrasi' var.

– Komünist değil ama Sovyetler Birliği ile kapitalist Batıya karşı tam bir işbirliği içinde.

– Atatürk Galiyef'e çok benziyor, düşünce olarak onun çizgisinde. Galiyef, Stalin ve Moskova emperyalizmine karşı savaşıyor, Atatürk ise Batı emperyalizmini karşısına almış.

– Atatürk bizim halkın farkını, yapısını biliyor; bizde, Sovyetler'in, Moskova'nın uygulamaları söz konusu olamaz, Batının sistemi de geçerli değildir. Türkiye kendine has bir politika izlemeli, bu da Galiyef'in çizgisidir.

Atatürk sonrasında Türkiye'de yavaş yavaş yeni Tanimatçılık egemen olmaya başlıyor, Atatürk halka, çok farklı bir kimlikle sunuluyor:

– Batıcı

– Batılılar gibi olmak isteyen biri olarak tanıtılıyor. Bunlar yanlış, Atatürk esas itibariyle sol görüşlere sahiptir ve anti-emperyalist kimliği inkâr edilemez.

Bu hafta TRT 2'de yaptığı haftalık sohbetinde de Attilâ İlhan Atatürk'ün, 'neden solda olduğunu' anlattı, hem de kendi konuşmalarından örnekler vererek.

Ben de, eski yıllarda üzerinde çalışma yaptığım, Birinci Sanayi Planını (1933-38) gündeme getiriyorum. Çok ilginçtir, bu plan, Sovyetler Birliği ile yakın bir işbirliği içinde yürütülmüştür. Teknik ve mali yardım sağlanmıştır, bu plan çerçevesinde, Türkiye'de ilk modern sanayi tesisleri gerçekleştirilmiştir.

Avrupa bu plan için Türkiye'ye yardım etmek istemiştir. O günün koşulları içinde 1933-38 Sanayi Planı, oldukça kapsamlı bir başlangıçtır ve dünya konjonktürünün çok olumsuz koşullarına rağmen gerçekleştirilmiştir.

Attilâ İlhan'la, Atatürk'ün neden 'yanlış anlatıldığını' biraz deşiyoruz:

- Eski Tanzimatçılığın hortlaması,
- Türkiye'deki 'elit'in, kendini sıyıramadığı alışkanlıkları,
- Çevresindekilerin, 'gerçekte Atatürk'e yakın olmaları', onun ölümünden sonra iktidar kavgasına girmeleri,
- Batının iç işlerimize karışmaya başlaması, ilk aklımıza gelen unsurlar oluyor.

İNSANI EZEN TÜKETİM TOPLUMU

Bugün, 90 sonrasının yeni dünya düzeninden (!) sözü açıyorum:

– Amerika'da bile 'aklı başında aydınlar', Amerikan toplumunun hal ve gidişini eleştiriyorlar; "Topluma daha basit, daha yüzeysel unsurlar hâkim oluyor, Amerika yarın derinliği olmayan, basit tüketim kültürünün egemen olduğu bir ülke olacak" diyorlar.

New Perspectives Quarterly dergisinin son sayısı buna ayrılmış; bazı ünlü Amerikalı düşünürler mevcut gidişatı ağır bir dille eleştiriyorlar: İnsanlar düşünmesin, doğru dürüst şeyler okumasın, yeşin, içsin eğlensin!..

– Soğuk savaş sonrasında Amerikan toplumunda ve Amerika'nın dünya karşısındaki konumunda ideolojik savaş artık kalmamış gibi bir tablo ortaya çıkıyor. Aslında Amerikan toplumundaki 'yeni yüzeysellik', insanlara 'bireyci' bir dünya sunuyor.

– 'Bireyci dünya' bireyin kendisini bir 'tüketim ve eğlence çılgını' olarak öne çıkarması demek. Birey, toplumsal olaylarla ilgilenmeyecek, düşünmeyecek, okumayacak...

– Peki birey ne yapacak? Tüketecek, eğlenecek, keyfine bakacak. Bol bol televizyon seyredecek, seyahat edecek, gününü gün edecek.

– Sistem orada bireyin harcama yapmasını gerektiriyor. İnsanlar harcayacak, firmalar da istenen mal ve hizmetleri üretecek. Hatta 'istenmeyenleri' bile üretecek, ama sonunda insanlar, 'aslında bunları istediklerinin' farkına varacaklar!

Toplumsal sorunları düşünmeyen insan, sanata, felsefeye ilgi duymayan insan, düşünmeyen insan, 'sistem' için ideal bir insandır. Çünkü o zaman, dünya nereye gidiyor, Afrika'da aç, ilaç bulamayan çocuklar neden ölüyor, gelir bölüşümü dünyada neden bozuluyor diye bir kaygısı olmayacak. Sadece kendi gelirine bakacak, önüne sürülen sonsuz mal ve hizmet seçeneklerine bakacak, Havai mi daha güzel yoksa Porto Rico mu diye kataloglardan veya televizyon reklamlarından yer beğenecek.

Yeni düzenin felsefesi:

– En iyi insan en fazla tüketen insandır!

– En mutlu insan, en fazla mal ve hizmet kullanan insandır. Hele elma soyma makinesi yahut domatesin çekirdeğini ayıklama aygıtı da varsa!

– En aptal, en mutsuz, en gereksiz insan ise 'düşünen' insandır. Çünkü düşünmeye başladığında neden diye, nasıl diye, kimin için diye sorgulamaya başlar!

Bugün ben biraz fazla konuşuyorum, bir-iki gün önce bu konuda Cumhuriyet'te bir yazım çıkmış, tüketim toplumunu sorgulayan bir yazı.

Attilâ İlhan hemen tespitini yapıyor:

"Kapitalist sistemin insanı yok eden çarkları" diyor. Ancak Avrupa, Amerika'dan biraz farklı; filmleri hâlâ

seyredebiliyor, edebiyatta, sanatta geçmiş ile bağlarını henüz koparmamış.

Fransa'ya bak: küreselleşme karşıtı düşünceler ordan çıkabiliyor... Dış politikasına bak: Amerika'ya karşı bayrak açan Avrupa'daki tek ülke, kimliğini, kültürünü kaybetmek istemiyor.

Amerikan kültürüne karşı önlemler alıyor, sinemalarda, televizyon kanallarında kısıtlamalar getirmiş."

"Emperyal ülkeler arasındaki çekişme mi?"

"Öyle bile olsa 'doğruları daha fazla olan' kitle var, sistemin o da içinde ama sisteme karşı koyabiliyor, özellikle yavan düzeysiz Amerikan kültürüne karşı.

İlginç düşünce akımları hâlâ Fransa'dan çıkıyor, toplum özeleştiriyeye daha açık, ne de olsa Fransız ihtilalinin yurdu burası... toplum direnebiliyor."

"Ya Türkiye gibi ülkelerin hali? Dayatılan yeni dünya düzeni karşısında 'koruma mekanizmaları yok'. İçerde yeni Tanzimatçı bir zihniyet, Batının güdümüne yavaş yavaş sokulan bir ülke; ekonomisi ile, politikası ile, kültürü ile..."

Ve ulusalcı politikaların Türkiye için ne kadar önemli olduğu sonucuna varıyoruz.

ATTİLÂ İLHAN FÜZELERİ NEDEN SEVER Kİ?

İnanmayacaksınız ama Attilâ İlhan ile füzeler konusunu en az beş-altı defa konuştuk.

Ne Attilâ İlhan ne ben asker kökenliyiz; füzeler özel hobimiz de değil.

Ama biz füzeleri kaç defadır konuşuyoruz. Çünkü olayın teknolojik boyutu var, bir bakıma bağımsızlığın simgesi; Türkiye kendi teknolojisini getirirse kafasını daha dik tutabilecek, 'dışardakiler' Türkiye'yi iteleyip kalamayacaklar...

TSK'nın bu konuda 'özel bir duyarlılığının olması' da ilgimizi çekiyor. Öyle ya TSK böyle bir düşünceye sahipse, bu sadece bir ulusal güvenlik meselesi değildir, ulusal bağımsızlık meselesidir de. İşte bizi bu yönü ile ilgilendiriyor...

Bir silah ama, ulusal bağımsızlığı fazlasıyla ilgilendiren bir silah. Bu nedenle Attilâ İlhan'ı ve beni ilgilendiriyor. Attilâ İlhan'ın ilgisi daha da fazla.

Gizliliği bulunmayan, ama medyanın pek yer vermediği füze konusunda Attilâ İlhan'a bilgiler geliyor; onun duyarlılığını, ilgisini fark edenler, Cumhuriyet'teki yazılarını okuyanlar, "Sayın Attilâ İlhan, bu da var, şu da var" diye onu övünçle bilgilendiriyorlar.

Öyle seviniyor ki, "Bak Erol, kaç kilometreye çıkmışız, bizim namussuz medya yer bile vermiyor, halkın gelişmeyi görmesini istemiyorlar" diyor.

"Abi, herhalde ya patronları silah ithalatından komisyon alıyorlar, ya da bunlar Türkiye'nin, ABD'ye bağımlı kalmasını özellikle istiyorlar" diyorum.

Öyle ya bazı iş adamları, 'dışardakilerle ortak çalışıyorlar'; Türkiye'nin daha bağımsız olması, onların bu ortaklıklarını olumsuz etkiler.

Görüyorsunuz, iş nerelerden nerelere geliyor. Bizim akli evveller 1950'lerde, "İçerde üretmeye ne gerek var, ABD nasıl olsa veriyor" deyip bazı tesislerin gelişmesini engellemediler mi? Biz bunları yaşadık.

Şimdi füze konusunda TSK'nın kendi bağımsız teknolojisini geliştirmek istemesinin önemi daha iyi anlaşılmıyor mu? Son 50 yılda, soğuk savaş koşulları içinde, A'den Z'ye Batıya bağımlı hale getirilen bir ülke şimdi yavaş yavaş rotasını değiştiriyor.

– Amerika ve Avrupa Türkiye'ye gizli silah ambargosu uyguluyor.

– Batıdaki Yunan lobisi her alanda taş koyuyor.

– Üstelik biz, hem NATO üyesi olarak, 1975-78 arası Amerika'dan okkalı ambargo yemedik mi?

– Şimdi de üstüne üstlük karşımıza yeni faturalar getirmeye başladılar. Son numara da, tarihin raflarından çıkarılıp önümüze getirilen Ermeni meselesi.

İşte füze konusuna Attilâ İlhan'ın (ve benim) ilgim bundan dolayı öne çıkıyor, yoksa silahlara bayıldığımızdan değil.

MEDYA İLE BOYKOTLAŞMA

Türkiye'de medyanın çarpık yapısı Türkiye'yi allak bullak ediyor; tabii Attilâ İlhan'ı ve beni de; gırtlığımıza kadar medyanın içindeyiz ya...

Attilâ İlhan bazı televizyon kanalları ile 'küs' durumda, daha doğrusu onları boykot ediyor. Onu ısrarla çağırımlarına rağmen katılmıyor. Bunlar daha çok, 'ucu dışarda' olanlar.

Cumhuriyet'te yazıyor ama Cumhuriyet ile görüşü farklı olan gazetelere konuşuyor. Ona göre, o eski farklılıklar kalmadı. 'Mandacılar' hariç, diğerlerine evet diyor.

Benim de sorunlarım var; bazı büyük sermaye çevrelerinin çevirdikleri dolapları teşhir ettiğim için, ben de onların boykotundayım.

Özellikle Avrupa Birliği konusunda, adımı duyunca tüyleri diken diken oluyormuş. Ben, o yayın kuruluşları içinde halen çalışan eski öğrencilerimin yalancısıyım!

Attilâ İlhan'ın da benim de, bazı konularda çizgimiz belli, söyleyeceklerimiz de üç aşağı beş yukarı aynı. Sorun bizden kaynaklanmıyor.

Peki sorun ne?

Bazı patronlar AB lobiciliği yapıyorlar. Lobicilik sözü biraz hafif kalır, Türkiye'nin AB'ye tek yanlı bağlan-

masını canı gönülden istiyorlar, yani düpedüz mandacı bunlar.

Biz bunların yaptıklarını açık açık, somut, belgeleri ile, tarih ve yer göstererek yayımladığımız zaman fincan-cı katırlarını ürkütmüş oluyoruz.

Cevap veremiyorlar, ne diyebilirler ki, yıllardır yaptıkları ortada. Arada bir, o da ayıp olmasın diye, şöyle bir ekrandan göstertiveriyorlar, hepsi bu.

Son kitabım 'Avrupa Çıkmazı'nda, bazı çevrelerin ne dolaplar çevirdiğini açık açık yazdım, hatta isim verdiklerim de oldu; çıt yok, yalanlayamıyorlar bile.

Attilâ İlhan'ın medya yelpazesi çok geniş. Akit'ten Aydınlık'a, Yeni Şafak'tan Orta Doğu'ya kadar kendisine talep var. O da şaşıyor: "Bunlar benim yazdıklarımı okumuyorlar mı? Söyleyeceklerimi nasıl basacaklar?" Ama basıyorlar, biz de şaşıyoruz.

İyimser düşünüp birbirimize soruyoruz; "Acaba bunlar gerçekleri anlamaya başladılar mı?" diye.

Bazen de sürprizlerle karşılaştığımız oluyor; bir seferinde 'dinci' olarak tanımlanan bir kanala çekine çekine çıktım; çekinmem nezaketimden (!) kaynaklanıyor. Adamların yüzlerine karşı düşüncelerimi söyleyince ezilip büzülecekler, mahcup olacaklar diye düşünüyordum.

Ne gezer! Ben bir diyorum, karşımda soru soran iki diyor; o benden de ilerde! Biraz daha açılıyorum, ileri gidiyorum o benim de önümde; hoppala... Acaba yanlış kanala mı geldim diye şaşıyorum.

Bir seferinde çok komik bir şey oldu; 1995-96 yıllarındaydı; muhafazakâr, milliyetçi tanınan bir kanalda, ana haberlerde canlı yayına çıkacağım; konu Avrupa Birliği; çıkmama iki dakika var, haber müdürü geldi yal-

varıyor, "Hocam ne olur, fazla ileri gitmeyin, sonra Ankara'dan kamu bankalarının ilanlarını keserler" diyor; güler misin ağlar mısın!

Attilâ İlhan'a aslında çok kızan bazı büyük sermaye kanalları ise onu sadece, 'şair' olarak çağırmak istiyorlar, çünkü 'düşünür' olarak sakıncalı!

Bugün medyadaki bu çarpıklıkları konuşuyoruz, sonu ne olacak diye birbirimize soruyoruz:

– Bu yalanları daha ne kadar götürecekler?

– Türkiye'yi dışa bağladıkları zaman, kendilerinin de yok olacaklarının daha farkına varmadılar mı?

– 5-10 kanalın kaldırabileceği bir 'pasta' varken, cepten para vererek kanallar daha ne kadar ayakta tutulabilir?

– Bu medya dördüncü kuvvet mi? Yoksa tetikçi mi?

Attilâ İlhan, "Ya beşinci kol olanlara ne demeli" diye noktılıyor!

GÖNÜLLÜ KURULUŞLAR NE İŞE YARAR?

Bugün takılarak başlıyorum: "Abi kimseyi bırakmamışsın, hepsini karşına almışsın."

Konu, Cumhuriyet'te bir gün önce çıkan yazısı. Geçen hafta da aşağı yukarı aynı konuya değinen bir yazısı çıkmıştı; değinmek ne kelime, bıçağı böğrüne saplıyordu.

Kimlerin mi? Kimler yok ki:

- Rotaryenler
- Lionlar
- Masonlar
- İstanbul büyük sermayesi
- Vakıflar, dernekler, sivil toplum örgütleri

Bütün bunları suçluyordu, hem de açıktan açığa. Bunlar Tanzimat aydını, komprador, 'Batıcı' çevrelerdi. Son 200 yılda Türkiye üzerinde dış güçlerin oynadıkları oyunlara âlet olmuşlar, aracılık yapmışlardı.

Bugün de aynı işi yürütüyorlardı. Attilâ İlhan belgeleri konuşurmuştu; çoğu da Amerika ve Avrupa kaynaklı belgeler.

- Vakıflar, dernekler dışardaki hangi kuruluşlardan para yardımı alıyorlardı?

- Hangilerinin arkasında hangi yabancı istihbarat örgütleri vardı?

– Sivil toplum örgütleri, demokrasi adı altında etnik ve dinsel kışkırtıcılıklarını kimler için yapıyorlardı?

Kendi yayımladığı yazıda kullanmamıştı ama, elindeki yazılı belgelerde Türkler isim isim sayılmıştı. Öğretim üyeleri, gazeteciler, emekli diplomatlar, bazı iş adamları... liste uzundu, içlerinde bizi şaşırtan isimler vardı:

"Erol, ben bu adamı sağlam zannedirdim, sen tanıyor musun?"

"Valla biraz tanırım, ben de sağlam olarak biliyorum, bu listede işi ne?"

Kimler kimler!.. En sağlam sandığımız insanlar, çürükler listesinde boy gösteriyorlardı.

Bilgileri önümüze dizdik, hayretler içinde bakıyoruz..

"Allah Allah şuna bak, bu da varmış..."

"Yok yahu inanmıyorum, bu da mı?"

"Şuna bak, olamaz, isim benzerliği olmasın?"

"Yok canım, ben onu tanırım, o müseccel Amerikancıdır, onlarla yatar, onlarla kalkar."

Cennet-cehennem manzaraları gibi listelere bakıyoruz. Bu tartışmaların ardından bir gerçeğe ulaşıyoruz; Türkiye'deki, uluslararası çalışan birçok sivil toplum örgütü, vakıf ve dernek, dışardaki belirli güç odakları ile tam bir göbek bağı oluşturmuşlar. Dışardan mali destek alıyorlar ve dışardakilerin güdümü altında çalışıyorlar.

Çalışmalarına kabaca göz gezdiriyoruz, şöyle bir hafızamızı yokluyoruz:

– Türkiye'de etnik ayrımcılığa yönelik çalışmalar,

- Dini ayrımcılığa yönelik çalışmalar,
- Hür teşebbüsü ve kapitalizmi yönlendiren faaliyetler,
- Hristiyanlık propagandası, kiliseler üzerine çalışmalar,
- Amerikancı ve Avrupacı düşüncayı öngören faaliyetler,
- Küreselleşmenin reklamını yapan faaliyetler.

Bütün bunlar var; peki, ne yok diye düşünüyoruz, olmayanlar, unutturulmak istenenler neler diye kendimizi zorluyoruz ve şu başlıklar çıkıyor:

- Ulusalıcı düşünce yok.
- Toplumcu faaliyetler kesinlikle görünmüyor.
- Atatürk adı ya hiç geçmiyor, geçtiği zaman da eleştirel bir biçimde ele alınıyor.

Attilâ İlhan bana, "Erol Cumhuriyet'te yazdıklarımda haksız mıyım, işte durumu görüyorsun" diyor, acı acı gülererek...

HAPİSHANE, ANADOLU VE PARİS

"Hayatımda üç dönüm noktası var; üç olay benim hayatıma yön verdi" diyor:

"Birincisi, 16 yaşında hapishaneye girmem, hem de 'politik bir suçlu' olarak... Çocuk yaşımda hayatın bir başka boyutuna, bir başka katına girdim. O yaştan duygu ve düşünceleri içinde, dışardakinden çok farklı bir dünyada yaşadım.

Hem de o dönemin şartları içinde...

Beni etkileyen, hayat felsefeme, düşüncelerime yön veren ikinci büyük olay, babamla birlikte, Anadolu'yu dolaşmam oldu. İzmir'den sonra çok farklı bir dünya ile karşı karşıya geldim.

İzmir bir başka idi, levanten, Avrupalı, kozmopolit bir liman kenti idi. Ben de varlıklı bir ailenin çocuğu olarak rahat şartlar içindeydim.

Ama Anadolu, İzmir'in dünyasından çok farklıydı, her şey farklıydı. Anadolu insanı da farklıydı. 1000 yılın süzgecinden geçmiş ahlak, kültür, insanlık anlayışının ne olduğunu, daha sonraki yıllarda keşfetmeme yardımcı oldu.

İzmir komprador, İzmir kozmopolit, İzmir Avrupa'dan bir mekândı. İnsanların hayatı, düşünceleri, davranışları ona göre idi; beynelmilel bir şehirdi İzmir, hem de Cumhuriyet Türkiye'si'nin içinde.

Anadolu beynelmilel değildi; orada farklı insanlar

vardı; orada eski Türk kültürünün, alışkanlıklarının devamı vardı. En önemlisi, Anadolu insanı vardı, İzmir'den çok farklı.

Anadolu kozmopolit değildi, mahalli idi; her şey yerli yerinde, olduğu gibi...

İnsan belki fakirdi ama gönlü zengindi. Sağlam, sıcak, dürüst Anadolu insanı gördüm, beni hayatım boyunca etkileyecek olan...

Sonra Paris, bu üçüncü dönemeç noktası, ayrı bir dünya; düşüncesi, sanatı, edebiyatı ve çok farklı insanlarıyla. Şiiri, edebiyatı, politikayı bir başka pencereden görmeye başladım; uçsuz bucaksız manzarası olan bir pencere.

Farklı insanların, farklı kültürlerin, farklı düşüncelerin kesişme noktalarıydı Paris.

Şiirin edebiyatın, sanatın, düşüncenin derinliklerinde dolaşma fırsatı verdi bana. Toplayabildiğim kadarını dağarcığıma topladım."

Attilâ İlhan bugün kendisini anlatıyordu bana; belki de açılma, içini dökme ihtiyacını duymuştu. Hayatını etkileyen üç önemli dönemeci uzun uzun anlatıyordu.

Daha önceki ve daha sonraki sohbetlerimizle birleştirdiğim zaman Paris'in şiir, edebiyat ve insan ilişkileri bakımından onu etkilediğini gördüm. Bir de, sosyalistlerle Paris'teki ilişkisi, kendisinin politik görüşlerinin 'netleşmesinde' etkili olmuştu sanıyorum.

Anadolu'da babasının memuriyeti dolayısıyla geçirdiği yıllar ise Attilâ İlhan'ı bir yandan Anadolu'ya bağlar-

ken öte yandan da gerçek halkın, gerçek insanın kim olduğunu anlamasına yardımcı olmuştu.

İzmir başka bir dünya, Anadolu ise bambaşka bir dünya idi. Türk insanını Anadolu'da yakalamıştı. Sol düşünce içindeki kültür bağları, insan bağları, onun için Anadolu yaşantısında şekillenmeye başlamıştı; daha sonraki yıllarda, düşüncelerine ışık tutmuştu.

Sol-insan-halk bağlantıları yanında, Anadolu insanının duyguları, kültürü, davranışları, onun gelecekteki hayatında, özellikle politik düşüncelerini fazlasıyla etkilemişti.

Tabanın, köklerinin Anadolu'da olduğunu anlamıştı. Bu az şey değildi; belki de her şeyin başlangıcıydı.

Ben bu değerlendirmelerimi ortaya koyarken o bakişıyla benim söylediklerimi onaylıyordu. Kökler Anadolu'ya ve Anadolu'nun gerisindeki bin yıla uzanıyordu. Ve insan ancak bu köklerle ayakta kalır, bu köklerle yaşardı.

Tarih ve kültür bilincinin bir toplum için ne kadar vazgeçilmez olduğunu birlikte görüyorduk.

YALNIZ DEMİREL VE ÖZAL MI?

"Demirel ve Özal bana eski Osmanlı devlet adamlarını hatırlatıyor, ikisi de Anadolu insanının bir parçası gibi.

Ecevit'e, Çiller'e, Mesut Yılmaz'a, Erdal İnönü'ye bak, bunlar halka yabancı, halkın bir parçası değil, bunlar 'elit'."

Attilâ İlhan bugün sert başlıyor... Başladığı yerden ben devam ediyorum...

"Demirel'e 'Baba' demeleri boşuna değil, insanlar benimsediklerine, yakın gördüklerine abi, amca, baba derler, Anadolu insanı böyledir."

"Ancak, doğru ama, ya 'misyonları'? Halktan olmak başka, halktan yana olmak başka!"

"Orası doğru, tamam, ama halk yine de bunların arkasından gitti, destek verdi, halk kendinden biri gibi gördüğü için bunu yaptı, benimsedi."

"Şimdi bakalım, bir Cem Boyner: halk benimsemiş, arkasını döndü; diğer gençler: Ufuk Uras, halka yabancı, halk kendinden görmez..."

"Ya Mümtaz Soysal?"

"O da halka yabancı, Soysal'a 'baba' derler mi hiç?"

"Politik olarak değil, kişilik olarak halktan olmak ile olmamak arasındaki fark nerden kaynaklanıyor?"

"Batıcı ise, monşer kılıklı ise, yabancılaşmış ise halk bunu anlar, arkasından gitmez."

"Yani bunlar Tanzimat aydını gibi mi?"

"Tamı tamına, bunlar Tanzimat aydını gibi; halkla yabancı, halk ile diyalog kuramaz, yürüyüşleri bile farklıdır, Anadolu insanına ters gelir bunlar."

"Şarklılığın ve Asyalılığın verdiği bir alışkanlık mı?"

"Biz özünde Doğuluyuz, Asya kültürü var bizde; Türk müziği Tuna boyundan Japonya'ya kadar aynı ses tir, ayrı bir dünyanın sesi: Batı ise her şeyi ile farklıdır; dini, müziği, yemeği, davranışı, hatta yürüyüşü."

Üstüne 'Avrupalılık sinmiş olanı' Anadolu insanı tutmaz, arkasından gitmez."

"Abi, kala kala elinde Demirel ve Özal mı kaldı, başka yok mu?"

"Yok, varsa sen söyle, ben göremiyorum."

Hatırla, Demirel'e söylenmeyen şey kalmamıştı; Mason dediler, Morrison Süleyman dediler, bunlar halkı etkilemedi mi?

Yürüyüşlerine bak, davranışlarına bak, konuşmalarına bak; her şey Anadolu insanının bir parçası gibi, onun için akıllarda ne kaldı? 'Baba' kaldı, 'Çoban Sülü' kaldı, diğerleri unutuldu."

"Peki, halkın sağduyusu ne oldu, her şey bu kadar basit mi?"

"Halk kendinden gördüğü zaman güvenir, inanır; sağduyu da onun arkasından gelir."

"Desene yine yandık, kurtuluş yok galiba!"

Bugün konu aslında, "Güvenilir, halkı peşinden sürükleyecek bir insan çıkar mı, çıkmaz mı" sorusu ile başladı ve böylece sürüp gitti.

Gitti de yine de doğru dürüst bir yola giremedi!

BATI, 'ATOMİZE' TOPLUM İSTİYOR

'90 sonrası yeni dünya düzeninin öne sürdüğü görüş, 'bireyci' görüştür. Siyasal örgütlenmeler, toplumsal hareketler yerine;

- Bireyin öne çıkarıldığı,
- Toplumsal, siyasal örgütlenmelerin unutturulmak istendiği bir hareket başlatıldı.

Attilâ İlhan da ben de buna bir isim taktık: 'Atomize toplum.' Küçük birimlerin çok sayıda ortada görüldüğü ancak geniş kitlesel, sınıfsal hareketlerin geri plana itildiği yeni bir yapılanma.

Bugün bu konuyu ve Türkiye'ye yansımalarını konuşuyoruz.

- Son yıllarda Batı, Türkiye'de sivil toplum hareketlerine, sivil toplum örgütlerine büyük destek veriyor; para yardımı yapıyor, teknik yardım yapıyor, üyelerini Avrupa'ya Amerika'ya davet ediyor.

Avrupa'nın ve Amerika'nın bu gayreti göze batacak biçimde ortada. Batı ile göbek bağı olan, büyük sermayenin denetimindeki medya da sivil toplum örgütlerini aşırı bir biçimde öne çıkarıyor, arkasında yatan şaibe ne?

- Sivil toplum örgütleri siyasal partiler, toplumsal hareketler gibi değil, hiçbir zaman 'iktidara' gelemeyizler, sadece ortalıkta dolanır dururlar.

– O zaman siyasal partilerin işçi sendikalarının yeri ne sivil toplum örgütleri konmak isteniyor. İki nedenle:

* Bunlar hem tehlikesizler, hiçbir zaman iktidara gelemmezler;

* Hem de bunların 'dışardan yönlendirilmesi' çok kolay.

– Bugün bu iş Türkiye'de yürütülüyor galiba:

Avrupa Birliği bunlara büyük destek sağlıyor, Avrupa'daki büyük devletlerin sivil toplum örgütleri bizimkilerle, 'işbirliği adı altında işbirlikçilik' yapıyorlar.

Aynı şeyi Amerika'daki örgütler de yapıyor; bizimkiler büyük parasal destek sağlıyor, onları yönlendiriyorlar. Senin Cumhuriyet'teki yazında kurumların isimlerini, şahısların isimlerini yazmıştım. Elindeki raporda da kimlerin ne kadar para aldıkları yazılı, içlerinde kimler yok kimler!

– Vakıflar, dernekler son 10-15 yılda arttı, dışardan gelen para da arttı; ne kadar ekmek, o kadar köfte!

– Baksana, Türkiye'de vakıf üniversitelerine kadar girdiler; dışardan mali destek vererek 'araştırma merkezleri' kurduruyorlar.

Atomize olmanın fazileti!

Türkiye'de sivil toplum örgütleri öne çıkarılınca siyasal partiler, işçiler, çiftçiler gibi örgütlenmeler de ikinci plana itilmiş, unutturulmuş oluyor.

"Küçük küçük parçacıklardan oluşan bir Türkiye..."

"Geniş halk kitlelerinin toplumsal hareketlerinin olmadığı bir Türkiye mi istiyorlar?"

"Evet onu istiyorlar, küçük küçük parçalar dışardan daha iyi yönlendiriliyor."

"Toplumsal hareketler kaybolur, sivil toplum örgütleri adı altında bunlara, kumda oyun oynatırsınız. Bunlar etnik sorunlarla, dinsel sorunlarla, çevre sorunları ile ilgilenirken onlar da 'malı alıp götürürler' öyle mi!"

"Tamamen öyle, artık toplum 'atomize' bir toplum olur, küçük küçük sivil toplum örgütlerinden oluşan, 'toplumsal adı altında, toplumsal olmayan' işlerle uğraşan örgütler..."

Ondan sonra koyun sürüsü gibi güdersin.

Ulusal çıkarları koruyan örgütler ortada gözükmez, güçlü bir direnme kalmaz.

İşin en ilginç yanı, bu sivil toplum örgütleri 'çok insani kimliklerle' ortaya çıkarılırlar.

Artık toplum 'atomize' olmuştur, istediğin gibi yoğunabilirsin, istediğin kalıba sokabilirsin."

Attilâ İlhan'la bugün, gerçekten 'ürkütücü' bir manzara ile karşı karşıya kaldığımızı fark ediyoruz.

Sessiz sedasız yürütülen bir işgal faaliyeti!..

POST-MODERNİZM, AMERİKA'NIN YENİ SİLAHI

– Amerika Avrupa'dan çok farklı, Amerika'nın elinde büyük ekonomik gücü var; dünyanın en büyüğü; yüksek teknoloji var, en yükseği; ve silahları var, dünyanın en güçlüsü, Avrupa'da, ABD'de olmayan bir şey var; Avrupa 'kendi değerlerini koruyor', Avrupa'nın kendine has değerler sistemi var.

– Amerika'da bu değerler yok, geçmiş yok, asırlardır biriken bir tortu yok ama kapitalizmin öncüsü, en büyüğü, en güçlüsü:

- * Para elinde,
- * Silah elinde,
- * Teknoloji elinde.

Buna rağmen Avrupa'da 'yıkamadığı' bir şey var; Avrupa'nın kendine has 'değerleri'. Kültürü, yaşam biçimi, sineması, hatta sanatı; Amerika bunları yıkamıyor; güçlü kapitalizmi, Avrupa'nın 'değerler kalesini' aşağı indiremiyor.

– Post-modernizm Amerika'nın yeni silahı, 'Avrupa'ya özgü' değerleri bununla yıkmak istiyor.

– Çuvalı yere boşaltıp dağıtmak istiyor; hiçbir esas yok, hiçbir ilke yok, hiçbir değer ölçüsü yok, tek gerçek kapitalizm:

- * Daha fazla tüketirsen mutlu olursun, mutluluk eşittir tüketim.
- * Daha fazla kazanırsan en mutlu sensin, daha fazla harcarsın, işin esası budur.
- * Ölçü yok, değer yargısı yok, değerler yok; tek değerli olan kapitalizm; çalış, kazan, harca, başka bir şey düşünme!
- İşte, Amerika post-modernizmi bir silah olarak kullanıp Avrupa değerler sistemini yıkmak istiyor.

Attilâ İlhan'la konuşmamız bu çizgide devam ederken atılıyor:

"Fransız kanallarını izliyorum, hep Fransız filmleri, Amerikan filmlerini sokmuyorlar. Amerikan kültürüne tepki var, hatta aşağılama var. Adamlar Amerika'nın sigarasını bile içmiyor, Fransız kendi kara tütününden yapılmış sigarayı içiyor.

Yüzyılların Avrupa kültürünün kurduğu temel hâlâ devam ediyor. Günlük yaşam, hayata bakış, sanat, kültür. Paris, Viyana, Roma, Münih kendi değerlerini, 'yerele' değerlerini koruyor."

Kendine özgü değerler, Amerika'nın ekonomide, para, silahta üstünlüğüne rağmen yıkamadığı kale; Avrupa'nın kendine özgü değerleri.

– Amerika cepheden saldırarak yıkamadığı bu değerleri 'içerden' yıkmak istiyor, post-modernizm bunun vasıtası. Şu anda kullandığı en önemli silah.

– Kissinger, "Yarın Avrupa Amerika'nın en büyük düşmanı olacaktır" dediği zaman, acaba bunu da düşünmüş müydü? 'Avrupa değerler sistemine' karşı Amerika'nın içi boş ama dışı zırhlı yapısı.

– Amerika'da her şey 'mubah', değerler yok.

– Clinton'ın Oval Ofis'teki kepazeliğini Amerikan halkı affetti; Avrupa'da böyle bir şey kesinlikle olamazdı. Çünkü Avrupa'nın kendine has değerleri var; Amerika'da böyle bir şey yok.

Bugün tartıştığımız konu ilginç; Avrupa'da gerçekten de uzun geçmişten gelen birikimlerin oluşturduğu, Avrupa'ya has değerler var.

Amerika'da ise böyle bir şey yok; her an her şey olabilir, çünkü bu temel yok; 360 derece dönmek serbest!

Çünkü tutunacak bir temel yok, bir ölçü yok; her an yeni bir ölçü konabilir, her şey için.

Bir şeyin dışında: Amerikan kapitalizminin!..

HÂLÂ SOĞUK SAVAŞ DÖNEMİ POLİTİKACILARI...

– Soğuk savaş döneminde iyi bir kazık yemişiz; 50 yıl bizi, "Doğudan umacı geliyor" diye kandırdılar, yalan söylediler, halkı aldattılar.

– Yeni yayımlanmaya başlayan Amerikan belgelerinde de itiraf ediyorlar; Washington yönetimleri yalnız Türkiye'yi değil Amerikan halkını da kandırmış.

Bugün böyle başlıyoruz, soğuk savaş dönemindeki gerilimlerden... Tabii bunların, Amerikan silah sanayisinin gelişmesine büyük katkısı olmuş, Amerikan silah üstünlüğünün dünyada sağlanmasına...

Attilâ İlhan, "Bizi nasıl da uyutmuşlar, hem de yıllar boyu" diyor.

"Türkiye'de buna 'rıza gösteren' güçlü bir siyaset ve bürokrasi olmasaydı ABD işi bu kadar ileri götüremezdi.

Ama bizim liderler aynı, soğuk savaş dönemi liderleri, soğuk savaş dönemi kafası; son 10-12 yıldır ortalıkta hâlâ dolaşanlara bak; Özal, Baykal, Erdal İnönü, Demirel, Erbakan, Ecevit; bunlar hepsi de soğuk savaş döneminin politikacıları, eski alışkanlıklarından çıkamazlar, kurtulamazlar..."

"Tansu Çiller, Mesut Yılmaz farklı mı? Onlar da aynı çizgideler, aynı kafa yapısına sahipler..."

"Doğru, onlar da öyle, esasta hepsi de 'Batıcı', sanki soğuk savaş hâlâ devam ediyor."

"Soğuk savaş kafası Asya'ya açılımı mı engelliyor, çok kutuplu dünya görüşünü mü engelliyor? Galiba bunu söylemek istiyorsun?"

"Evet, dünya artık çok kutuplu bir dünyanın mücadelesini yaşıyor, bu liderler anlamak, görmek istemiyorlar, çünkü şartlanmışlar bir kere..."

"Sadece liderlerin şartlanması mı? Türkiye içindeki yapı da o şekilde yerleşmiş."

"O zaman iç sistem yeni liderler çıkarsa da bunlar 'Batıcı' olmayacak mı? Bak Cem Boyner çıktı, o da Batıcı idi. Şimdi Kemal Derviş'in adı dolaşıyor, o da Batıcı, hatta Batının içinden gelmiş biri..."

"Tanzimat Türkiye'nin canına okumuş; Mustafa Kemal Paşa bunu kırmaya çalışmış, kırmış da; ama ondan sonra Tanzimat yine yerli yerine oturtulmuş."

"Abi sen de kafanı Tanzimat'a fena takmışsın."

"Nasıl takmam Erol, taklitçilik, Avrupa emperyalizmi, kültürel bozulmalar, borç batağı, bunların sonucu; Tanzimat aydınına bak; Avrupa'yı taklit eden kuklalar gibiler; halka arkalarını dönmüşler, yabancılaştırmışlar; bürokrasi de öyle olmuş, yozlaşmış..."

"İktisatta 'kilitlenme teorisi' diye yeni bir teori var; bir toplum şu ya da bu nedenle bir yöne itilince artık çıkmıyor, ayrılmıyor o yoldan, yol bozuk bile olsa. Galiba bu kilitlenmeyi Tanzimat tetiklemiş, ve o tünelde sıkışıp kalmışız, hâlâ debeleniyoruz."

"Tanzimat aydınlarına bak, tanzimat edebiyatçılarına bak; hepsi de taklitçi, kendi toplumuna yabancı, Anadolu insanına sanki düşman!"

"Gelelim liderlere; sistem Tanzimat Batıcılığını devam ettirecekse, 'hâkim kesimin' çıkaracağı liderler de böyle olacak, soğuk savaş bitse bile."

"Ben yine de iyimserim. Halk uyanıyor, kendisine arkalarını dönenlere artık destek vermeyecek."

"Yani halk kazık yiye yiye doğruları görecektir diyorsun, Demirbaş Şarl gibi!"

İŞÇİLER, SANAYİCİLER VE AVRUPA BİRLİĞİ

Antalya'da 3 gün süren bir seminerden dönüyorum: üç büyük işçi sendikasının, DİSK'in, Türk-İş'in ve Hak-İş'in genel başkanlarının, tekstil sanayicilerinin birlikte katıldıkları bir toplantı. Konuşulan konu Türk sanayii, tekstil ve ekonomik kriz; Ankara'dan da 3 bakan gelmiş.

Toplantının açılışında Halit Narin, bana göre, tarihi bir konuşma yaptı:

"1995'te imzalanan Gümrük Birliği, başta tekstil olmak üzere, Türk sanayiini batırıyor; bu ne dışa açılma, ne de rekabet; davul bizde, tokmak onlarda, bizimle oynuyorlar; bir açık pazar durumuna düştük, Gümrük Birliği Anlaşmasına göre AB'nin her dediğini yapmak zorundayız; kölelere döndük, böyle kepezelik olmaz, bizi zaten AB'ye de almayacaklar, oyalayıp duruyorlar" diyor.

Bu çıkış bir Türk sanayicisinin, Türkiye-AB ilişkilerine 'gerçekçi' bakışı, belki de ilki, hem de sağdaki büyük bir sanayiciden.

İşçi sendikaları da Halit Narin'in görüşüne katılıyorlar, zaten en fazla okkanın altına gidenler onlar; hem reel ücretler düşmüş, hem de işsizlik artmış; bütün bunlar Gümrük Birliği'nin sonucu.

Olan biteni Attilâ İlhan'a anlatıyorum. "Sanayici de işçi de AB konusunda uyanıyor" görüşünü savunuyorum.

"Erol, bu noktaya gelmeleri için bu kadar beklemek mi gerekiyordu? Her şey baştan belli değil miydi; o kadar yazıldı, çizildi, bunlar neden görmek istemediler?!"

Ben en az bin defa yazdım; bu tek yanlı bir düzenleme, bir sömürge anlaşması, işçi de işveren de büyük zarar görecekti dedim. Ama TÜSİAD'ın içinde 'bir grup' egemen oldu, Ankara'daki siyasiler, bürokrasi onlara katıldı ve Türkiye'yi bir açmazın içine soktular, hem de göz göre göre."

"Peki, şimdi ne yapacaklar, nasıl bir çıkış yolu bulacaklar?"

"Birkaç ay önce ben kendilerine 'İşçi-işveren birlikte hareket edin' dedim, şimdi bunu yapıyorlar, daha güçlüler. İşçiler de Gümrük Birliği'ne karşı. Ankara bu sefer kulaklarını kapayamaz."

"Kavgalarının 'dışarıya karşı' olduğunu nihayet anlamaya başladılar, uyanıyorlar; ulusal politikaların izlenmesi için iyi bir başlangıç, bu zemini kuvvetlendirmek gerek."

Toplantıya Kemal Derviş, Mehmet Keçeciler ve Yaşar Okuyan da gelmiş; üç bakan da meselenin farkında değil; 'medya' Kemal Derviş'i abartılı bir biçimde öne çıkarıyor; arkasında 'büyük sermaye' ve 'dış çevrelerin' desteği var; medya patronları da bu çizginin içindeler."

"Erol, 'milli' yaklaşanlar ile 'gayrı milli' yaklaşanlar ayrılmaya başladılar, bu iyi; milli cephe güçleniyor; sanayicinin bir kısmı da 'milli' yaklaştırmaya başlamış; işçinin de desteği var, bu çok iyi, 'Tanzimatçılar' azınlığa düşecek."

Ben de Cumhuriyet'te okkalı bir yazı yayımlamışım, birilerinin 'maskesini' düşürmek için.

- Mandacılar kaybetmeye mahkûm, eninde sonunda...
- İşçi de, halk da, sanayici de uyanıyor, biraz geç de olsa..."

Bu arada, bir 'kara mizah' konusunu aktarıyorum.

"Kemal Derviş İstiklal Marşı'nı dinlerken bir eli arkada, belinin üzerinde idi, Napolyon gibi! Gazeteciler gördü, ama 'kullanmadılar'. Derviş'in 'açıklarını' kapatmak için ellerinden geleni yapıyorlardı, haberi 'sakladılar'."

Eh diyoruz, içerdeki ve dışardaki bazı çevreleri memnun etmek gerekiyor, 'haberci' de olsalar, kolay değil, ekmek parası...

Ne kadar sansür, o kadar ekmek; işler böyle yürüyor!

İKİ TANIK: BESİM ÜSTÜNEL VE İNAL BATU

İktisat Fakültesi Mezunlar Cemiyeti'nin geleneksel toplantısında oturma başkanım; oturumda Türkiye-Avrupa ilişkileri ele alınıyor. Konuşulanlar bir kenara, iki ilginç olayı kamuoyunun gözleri önüne serme fırsatım oldu, hem de oturma başkanlığı 'forsunu' sonuna kadar zorlayarak.

Kahve molasında Besim Üstünel'le çene çalıyoruz; bana, 1978 yılındaki bir olayı anlatıyor; ben aslında olayın ayrıntılarını biliyorum ama bir tanığa ihtiyacım var. Ve tanığı buluyorum. Emile Noel (AET sorumlusu) dönemin başbakanı Bülent Ecevit'e "AET'ye (AB'ye) üyelik için başvurun" diyor. Besim Üstünel aynı gün Emile Noel ile karşılaşılıyor, " 'Başvuru yapın' dediniz, bizi AET'ye alacak mısınız?" sorusunu yöneltiyor. E.Noel'in cevabı: "Türkiye'yi AET'ye almak için değil, Yunanistan'ı da engellemek için bu öneriyi yaptım."

Amaç Türkiye'yi almak değil, Yunanistan'ı engellemek için Türkiye'yi kullanmak. Bu 'tanıklık' çok önemli; çünkü son çeyrek asırdır herkes, "Fırsat kaçırdık, adamlar bize 'Başvurun' dedi, biz başvurmadık" yaygarasını kopardı, hâlâ da koparıyor.

Ben perde arkasını çok iyi bildiğim bu olayı kalabalı-

ğın ve basının önünde, Besim Üstünel'in tanıklığı ile açıklığa kavuşturmak istedim; hem de, Üstünel kürsüye çıkmak istememesine rağmen, bu kez ben onu 'itirafa zorladım ve itiraf da ettirdim.'

İkinci olay İnal Batu ile ilgili: Batu konuşmasında "1999'da bizi aday yaptılar, bizden almak istediklerini daha kolay elde edebilmek için" gibisinden bir söz etti. Kendisi zamanın müsteşar yardımcısı olarak her şeyi biliyor; bütün tartışmaların içinde; onun 'şahitliği' de önemli. Bu yüzden kendisine sordum: "Sayın Batu, açıklığa kavuşturalım; bizi, sadece ödün almak için mi aday yaptılar?" Yanıt "Evet" oldu.

Bu iki tanığın açıklamaları tarihe ışık tutuyordu; medya oradaydı, ancak ertesi gün ne televizyonlar, ne gazeteler tek söz etmedi, tek satır yazmadı.

Attilâ İlhan'la bugün medyanın duyarsızlığını, otosansürünü, bu gelişmelere bağlayarak tartışıyoruz.

"Farkında mı değiller? Bu kadar vurdumduymaz olamazlar!"

"Yoksa otosansür mü uyguladılar?"

"Bu manşetlik bir haber, nasıl gözden geçirirler?"

"Televole medyası olmuşlar da gerçek haberleri anlamıyorlar mı?"

Attilâ İlhan, "Hepsi de geçerli" diyor, "ayrıca cahiller, onun için gözden kaçırabilirler" diye ekliyor.

Medyanın bu inanılmaz vurdumduymazlığı ikimizi de 'sinirlendiriyor'. Attilâ İlhan, "Ne yaparlarsa yapsınlar,

her şeyi de örtemezler ya; halk artık ne televizyon haberlerine, ne de gazetede yazılanlara inanıyor" diyor.

Bu iki insanın tanıklığı benim için çok önemli; çünkü ben, Türkiye'nin AB'ye hiçbir zaman alınmayacağı tezini savunuyorum. Dün de, bugün de alma niyetleri bulunmuyor, yarın da olmayacak.

Arkadaşım Şükrü Sina Gürel, Aralık 1999'da Türkiye'nin adaylığından sonra bana bir itirafta bulunmuştu; "Erol Hoca, 1997'de önümüze koydukları ve bizim 'Hayır' dediğimiz koşulları şimdi sırtımıza yüklediler" demişti.

Türkiye ve Türk halkı birileri tarafından kandırılıyor; hem içerden, hem dışardan; Attilâ İlhan'la bu düşünceyi paylaşarak bugünkü sohbetimizi noktalıyoruz.

DERVİŞLER DÖNER DÖNER...

Attilâ İlhan konuyu Kemal Derviş'ten açtı; şahsı hiç önemli değil 'misyonu' önemli; iki ay önce kimsenin tanımadığı biri;

- Fiilen başbakanlık konumuna geldi,
- Adeta Türkiye'nin bütün ekonomik ilişkileri onun elinde,

- 'Medya' bütün ışıklarını üzerine çevirmiş, öyle ki kırdığı potlar bile örtülüyor.

Neler mi? Papandreu ile kimseye haber vermeden görüşüvermiş! Tabii bu 'kendi inisiyatifi' ile değil, birilerinin özel gayretleri ile olabilir, acaba bu 'birileri' kimler? Ortaya çıkınca diğerleri de çorap söküğü gibi dökülür.

Kemal Derviş'e kimler destek veriyor; konuşmaya oradan başlıyoruz:

- ABD'nin mutlak desteği var,
- AB çok sıcak bakıyor,
- IMF, Dünya Bankası zaten 'kendisinin evi gibi',
- İçerde, TÜSİAD arkasında,
- Büyük sermayeye bağlı medya arkasında,
- Dinci medya da karşısına almıyor, 'dirsek temasında',

- Ecevit ve Mesut Yılmaz da doğal olarak yanındalar.

Bu destek grubundan doğal bir sonuç çıkıyor; ABD, uluslararası sermaye ve içerdeki büyük sermaye Kemal Derviş'i çok seviyorlar.

Benim Antalya toplantıma Kemal Derviş de gelmişti. Medya onu göklere çıkardı, 'bir star doğuyordu'; öyle ki, İstiklal Marşı'nı bir eli arkasında, belinin üzerinde dinlemesi bile nedense medyamızın dikkatini çekmedi. Oysa portakalı nasıl koparacağını bile ballandıra ballandıra yazmışlardı.

Ve gazetelerde bir haber; daha doğrusu, 'sorumsuz' bir haber; "Derviş yeni bir sosyal demokrat partinin başına mı geliyor" türünden.

Ve Aydınlik gazetesinde ayrıntıları verilmiş başka bir haber: "Kemal Derviş merkez sol partinin başına getiriliyor", hem de Çevik Bir ile birlikte.

Hoppalaaa!.. Derviş'i destekleyen çevreler şunlar, saydık; bu saydıklarımız 'sosyal demokratlara pek de yakın olmayan çevreler'. Onlar destek veriyorsa Derviş nasıl olur da sosyal demokrat bir partinin başına gelir?

Ya parti sosyal demokrat değildir;

Ya da işin içinde başka bir iş vardır!

Bu, 'işin içindeki işler' Türkiye'yi oldum olası karıştırmıştır; ama sonuçta başarı elde edememişlerdir; hep ters tepmiştir.

– Bu, halkın sağduyusudur.

– Halk her şeyi hisseder, görür.

– İçerde 'başkaları' da bu işi engeller.

Benim dikkatimi bir gazete haberi çekmişti: .

MGK'da neden Kemal Derviş'e asker kanadından, "Sizin yabancılarla görüşmelerinizde Kıbrıs vs. gündeme geliyor mu" sorusu yöneltmişti?

Bu soruya neden gerek duyulmuştu ki!

Yabancılarla neyi konuşup neyi konuşmayacağını bilmesi zaten gerekmez miydi?

Bu soruda bir 'fazlalık' vardı.

Fazlalık gibi görülen şey acaba 'kastedilen' şey miydi?

Türkiye'de bir tiyatro oynamaya veya oynatılmaya çalışılıyordu.

Birileri bir senaryo yazmışlardı; aktörleri belirlemişlerdi.

Attilâ İlhan, "Bu oyun yürümez, hiç merak etme" diyor; "uyanması gerekenler artık uyandılar" diye ekliyor.

DERVİŞ VE DIŞ HORTUMLAMA

2001'in Nisanında Türkiye'de 'yeniden yapılanma' konuşuluyor. Büyük sermayenin medyası tam destek veriyor ve biz anlamaya çalışıyoruz: Bu gerçekten yeniden yapılanma mı, yoksa başka şeyler mi var?

İçerde bozukluk, 'hortumlamalar' var; haksız bir paylaşım var, hırsızlık var; savcılar da bunu belgeleri ile ortaya koyuyorlar.

"İç sistem düzeltilsin" deniyor; bu doğru, düzelmesi gerek.

Bunun için bazı kanunların değişmesi gerek, bu da doğru.

Ancak gözden kaçan bir şey var.

Ve esas meseleye giriyoruz:

Erol Manisalı: "İçerdeki bozuk çark düzeltilmek isteniyor ama, acaba dış sisteme bağlı hale getirilmiyor mu? Şeker, tütün, Merkez Bankası, Telekom yeni özelleştirme kolaylıkları gibi..."

Attilâ İlhan: "Sonuçta iç işler, dışardaki 'büyük çarklara' bağlanıyor."

Erol Manisalı: "İllegal iç işler legal bir biçimde dışarıya kaydırılıyor."

Attilâ İlhan: "Dışardakiler, içerdeki soygundan, çok

fazla pay alamıyorlar, legalleştirerek işi dışarıya kaydırıyorlar."

Erol Manisalı: "Bir Japon profesör, 'Avrupa hukuku Avrupalıların çıkarlarına hizmet ettiği sürece geçerlidir' demiş; bunu galiba, 'Avrupa ve ABD'nin çıkarları' diye değiştirmek gerekir."

Çok masum gibi görülen,

- şeffaflaştırma,
- rasyonelleştirme

gibi önlemler kanunlar değiştirilerek yapılırken, 'sistemin dışa kaydırıldığını' daha doğrusu, 'iç çarkların, dışardaki büyük dişlilerin bir parçası haline getirildiğini' birlikte tespit ediyoruz.

- Ulusal inisiyatif elden gidiyor.
- Küresel yapı esas oluyor.
- İşler, dışardakilerin denetimine sokuluyor.

Şeker, tütün, içki gibi ürünlerden stratejik alanların özelleştirilmesine kadar;

- İletişim sektörü
- Enerji
- THY
- Temel tarım ürünleri
- Hatta Merkez Bankası

Bunlar artık Türkiye Cumhuriyeti'nin inisiyatifinden yavaş yavaş çıkarılıp dışardaki büyük güçlerin denetimine veriliyor; hem de kanun yolu ile, legal bir biçimde.

Gerekçesi şeffaflık, rasyonel işleyiş ama 'dışardaki'lerin güdümünde...

Ulusallık yok, küresellik var kuralı işletiliyor.

Ve medya bu gelişmeleri, 'iyi ve doğru' gelişmeler olarak halka sunuyor.

Türkiye zaten ABD'nin, AB'nin, G-7'lerin, IMF'nin, Dünya Bankası'nın kısılcı içinde. Onların önerileri (ya da dayatmaları) ile, bozuk iç sistem düzgün bir biçimde 'dışarıya entegre ediliyor'. Hem de dışardan gelen insanlar tarafından.

"Bir bozukluk düzeltilirken daha büyük bir bozukluk yaratılmıyor mu" sorusunu birbirimize soruyoruz ve birlikte "Evet" diyoruz.

Her şey o kadar açık ki!

ESAS KAVGA KİMİNLE?

2000 yılının son aylarında ve 2001'in başlarında tekstil, ilaç, gıda, tarıma dayalı sanayi gibi birçok sektörden, sektör ilgilileri beni ısrarla arıyorlar: içine düştükleri çıkmazdan nasıl kurtulacaklarını konuşmak, tartışmak, benim görüşlerimden yararlanmak istiyorlar.

6 Mart 1995'te imzalanan Gümrük Birliği 1.1.1996'da yürürlüğe girdi. O tarihten itibaren de Türk sanayii çökmeye başladı. Neden mi?

– Anlaşma tek yanlı idi, Avrupa Birliği her şeyi dikte edebiliyordu.

– Sanayinin AB dışındaki dünya ile ilişkileri, AB ipoteği altına girmişti.

– Türkiye'nin dış ticaret politikası Brüksel tarafından belirleniyordu.

– Sıfır gümrükle, bütün AB ve üçüncü ülke malları Türk pazarını ağızına kadar doldurmuştu.

– Türk sanayii, 'haksız rekabet' ile karşı karşıya kalmıştı. Çünkü Türk pazarına giren malların arkasında, 'ihracatçı ülkelerin gizli subvansiyonu' vardı. Mesela, AB, yılda kendi tarımına 50 milyar dolar subvansiyon yapıyordu; tarıma dayalı sanayiler de bu subvansiyondan dolaylı olarak yararlanıp Türk pazarını dolduruyorlardı.

Haksız rekabet düzeni 'kurumsal olarak' oluşturulmuştu. Şimdi ise sanayi dallarımız, AB'nin bu haksız rekabeti karşısında ezilmeye başlamışlardı, çıkış yolu arıyorlardı; benden yardım istiyorlardı; Gümrük Birliği'nin sömürge belgesi olduğunu, geç de olsa anlamaya başlamışlardı.

Bugün Attilâ İlhan'a bunları özetlerken heyecanlanmıştı.

Ona göre Batı kapitalizmi bizimkileri sömürüyordu.

Ben de aynı sonuca, başka yollardan varıyordum: Türkiye ulusal çıkarlarını koruyacak 'siyasal karar sisteminde' sahip değil; yalnız anlaşmalar, yanlış politikalar Türkiye'nin sömürülmesine yol açıyor diye bakıyorum.

Sanayicilere önerilerimi anlatıyorum:

– Sanayici işçi sendikasını da yanına almak zorundadır.

– Burada kavga, 'dış dünya' ile yapılıyor; işçinin ve işverenin ortak çıkarı var. Fabrika kapanırsa, işçi de işsiz kalacak.

Attilâ İlhan: "Daha önce neden göremediler ki, Gümrük Birliği Anlaşmasını bilmiyorlar mıydı?"

Erol Manisalı: "İşi 3-5 kişi kotardı, yalnız onlar biliyorlardı, diğerleri okumadılar bile."

Attilâ İlhan: "Koskoca sanayiciler, nasıl bu kadar ilgisiz, kayıtsız kalabiliyorlar?"

Erol Manisalı: "Medya, televizyonlar, siyasiler, onlar da inandılar..."

Attilâ İlhan: "Bunlar zaten kendi yayın organları, 'kendi politikaları' değil mi?"

Erol Manisalı: "Bir kısmı için doğru, ama onlar za-

ten 'işi götürenler', Türkiye'yi AB'nin güdümüne sokmak isteyenler..."

Attilâ İlhan: "Tanzimatın devamını sağlayanlar, Atatürk'ten sonrakilerin yaptıkları gibi..."

Çıkış Yolları

Devam ediyorum: "Gümrük Birliği'nden zarar gören bütün sanayi dalları biraraya gelmeli, işçi sendikalarını da yanına almalı, işte o zaman ses getirirler; hem Ankara'da, ne hükümet ne de Meclis onları duyar, umurlarında bile değil."

Attilâ İlhan: "Bugün savaş, dışarı ile; içerdekiler birleşmeli, ortak menfaatlerini görmeliler."

Erol Manisalı: "Türkiye'nin dışa bağımlılığı ancak bu yolla kırılır, başka bir çıkış yolu yok."

Attilâ İlhan'la birlikte, ulusal politikanın kaçınılmaz olduğu konusunda görüş birliği içindeyiz.

Fotoğraf net olarak ortada; "Başka bir çıkış yolu yok" diyoruz ve noktıyoruz.

HERKES ONU NEDEN SEVER Kİ?

"Asım Bezirci mektup yazar, sanki benimle kavgalı, bana kızgın sanırsın, ama çok severim, severdim, iyi in-sandı.

Bana söylemediklerini bırakmayanları, eleştirenleri de severim, hiç kızgın olmadım, hiç kavga etmedim."

Attilâ İlhan bu cümlelerle başlıyor; konu neden böyle açıldı? Dün Beyoğlu'nda Arkadaş Kitabevi'nde imza ve söyleşi günü vardı, onu anlatıyordu, öğrencilerle sohbetini anlatıyordu:

"Gençlerden çok gelen oldu, ilginç sorular sordular; bir tanesi bana, 'Siz hep başkalarını eleştiriyorsunuz, kendi kendinizi de eleştirdiğiniz oluyor mu?' dedi. 'Eleştirmeyim' dedim, 'hem de nasıl; hayatım boyunca kendimi hep eleştirdim. Şiirimi, romanımı, düşüncelerimi...'

Geriye dönüp baktığımda hatalı bulduğum yanlarımı değiştirdim, düşüncelerimi, davranışlarımı eleştirdim, düzeltmeye çalıştım..."

"Sen eleştirilere pek aldırmıyorsun, kızmıyorsun, onun yanında üslubun yumuşak; en sert, en köşeli şeyleri bile o kadar masum (!) ve sevecen anlatıyorsun ki düşüncelerini paylaşmayanlar bile sana pek kızamıyorlar; kendine karşı bir 'hoşgörü zırhı' örüyorsun, onlar da oklarını fırlatmaktan vazgeçiyorlar.

TRT 2'de içerik olarak, zehir zemberek konuşmalar yapıyorsun ama ifaden o kadar masum, müşfik ve samimi ki! Kadife eldiven kullanıyorsun; görüşlerine katılma-
yanlar bile sana kızamıyorlar."

"Doğru, bilinçli yapmıyorum, benim yapım öyle: ama bunun da faydasını görmedim değil. Kavga etmek gerekiyorsa onu da yaparım, onun da yeri var, o ayrı bir şey.

Bazen hiç olmadık insanlar telefon ediyor, bir seferinde Besim Tibuk telefon etti; adamı ne gördüm, ne de tanırım; bana bir iltifat, bir iltifat; takdirlerini vs. uzun uzadıya sıralıyor; benim görüşlerimi herhalde biliyor, siyah ile beyaz gibi zıtlık olması gerekir; adam sanki benim görüşlerime katılıyormuş gibi iltifatlar yağıdırıyor, şaşırdım kaldım."

Ben de Yıldırım Keskin'i anlattım:

"Avrupa Birliği konusunda bir kitabı çıkmış, bana gönderecek, telefonda adres soruyor; bu arada 'Ben kitabını okudum (Avrupa Çıkmazı kitabım) tebrik ederim' diyor! Oysa düşüncelerimiz 180 derece zıt."

Attilâ İlhan'la gülüşüyoruz, Yıldırım'ı o da iyi tanıyor...

Ben bu konuda Attilâ İlhan'dan çok farklı olduğumu biliyorum, birine kızıp kızmadığımı, sevip sevmediğimi belli ederim; o ise hep mütebessimdir, benim gibi açık vermez.

"Erol, çok ilginç, bu aralar MHP'den yoğun ilgi var, telefon edenler, faks çekenler, beni şaşırtıyorlar" diyor.

Takılıyorum:

"Abi kendini onlara da sevdirmişsin..."

Attilâ İlhan'ın üslubundaki sevecenlik, yumuşaklık, sadelik, onun çok geniş bir kesim ile iletişim kurmasını sağlamış; en soldan en sağa, dinciden ateiste kadar geniş bir yelpazesi var.

Ben bunun yalnızca bir üslup meselesi olduğuna inanmıyorum; bunun gerisinde Attilâ İlhan'ın şair ve hümanist kimliği de önemli sanırım; iş bu kadar basit olmasa gerek.

İSTİKLAL SAVAŞI, 2001 TÜRKİYE'Sİ

Erol Manisalı: "Bugün 'Batı' Türkiye'yi adeta Asya'ya doğru itmiyor mu? 1990 sonrasında, soğuk savaş sonrasında üstümüze gelmeye başladılar; Kıbrıs diyorlar, Ege diyorlar, Kürtlere özerklik, Ermenilere toprak diyorlar..."

Attilâ İlhan: "Eski defterleri tekrar açtılar, Türkiye yeniden 19 Mayıs 1919'daki noktaya geldi:

- ABD ve Avrupa Türkiye'yi kendi himayelerine almak, sömürgeleştirmek istiyorlar,
- Toprak talepleri var, milli menfaatlerimizi hiçe sayıyorlar, dayatıyorlar."

Erol Manisalı: "Türkiye yeniden Doğuyu, Batıya karşı arkasına mı alacak?"

Attilâ İlhan: "Aynen öyle; Gazi Mustafa Kemal Avrupa emperyalizmine karşı Sovyetler ile işbirliği yaparak bağımsızlık savaşını kazanmıştı, ortak menfaatlerimiz vardı. Bugün de aynı durum; Rusya, Çin, Hindistan, Pakistan, Ukrayna, Türk Cumhuriyetleri ile ortak menfaatlerimiz var. Onlar da Batıya karşı mücadele veriyorlar, biz de; aynen dün olduğu gibi."

Erol Manisalı: "Döndük dolaştık aynı noktaya geldik; Atatürk'ün ölümünden sonra, galiba kendi kendimizi aldatmış, Batının yanında ve içinde olduğumuzu sandık; 90 sonrasında ise takke düştü, kel göründü."

Attilâ İlhan: "Artık başka bir tercihimiz kalmadı; ya

Asya'nın büyük devletleri ile işbirliği yapacağız ya da kendimizi tamamen Batıya teslim edeceğiz."

Erol Manisalı: "Yani, Galiyef haklıydı mı demek istiyorsun Abi?"

Attilâ İlhan: "Tamamen öyle, Galiyef haklıydı; o hem mazlum Türklerin (ve Müslümanların) Avrupa'ya karşı özgürlüğünü savundu, hem de 'Stalin'in baskısına karşı' mücadele verdi.

Diğerlerinin göremediği gerçeği Sultan Galiyef gördü. Bu bakımdan, Gazi Mustafa Kemal ile Sultan Galiyef arasında büyük benzerlik vardı."

Erol Manisalı: "Şimdi 2001 yılındayız ve Batı yine üstümüze geliyor, üstelik 'içerde', Tanzimatçı yönetimler var, siyasiler var, bürokratlar var, iş adamları var, hatta 'aydınlar' var."

Attilâ İlhan: "Ama 'halk' da var; Anadolu insanı başka, farklı; kendisinden kopan, topluma yabancılaşan 'elit'in yanında değil, siyasinin, bürokratin yanında değil, büyük sermayenin yanında değil. Bu halk, kafa olarak 'Batılı' da değil. Hâlâ kendi değerlerine sahip çıkıyor."

Erol Manisalı: "Bunun Asya ile ilişkiler bakımından önemi var herhalde..."

Attilâ İlhan: "Olmaz olur mu? Halk Asya ile ilişkilerin geliştirilmesine açıktır, Asya'ya yakındır. İşin özünde biz de Asyalıyız, değer yargılarımız Asyalınıninkine çok benzer."

Erol Manisalı: "Yani halktan kopan yönetim kadroları, elit mi yaptı bu işi?"

Attilâ İlhan: "Onlar yaptı, Atatürk'ten sonra ülke, Tanzimat zihniyeti ile yeniden Batıya bağlanmaya çalışıldı. Bugün karşı karşıya kaldığımız sorunların temelinde bu yatıyor."

Erol Manisalı: "1990 sonrası bize bir şans mı getir-

di, gerçeği yeniden görmemizi mi sağladı?"

Attilâ İlhan: "Öyle, Batı gerçek yüzünü yeniden ortaya çıkardı, üstümüze gelmeye başladı. Artık başka yol kalmadı, Türkiye mutlaka Asya ile ilişkilerini geliştirmek zorunda, Batıya karşı elimizdeki tek koz bu."

Erol Manisalı: "1919'a galiba tekrar dönüyoruz, o gün nasıl başardıksa bugün de başaracağız, böyle mi düşünüyorsun?"

Attilâ İlhan: "Hiç şüphen olmasın Erol, aynen öyle."

ORDU, TANZİMAT, JAPONYA!

İki Japon düşünür Okazaki Hisahiko ve Sato Seisabura'nın bir yabancı dergide okuduğum makalelerini Attilâ İlhan'a anlatıyorum; bu düşünürler, Amerika'nın Japonya üzerindeki siyasal, ekonomik ve kültürel 'egemenliğinden' yakınıyorlar. Özellikle de kültürel emperyalizm üzerinde duruyorlar.

Japon gençliğinin 'Amerikan özentisi' içine girmesinin, Japonya'nın geleceği bakımından ortaya çıkarmakta olduğu büyük tehlikeyi vurguluyorlar.

"Japonya ABD tarafından devşiriliyor mu" sorgulaması içindeler. Bunları Attilâ İlhan'a anlatıyorum, çünkü onu da fazlasıyla ilgilendirdiğini çok iyi biliyorum!

– Bizim Tanzimat'a benziyor, onlar da bizim gibi bir dönem geçirdiler. Meici dönemi... ama onlarınki 'teknolojik' ağırlıklı bir hareketti.

– Bizim Tanzimat 'taklit ağırlıklı', halktan kopan 'elit', Avrupa'yı taklit etmiş, şekilci tarafı ağır basıyor. 'Elit'in beynini, kültürünü Avrupalı avcunun içine almış, yoğurmuş.

– Cumhuriyet'in ilk yılları, Atatürk dönemi buna karşı, topluma kendi kimliğini kazandırmaya çalışmış; "Ne

mutlu Türk'üm diyene" ifadesi, başlı başına bunu göstermiyor mu?

– Avrupa siyasetçiyi, bürokrati, kompradoru, taklitçi aydını yanına çekmiş, 'devşirmiş'.

İkinci Dünya Savaşı sonrasında, soğuk savaş döneminde bu devşirme işi devam etmiş; siyasetçi, iş adamı, bürokrat ve hatta sanatçı 'sistem içine' girmeye başlamış.

– Soğuk savaş bitince de 'küreselleşme', yeni dönemin 'devşirme vasıtası' olmuyor mu? Bugünkü eğitime bak, üniversitelerde İngilizce öğrenmek yerine kültür emperyalizmi yapılıyor; bırak üniversiteyi, ortaöğrenimde, hatta ilkokullarda da bu yapılıyor.

– Ya medya? Televizyona, radyoya, gazetelere bak: sömürgecinin vasıtaları haline gelmişler, toplumu sömürüyorlar.

– Yalnız... yalnız orduyu devşiremiyorlar, bak ordu hâlâ kafasını dik tutabiliyor; onu da devşirmeye çok çalıştılar ama başaramadılar... çünkü ordunun kökünde, temelinde hâlâ Anadolu insanı var, tek korktukları ordu.

– Onun için 'paralı ordu' diyorlar... 'profesyonel ordu' diyorlar... NATO bile orduyu devşirmeyi başaramadı.

– Japonya'da savaştan sonra 'orduyu kaldırdılar', bu onların en büyük eksiği idi, ama ekonomileri güçlü olduğu için 'hemen teslim bayrağını çekmediler', direndiler, direniyorlar.

– Bizim ordu geleneğimiz farklı, bugün Batının önündeki tek engel bu.

– Ordunun siyasal ve sosyal hayattan tamamen çekilmesini ısrarla istemeleri boşuna değil, bu engeli de yıkmak istiyorlar.

Bugün konuşmamız bu çizgide sürüyor... Attilâ İlhan Tanzimat'a 'çok eleştirel' bakar. Tanzimat'ın, 'devşirme işleminin başlangıcı' olduğuna inanır.

Bugün ordunun, 'Batının devşiremediği tek güç' olduğu konusunda aynı düşünceleri paylaşıyoruz. Zaten günlerdir ele aldığımız konuların başında, 'ordunun dış politika konusunda, Türkiye'nin savunma politikası konusunda yürütmekte olduğu yeni girişimler' geliyor.

Japonya'dan başladık, Türkiye'de noktaladık; iki ülkenin Batı karşısındaki 'ortak kaderini de' tespit ettik!

Her ikisi de Batı içinde 'görünen' ama aynı zamanda, içten içe, Batı emperyalizmine direnen iki ülke.

Biri Asya'nın doğu ucunda, öteki batı ucunda; her ikisinin de ortak noktası 'Asya'!

DERVİŞ KİMİN SON ŞANSI? TÜRKİYE'NİN Mİ? YOKSA AMERİKA'NIN MI?

Attilâ İlhan'la son 2-3 günün medya haberleri üzerine konuşmaya başlıyoruz. Çünkü gerçekten de çok ilginç şeyler oluyor.

"Abi başlıklara bak:

'Bu Türkiye'nin son şansı'...

'Telekom'da istediğimiz kanunlar Meclis'ten geçmezse para yok'...

'Bu şansı da değerlendiremezseniz gelecek sefere kredi falan bulamazsınız'...

Verecekleri 5-10 milyar dolar, bak neler söylüyorlar, Türkiye sanki muz cumhuriyeti!"

"Erol baksana tehdit var, şantaj var, baskı var, ne ararsan var. Bir tek küfretmedikleri kalmış, hükümetten ise çıt çıkmıyor, tepki falan yok, normal karşılıyorlar."

"Asker tepki gösterdi, Telekom için Ecevit'e mektup vermişler, Ecevit de 'Asker haklı' demiş. Ama Kemal Derviş farklı konuşuyor. O da hükümete ve Meclis'e şantaj yapıyor sanki, 'Telekom mutlaka geçmeli' diyor, ay-nen Amerika ve IMF gibi konuşuyor."

"İyice korkmaya başladılar, bunlar korku işaretleri..."

"Bence son şansları; Türkiye'nin değil, Amerika'nın; kriz, para diye bastırıp Türkiye'yi sıkıştırmak istiyorlar: Ama bu sefer karşılarında asker var, asker baskıya boyun eğmiyor."

"Bir tarafta asker, öbür tarafta Kemal, ABD, IMF; hükümet ortada kalmış, çıt yok, sanki Ankara'da hükümet yok!"

"Bence Kemal Türkiye'nin değil Amerika'nın son şansı; Amerika son kozunu oynuyor; kriz büyütüldü, Türkiye batıyor havası yaratıldı, şimdi bastırıp istediklerini almak istiyorlar."

"Medyaya yansımayan şeyler var; asker dış baskıdan çok rahatsız. Dediğin gibi Amerika son kozlarını oynuyor: siyasetçi, bürokrat, iş adamı, medya 'tamam' diyor ama asker Amerika'nın oyunlarını bozuyor."

"AGSK, Ermeni tasarıları askeri çok rahatsız etti, Türkiye'nin üzerindeki oyunlar artık gizlenemez boyutlarda, onlar da Türkiye'nin yeni seçeneklerini değerlendiriyorlar; asker yavaş yavaş, Batıyı, Asya ile dengeleme yolunda; Amerika çok rahatsız, bu yüzden iyice saldırgan bir tutum içindeler, son kozları."

"Derviş de aynı ağzı kullanıyor; Telekom'da, diğer konularda, Amerikalılar gibi o da, 'Bu Türkiye'nin son şansı' diyor."

"Kendini son şans olarak gösteriyor."

"Aslında Türkiye'nin değil, Amerika'nın son şansı. Çünkü Türkiye yeni açılımlar içinde, bunu da asker sürüklüyor."

"Bir yanda Derviş, IMF, Amerika; öte yanda asker, taraflar bu şekilde galiba. Kamuoyu askeri destekliyor, aşağılanmaktan çok rahatsız."

"Amerikalılar bir şeyi hâlâ göremediler; Türkiye'de 2 artı 2'nin her zaman 4 etmeyeceğini anlayamadılar, hesapları tutmuyor! Bizi Latin Amerika Devletleri ile karıştırıyorlar."

"Türkiye gerçekten yol ayrımında; Batının baskısını karşılayacak dengeleri kurmak zorunda, asker bunu gö-

rüyor, halk hissediyor. Ya ötekiler? Onlar, günlük siyasi hesaplar peşinde, ama sonunda onlar da anlayacak, kafaları duvara çarpınca."

"Ben bunu mutlaka yazacağım; Derviş Türkiye'nin mi yoksa Amerika'nın mı son şansı? Öyle görülüyor ki, Derviş Amerika'nın son şansı, ama bu da tutmayacak, asker bu kapıyı açtırmaz, kapı aralanınca arkasından neler geleceğini görüyor."

"Ya hükümetin sessizliği?"

"Onlar kendi derdinde; seçim olursa ne yaparız telaşındalar, birbirlerine çalım atmakla meşguller."

"Medya yalan da yazsa halk gerçekleri görüyor, hissediyor Erol; Gelen mektuplara, telefonlara, fakslara bak, bunlar halkın sesi."

Bugün Türkiye'nin muhatap olduğu utanç verici durumu tartışıyoruz. Derviş yıllık 27 milyar dolar dış ticaret açığını nasıl kapatacağını düşüneceğine IMF'den alacak 5-10 milyar doların peşinde; bu para ise Türkiye üzerinde bir baskı aracı olarak kullanılıyor.

Türkiye'yi tamamen uluslararası 'sistemin tekeline sokacak' uygulamalar baskı yolu ile getirilmeye çalışılıyor.

Ama biz yine de iyimseriz: Halkın sağduyusu, askerin direnci en büyük güvencemiz, böyle düşünüyoruz...

BARIŞ MANÇO NEDEN SEVİLDİ?

Barış benim askerlik arkadaşımdı, 114. dönem yedek subayları olarak, Polatlı'da Topçu Okulu'nda beraberdik, yıl 1971. Ara sıra Ankara'ya birlikte 'kaçardık'!

Söz bugün Barış'tan açıldı, ama işin başlangıcı Anadolu insanı, halkın sesi, nefesi...

"Bizim insanımız 'kendinden olanı' sever, destekler, ona inanır, arkasından gider" diyor Attilâ İlhan.

Ben, "Barış" diyorum, "Barış neden tutuldu, sevildi, uzun yıllar kalplerde kaldı... hâlâ da öyle... öldükten sonra bile. Çünkü halk ezgilerini dile getirdi, halkın duygularını, günlük yaşamını; onun bir parçası oldu, bizim kültürü esas aldı."

"Bu toplumun, bu halkın sanatçısı oldu, halk Barış'ı kendi içinden biri gibi gördü, bizim insanımızın, bizim folklorümüzün, halk türkülerinin müziğini, sözlerini kullandı; ithal değildi, taklitçi değildi."

"Domatesler, biberler, babaanneler, ezgilerdeki 'Doğulu titreşimler', günlük hayatı yansıtan sözler ile içimizden biri..."

"Cem Boyner neden hiç oy alamadı? Medya arkasındaydı, hiçbir eksiği yoktu, ama halk onu kendinden görmedi, halka yabancı idi."

"Halk askeri neden sever? Kendi içinden çıktığı, kendinden olduğu için..."

"Barış geniş halk kitlelerine ulaşabildi, onların kalbini tuttu, nefesini yakaladı. İnsanımız Barış'ı, kendi soluğu olarak gördü. O, 'içimizden biri' idi, onun için sevildi, tutuldu, desteklendi."

Biz Asyalı mıyız?

"Barış Japonya'ya gitti, orada da insanları coşturdu, sokaktaki Japon, siyasetçi, gazeteci onu orada da tuttu."

"Bizim halkın ezgisi, sesi, coşkusu Japon insanı ile benzerlik gösterir, onlar da biz de 'Asyalıyız'!"

"Bak Erol, Balkanlar'dan Japonya'ya kadar ezgiler aynıdır, insanlar benzer şeyleri sever, bu aslında Asya'nın ta kendisidir.

" 'Şanghay'ın Kızları' yazımda da belirtmiştim, Çin'deki tezgâhtar kızların gülüşü bile Avrupalıdan farklı idi, Asyalı gülüşü idi, Asyalı farklı bakar, farklı güler, farklı davranır."

"Geçenlerde Kenan Bey anlattı (60'lı yılların bürokratı); Aliğa'nın ön görüşmeleri için o yıllarda Moskova'ya gitmiş; 'Rus mandalinayı soydu, eliyle bana iki dilimini uzattı' diyor, onu çok etkilemiş; 'bunu ancak bir Asyalı yapar' diye ekliyor."

Söz Barış'tan açıldı, nerelere kadar uzandı, ama hepsinin de birleştiği noktalar var. Anadolu insanı farklı; o buralı, taklitçi değil, yabancılaştırmak istemiyor, 'kendisi olmak, kendisi olarak kalmak' istiyor, kendinden olanı destekliyor.

- Osmanlı'nın 'saray kültürüne' uzak durmuş.
 - Tanzimat'ta 'taklitçi elitin' arkasından gitmemiş.
 - Bugün de öyle; kendisine yabancı olana, arkası dönük, uzak duruyor. Kendinden olanı ise bağrına basıyor.
 - Barış Manço bunu en güzel örneği.
- Ve bugünü de noktalıyoruz.

MASANIN İKİ TARAFI

2001 ilkbaharındaki durumu konuşuyoruz; Kemal Derviş'in 'işleri yürüttüğü' bir dönem bu.

"Masanın bir tarafında, bir cephede ABD, Kemal Derviş, IMF, Dünya Bankası var."

"Masanın 'karşı tarafında' karşı cephede TSK var."

"TSK, Ecevit'e 'mektup' vermiş, Telekom için, rahatsızlığını ortaya koymuş, asker 'dış baskılar' karşısında direniyor."

"Ortada hükümet yok; Ecevit ve diğer koalisyon liderleri, konuşmuş olmak için konuşuyorlar."

"Ecevit iki tarafa, 'Sen de haklısın sen de' diyor, aslında hiçbir şey demiyor."

"Bahçeli yeni seçimleri düşünüyor, Enis Öksüz dışarıya karşı 'direnen' tek adam."

"Mesut Yılmaz kendi derdinde, Ersümer'i vesile ederek TSK'yı karşısına almak istiyor, TSK kavgası ile 'puan' toplamaya çalışıyor. 2000'in son aylarında, Şarık Tara'nın lokantasında, bazı gazetecilerin (Cengiz Çandar) sorusu üzerine, 'TSK AB'ye karşı' demişti, cepheyi daha o zaman açmıştı, suni bir kavga başlatmıştı."

"Ben de Cumhuriyet'te yazmıştım; 'TSK tek yanlı bağlanmaya karşı, Türkiye'nin oyalanmasına karşı, AGSK'dan dışlanmaya karşı, AB'ye karşı değil, meseleyi doğru ortaya koyun' demiştim."

"Erol, asker direniyor, asker gerçekleri görüyor:

ABD askeri hedef almış, önündeki en önemli engel olarak görüyor. 'Türkiye krizde, Türkiye batıyor, ancak ben kurtarırım, ama kendi şartlarım içinde' diyor. Asker de bu 'şartları' kabul etmiyor, çünkü şartlar çok ağır. Türkiye'yi tamamen ele geçirmek istiyorlar. Mali, ticari, siyasi, askeri olarak 'dikensiz gül bahçesi' istiyorlar."

"İki cephe çok ilginç, bir tarafta TSK öbür tarafta ABD, IMF, Kemal Derviş. Tabii büyük sermaye ile medya da yanlarında, ama 'halk' yanlarında değil."

"Asker bu işin ucunu kesinlikle bırakmaz, Türkiye'nin sürüklendiği batağı görüyor: Türkiye'nin, 'sistemin içine' nasıl itildiğini görüyor."

"Ulusal cephede hareketlenme var, sol ve sağ, ulusal cephede yavaş yavaş birleşiyor, yani TSK cephesinde."

"Amerika'yı esas korkutan da bu zaten, bunu engellemek istiyorlar."

"Sanki 80 yıl öncesini yeniden yaşıyoruz; bir cephede Mustafa Kemal, öbür cephede de dış güçler; sanki tarih yeniden yazılıyor, tekrarlanıyor..."

"Baksana, medya 'mütareke medyası' gibi; o zaman işgal güçlerinin peşinden giderlerdi, bugün 'işgal etmek isteyenlere destek veriyorlar', aynı şey."

"TSK bunu gördü, 'Amerika'nın gösterdiği sopa' tersine döndü, 'milli bilinçlenme' yavaş yavaş harekete geçti, direnç başladı."

"En büyük güvence halkın sağduyusu; gazetelere, televizyonlara inanmıyorlar, okuyorlar ama gerçeği de görüyorlar, hissediyorlar."

"İki taraf arasındaki çekişme ne sonuç doğurur?"

"Ben iyimserim, uyanma başlayınca bunu kimse durduramaz."

Bak, sen anlatıyordun, tekstil toplantısında işveren işçi ile aynı çizgide birleşmiş; milli çizgide: kime karşı,

'dışarıya karşı'. Bu daha da yaygınlaşarak devam edecek, bunu kimse önleyemez."

Attilâ İlhan'la bugün bizim konuştuklarımız, medya-da çizilen tablodan çok farklı. Onlar, '10 milyar dolar gelecek mi, Telekom özelleştirilecek mi' meselelerine yoğunlaşmışlar.

Biz daha çok vitrini değil, mutfağı konuşuyoruz. Onlar sanal görüntü veriyorlar, biz gerçek fotoğrafı sergiliyoruz... en azından, biz öyle düşünüyoruz.

KAÇ VATAN HAINİ VAR?

"Türkiye'de sorunlar var doğru, insan hakları, sosyal haklar, siyasal partilerin anti-demokratik yönetimi vs. Şimdi bak ne diyorlar:

– Bu işleri biz kendi başımıza yapamıyoruz, ancak Avrupa'nın baskısı ile düzelir.

– Ekonomik işlerde 'hırsızlık' var; akılcı yönetim için AB'nin baskısı gerekir.

– AB üyelik süreci, 'bizim yapamadıklarımızı, bize yaptıracaktır', bu yüzden de çok iyidir.

Kısacası, bizim yapamadıklarımızı, 'bize sopa ile yaptırmak gerekir' demeye getiriyorlar."

"Çok komik bir durum; iki bakımdan hem vahim, hem de komik!

– Birincisi, başkasının zoru ile bir şeyler yapmak; sanki biri öğrenci, diğeri öğretmen; öğrenci öğretmenin zoru ile davranışlarını düzeltecek! Burada bir ulustan, bir devletten, bir halktan söz ediyoruz. Burası muz cumhuriyeti mi? Atatürk'ün Cumhuriyet Türkiye'sini muz cumhuriyeti haline getirmek istiyorlar.

– İkincisi, halen Türkiye ile AB arasında kurulmuş olan düzen tek yanlı, bu bir sömürge düzeni; 1995-2000 arasında Avrupa bizi sömürmüş; her şey aleyhimize gelişmiş."

"Erol, bunlar demek istiyor ki, 'Türkiye, Avrupa'nın yeniden sömürgesi olur ise işler ancak düzelir', bunlar

böyle namussuz, vatan haini bunlar, utanmadan, 'Türkiye, sömürge olsun' diyebiliyorlar.

İşte yeniden Tanzimat zihniyeti, yeniden mandacılık; üstelik bu hainlerin içinde, kendine solcu diyenler var. Hadi, şeriatçıları, bölücüleri, liberalleri anlıyorum; ama bu namussuzlar, kendine solcu deyip Türkiye'yi pazarlayanlar..."

"Al birini vur ötekine; bak, bazı televizyon kanallarında, her hafta, hep birlikte boy gösteriyorlar. Söylediklerini alt alta yaz, oku; ihanet belgesi çıkar."

"Bunlar eskiden de vardı, şimdi de var: Şimdi AB şemsiyesi altına girip Türkiye'ye sövüyorlar, hem de her gün. Bazı köşe yazarları da yanlı; Fransa'da Almanya'da bunu kesinlikle yapamazlar; sıkı mı! Fransa'da her gün Fransa'ya köşende küfredeceksin; Almanya'da her gün, Alman televizyonunda ülkeyi aşağılayacaksın: iki günde canlarına okurlar, pasaportu alıp kaçmaları gerekir."

"Peki, bizdeki terslik, bozukluk ne? Bizde neden bunları yapabiliyorlar?"

"Bunlar yeni Tanzimatçılar, bunlar post-modern satılmışlar; baksana, kendilerini de satmışlar; ben bu adamları 10 sene, 20 sene, 30 sene öncesinden tanırım. O zaman da sağlam ayakkabı değillerdi."

"Ama bu kadar ileri gitmemişlerdi, şimdi bu cesareti nereden buluyorlar? Arkalarına Avrupa'yı, Amerika'yı almışlar, gerekince onlara sopa gösteriyorlar."

"İçerde hükümet yok, meclis yok ki tepki gösterebilirsin, karşı çıksın!"

"Suratlarına tükürsen yarabbi şükür diyorlar."

"Onlar da Tanzimat kalıntıları ya da misyoner okulu mezunları, ne bekliyorsun ki!"

"Galiba Kâmrân İnan, '200 bin vatan haini var' demiş!"

"Az bile söylemiş, insafli davranmış!"

Bugün biraz sinirliyiz, bunalmış durumdayız; içimizdeki pislikleri konuştukça, isim isim saydıkça rahatsız oluyoruz, midemiz bulanıyor.

Attilâ İlhan, "Bunlar vatan haini, satılmış bunlar" derken o kadar içten ve inanarak söylüyor ki! O anda, alıştığım o sakin insan, üzüntülü ve heyecanlı bir kimliğe bürünüyor; kederinden, sıkıntısından olsa gerek.

AVRUPA İLİŞKİLERİNDE ATTİLÂ İLHAN, HALİT REFİĞ VE BENDENİZ...

NPQ dergisinin yayın kurulu toplantısında Ali Saydam 20 sayfalık bir metni okumaya başladı. 3-4 sayfası tamamlanınca ben "Halit Refiğ'in yazısı mı" diye sordum, hemen anlamıştım, yazı onundu.

Halit Refiğ'i çok eski yıllardan beri, 1966-67'den beri tanırım, Cihangir'den komşumdu. O zamandan beri, seyrek de olsa buluşur, Türkiye'yi ve dünyayı konuşuruz. Düşüncelerini bilirim, tuttuğum yanları vardır, eleştirdiğim yanları vardır: ancak Türkiye-Avrupa ilişkilerinde görüşlerimiz uyar.

Bu 20 sayfalık yazının ağırlığını da Türkiye-Avrupa ilişkileri oluşturunuyordu.

Ali Saydam'dan yazının bir kopyasını aldım, ertesi günü okudum. İlk 14 sayfası mükemmeldi, taa Haçlı Seferlerinden başlayarak, Türkiye-Avrupa ilişkilerinin çok güzel analizi yapılmıştı. İlk 14 sayfasının altına ben de imza atabilirdim. 14'ten itibaren benim katılmadığım değerlendirmeler vardı.

Yazının bir kopyasını Attilâ İlhan'a da ilk buluşmamızda verdim; 2 gün sonraki buluşmamızda o da benim gibi düşünüyordu: "İlk 14 sayfa çok iyi, aynen katılıyo-

rum" diyordu. Bu vesile ile Türkiye-Avrupa ilişkileri, sohbetimizin konusu oluverdi.

Attilâ İlhan Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne yarın da alınmayacağını, 'benim gibi' biliyor, ancak bir konuda biraz ayrılıyoruz.

Ben, Türkiye Avrupa Birliği'ne alınmış olsa, bunda 'kazanan tarafın Türkiye, kaybeden tarafın da Avrupa' olacağı görüşündeyim; Attilâ İlhan ise, "Onlar bizi alsa da girmeyelim" görüşünde.

Dolayısıyla, 'girmemiz bize yarar sağlamaz' pozisyonunda bulunuyor. Bu 'ufak' ayrılık dışında, Türkiye-Avrupa Birliği ilişkilerinde temel görüşleri paylaşıyoruz.

Bunlar nedir:

– Avrupa Türkiye'yi dün de, bugün de dışlamıştır; yarın da kesinlikle içine almayacaktır.

– Avrupa'nın niyeti, Türkiye'yi kendi güdümü altında tutmaktır; yani 'mandası' durumuna sokmak istemektedir.

– Türkiye içindeki belirli bir çevre, Avrupa'nın bu formülüne destek vermekte, hatta onlarla işbirliği yapmaktadır.

– TSK bu formüle kesinlikle karşıdır ve Avrupa Türkiye'de TSK'nın 'etkisinin' azalması için elinden geleni yapmaktadır.

Şimdi Halit Refiğ'in yazısının ilk 14 sayfası, 'Türkiye-Avrupa karşıtlığını' ortaya koyması bakımından çok ilginçtir, herkesin okuması gerekir. Ve bu 14 sayfa içinde Halit Refiğ'in analizi ile Attilâ İlhan'ın yaklaşımı örtüşüyor.

Attilâ İlhan bir sosyalist olarak tanınır, bilinir; Halit Refiğ ise sağda kabul edilir. Burada kendilerini ayıran

izgi ise Kemal Tahir'dir. Halit Refiğ 'mutlak bir Kemal Tahir'ci' olmasına karşın Attilâ İlhan öyle değıldir.

Ben akademik hayatım boyunca Türkiye-Avrupa ilişkilerini araştırdım, daha çok ekonomik ve politik ağırlıklı olarak; ama 'özel merakım yüzünden' kültürel ve tarihi boyutlarına da daldım.

Attilâ İlhan, Halit Refiğ ve ben Avrupa konusunda, temelde çok yakın bir çizgide bulunuyoruz; ancak aramızda bazı ayrılıklar var. Ben kendi gerekçelerimi, teknik ayrıntılarına da inerek, 'Avrupa Çıkmazı' kitabımda yazmıştım.

Attilâ İlhan ile Halit Refiğ'in, "Avrupa Birliğı bizi alsa bile girmeyelim" görüşünde birleşmiş olmaları ilginçtir. İki ayrı çizgide olduğı sanılan iki insan bu noktada birleşmişlerdir.

Şimdi soru şu: Birinin Kemal Tahir'ci olması, diğeri- nin olmaması Türkiye-Avrupa ilişkilerinde, 'ayrılmalarını gerektirir mi, gerektirmez mi?'

BİR KOMÜNİST VE BİR İMAM!

Attilâ İlhan'ın evinin yakınında bir cami var, tabii caminin de bir imamı. Bir gün zil çalmış, imam kapıda: Bir referans almak için gelmiş, daha önce Attilâ İlhan'ın evinde çalışmış birisi için.

"Bak Erol, imam herhalde benim komünist olduğumu duymuştur, buna rağmen geliyor; benden , birisi için referans istiyor, hoşuma gitti. İşte hadise bu: Türkiye'de solcuların çoğu dine öcü gibi baktılar, aşağıladılar; ateist bile olsan saygı duyacaksın, İslam bizim kültürümüzün bir parçası.

Şiirde, edebiyatta, sanatta, düşüncede bin yıldan fazla zamandır din yok mu, iç içe geçmemiş mi? Din, kültürümüzün bir parçası.

Kendini laik zanneden, din düşmanı oluyor, toplumu, insanını, geçmişini inkâr ediyor. Bir toplum geçmişle bağlarını koparabilir mi?"

Hak veriyorum; ben de, yakındaki camiden şikâyet eden bir 'solcu' dostumun hikâyesini anlatıyorum.

Düşünmeye başlıyoruz, neden diye?

– Laiklik din düşmanlığı mı? Kesinlikle hayır.

– Müslümanlığa karşı çıkıp Hıristiyanlığa yaklaşmayı 'ilericilik, solculuk' mu zannediyorlar?

– İstanbul'da o güzelim camiler olmasaydı, bu şehrin kişiliği kalır mıydı?

– Solculukla din karşılığı neden yakınlaştırılıyor ki?

– Solculuğu Batılılaşma, Batılılaşmayı Müslümanlıktan uzaklaşma saydıkları için mi?

– Yeni Tanzimat aydınının, kendi geçmişine ters bakan, Batı taklitçiliğini öne çıkaran içgüdü mü?

– Anadolu'ya, halka arkasını dönüp kendini 'elit' olarak soyutlama bencilliği mi?

– Türkiye'de solun politikada yeterli ağırlıkta yer alamamasının gerisinde galiba, birçok 'solcu aydının' topluma yabancılaşması etkili oldu. Onlar 'tukaka' dedikçe halk da onlara 'tukaka' dediği için mi 'sol boşluğu' devam ediyor?

"Sol din ile barışmadığı, yakınlaşmadığı sürece Türkiye'de 'sol cenahın' güçlenmesi herhalde çok zor" diyoruz, birlikte.

Bu arada ben biraz takılıyorum:

"Akit ve Yeni Şafak bugünlerde sana fazla ilgi gösteriyorlar, bir sebebi olmalı" diyorum. Ve arkasından da, Recai Kutan'ın Kemal Derviş'in programına karşı çıkışında, "Sosyal devlet nerede kaldı, bu programın içinde sosyal hiçbir şey yok" dediğini hatırlıyorum ve ekliyorum: "Recai Kutan soldaki boşluğu gördü, solun söyleceklerini o söylemeye başladı."

Ne kadar garip, ne kadar çelişkili bir durum; halkçı

ve halktan yana olması gereken sol halka karşı çıkıyor, ona saygısız; buna karşılık küreselci, yani kapitalizm onun yanında!

Bizde de sol böyle oluyor demek ki; bir tarafta bankaların içini boşaltanlar, öte yanda solun içini boşaltanlar sahneyi doldurmuşlar!

TÜRK KAHVESİ – GÂVUR KAHVESİ...

"Geçenlerde Taksim'deki otelin lobisinde yabancı bir gazeteci ile oturuyoruz. Ben sorunca 'Kahve içerim' dedi. Garsona, 'Bir Türk bir de gâvur kahvesi' dedim. Garson önce bocaladı, 'Nescafe mi' diye sorunca; 'Biri Türk kahvesi olunca diğeri gâvur kahvesi olmaz mı?' diye takıldım."

"Erol, işin doğrusu bu aslında, bizde yabancı olan şeylere ya frenk ya da gâvur derler. Birine Türk kahvesi diyorsak diğlerinin gâvur kahvesi olması çok normal. Üstelik 'nescafe'yi insanımız nasıl telaffuz edeceğini bilmez. Fransızcasını söyleyemeyen 'neskahve' demiyor mu? Bu komiklik yerine gâvur kahvesi demek daha uygun düşer."

"Yüz yıl önce olsaydı mutlaka doğrusunu yani gâvur kahvesi ismini kulanırlardı. Bugün, son 50 yılda 'yabancılaşma' neredeyse devlet politikası (!) haline geldiği için, biraz da elit taklitçiliğinden (!) ve aşağılık duygusundan, yabancı olanı 'yüceltmenin' neticesi olarak nescafe demeye çalışıyorlar, onu da söyleyemiyorlar."

"Anadolu'da 'neskahve' daha çok kullanılıyor, yozlaşmanın tipik belirtisi. Aynen The Marmara Oteli gibi. Oteli tamam, Marmara'sı tamam, ya başındaki 'The' ne oluyor? Maskaralığın daniskası, tam bir yozlaşma, eski sömürgelerdeki gibi."

"Geçen sene Girne'de kocaman bir bina gördüm, ga-

liba oteldi; üzerinde koskocaman 'Koloni' adı yazılıydı. Yani adını sömürge koymuşlar, inanılır gibi değil. Herhalde 'koloniyal' sözcüğünün entelektüel cazibesinden (!) ileri geliyor."

Sohbetimiz böyle sürerken Attilâ İlhan, "Ya gâvur aydınlarımıza ne demeli" diye bir çıkış yapıverdi:

"Yıllar önce Melih Cevdet Anday için yazmıştım, onun yabancı hayranlığını eleştirmiştim, eleştirmek ne söz, basbayağı saldırmıştım. Gazete ve dergilerde makalelerim çıkmıştı. İnsan şaşırıp kalıyor; konu yokmuş, mesele yokmuş gibi cımbızla ayıklayıp buluyorlar, çıkarıyorlar..."

Onun Macaristan'da söylediği bir söz üzerine yüklenmiştim, ağır eleştiriler yazmıştım. O sadece bir tane-si, bugün bak, bir sürü yazar kendi halkına yabancı, halkına düşman; Avrupalıyı, Amerikalıyı övmek için yapmadıklarını bırakmıyorlar; yüz karası bunlar."

"Yani Tanzimat aydınlarına (!) mı dönüyoruz; bunlar onların torunları, tortuları, uzantıları mı?"

"Kendi kültürüne, geçmişine, insanına arkası dönük taklitçi aydınlar bunlar. Atatürk bu çemberi kırmaya çalıştı, ömrü yetmedi, yanındakiler de ondan sonra yenisinden eskiye, Tanzimat'a döndüler, İnönü gibi."

Bizim Türk kahvesi-gâvur kahvesi ile başlayan sohbet taa nerelere geldi; Doğu ile Batı arasında 'sıkıştırılmış' Türkiye'ye, bugüne kadar. 'Kendini' bulmak istemeyen, 'kendini' dışarda bulmaya çalışan aydınlarla (!), içinde 'kendisi' bulunmayan aydınlarla, sürekli 'başkası' olmak isteyen yazarlara kadar...

Ve 2000'li yılların başında Türkiye bu çelişkileri yaşıyor. Anadolu insanının böyle bir çelişkisi yok, o hâlâ 'kendisi', kimseye de benzemek istemiyor.

Ama o insanları 'benzetmek' isteyenler var; siyasetçisi, bürokratı, medyası ve aydını (!) olarak...

DEVLET OLMASIN MI?

Bugün 'devlet'i konuşuyoruz, çok güncel bir konu.

– Devlet küçülsün diyorlar, ne demek istiyor bunlar?

– Devleti ortadan kaldırmak istiyorlar; küçülte küçülte yok edecekler.

– Devletin kolunu, kanadını, her şeyini yolup devlet adı altında bir 'ucube' yaratmak istiyorlar.

– Amaçları toplumu 'topluluk' haline getirmek, karşılarında 'toplumsal' hiçbir şey kalmasın istiyorlar; kurumlar, devlet kurumları ortadan kalsın istiyorlar.

– Devlet 'kötü' çalışıyormuş, onun için küçülmeli imiş.

Devlet niçin kötü çalışıyor? İçerde siyasetçi-bürokrasi-büyük sermaye-toprak ağası işbirliği yapmış, devlet işleri diye kendi işlerini görmüşler, devleti kendileri bozmuşlar.

– Şimdi sorun bu bozukluğu düzeltmek, yoksa devleti küçültmek değil; insanın kolu ağrıyor diye kolunu kesmesi yanlış olur. Kötü işletenler, devletin kaynaklarını soyanlar onlar, şimdi de 'devlet hantal, kötü, küçülsün' diyorlar.

– Nasıl küçülteceklermiş? Özelleştirme adı altında içeride ve dışarda belirli güç odaklarına peşkeş çekecek...

– Sonra... sonra da devleti tamamen ele geçirmiş olacaklar, içerdeki ve dışardaki güç odakları, birlikte.

– 2001 yılının başında olanlara bak; devletin kârlı çalışan kurumları da özelleştiriliyor, hem de en kârlıları, yani iyi çalışanlar; yok fiyatına içerdeki ve dışardaki güç odaklarına pazarlanıyor: Devletin tarımdan, mali sistemden de kopmasını istiyorlar; burada esas strateji, içeride her şeyi eritip 'dış güçlere' bağlama meselesi.

– Türkiye fakir ülke, gelir paylaşımı en bozuklardan birisi; bize güçlü sosyal devlet gerek; geniş halk kitlelerine eli uzanan, sosyal fonksiyonu olan bir devlet. Bunlar ise 'küçültün, küçültün sıfırlayın' diyorlar. Ne olacak: İçerde ve dışarda güç odakları devletin yerini alacaklar, Türkiye ellerinde olacak!

– Ekonomisi başkalarının eline geçen bir ülkenin ne siyaseti ne güvenliği olur, askeri bile olmaz.

– Onun için 'profesyonel ordu, paralı asker' diyorlar.

Herhalde ileride, komutanları da biz gönderelim, siz yönetemezsiniz diyecekler, işi bu kadar azdırdılar.

– Sen Amerikan askeri çevrelerinin raporlarını Cumhuriyet'te özetledin; adamlar ne diyor? "Türkiye'de denetleyemediğimiz, yönlendiremediğimiz tek kurum ordu" demiyorlar mı? "Türkiye'de askerler, 'Amerikan çıkarlarının dışında' planlar yapıyor" demiyorlar mı?

– Önce ekonomiyi tamamen kendilerine bağlamak istiyorlar; arkasından politika da, güvenlik de bağlanırlar sanıyorlar...

– Devleti küçültme planları bu amaca yönelik...

– Bugün Batı Avrupa'da devlet, milli gelirin yarısını topluyor ve dağıtıyor; güçlü ve sosyal bir devlet var.

Bizde ise devlet, milli gelirin beşte birini topluyor ve

harcıyor, devlet zaten çok küçük; üstelik Türkiye'de devletin sosyal işleri daha fazla olmak zorunda.

Bugün Attilâ İlhan'la sohbetimiz bu çizgide sürüp gidiyor ve satırlarda da görüldüğü gibi Attilâ İlhan'ın ve benim söylediklerim birbirini destekliyor, birbirini tamamlıyor. Onun için başlarına isim bile koyma gereğini duymadım.

İsimlerin yerleri değişse bile hiçbir şey fark etmeyecek!

ATTİLÂ İLHAN NELERİ SEVMEZ?

– Attilâ İlhan Tanzimat'ı ve Tanzimatçıları hiç sevmez; onlar taklitçi, Batıcı, emperyalistin yanında işbirlikçi oldukları için.

– O İnönü'yü sevmez; Attilâ İlhan'a göre İnönü, Atatürk'ten sonra O'nun çizgisinden sapmıştır. Hatay meselesinde Atatürk'ün İnönü'ye nasıl kızdığını, bana en az on defa anlatmıştır.

– Attilâ İlhan'ın 'misyoner okullarından' mezun olanlara karşı özel bir 'alerjisi' vardır; onların şu veya bu düzeyde devşirildiklerine inanır. "En sağlam görüleni bile mutlaka bir yerde 'falso' vermeye başlar" der.

– 'Opera'dan da hiç mi hiç hoşlanmaz.

– O masonları, roteryenleri de sevmez; Attilâ İlhan'a göre onlar sistemin ve 'elit'in parçalarıdır; emperyalizme karşı çıkamazlar, boyunları büküktür. En masum olanı bile 'hayır' diyemez.

– Attilâ İlhan büyük sermayeyi de karşısına alır; çünkü büyük sermaye 'sistemin' ayrılmaz bir parçasıdır ve 'öncelikleri sistemdir'.

– O 'küreselcilerle' mutlak bir kavga içindedir, onları sevmesi tabii ki beklenemez!

– Attilâ İlhan, güzel olmayan kadınları da sevmez, onlara karşı özel bir 'ilgisizliği' vardır.

– Attilâ İlhan Türkiye'deki 'nükleer karşıtlarını' sev-

mez, çünkü kendisi, Türkiye'de nükleer enerjinin geliştirilmesini hararetle savunur.

– O, Atatürk'e 'Baticı' diyenlerden nefret eder; çünkü Attilâ İlhan'a göre Atatürk sağlam bir solcudur. Bunu belgeleri ile ortaya koyduğu zaman çok mutlu olur.

– Attilâ İlhan sivil toplum örgütlerine 'karşıdır'. Ona göre sivil toplum örgütleri 'sistemin' kullandığı vasıtalar-dır. Çoğunun onlarla göbek bağı vardır. Kimlerin dışardan kaç para aldıklarına kadar bilir.

– O Stalin'i de hiç sevmez: Galiyef hayranıdır ve Stalin de Galiyef'i 'tasfiye' etmiştir. Yeterli bir sebep değil mi!

– Attilâ İlhan Batıyı karşısına alır, Batı ona göre düşmandır. Çünkü 'Batı' kapitalist ve de emperyalisttir. Bu nedenle sevilecek bir yanı da olamaz.

– Uçağa binmekten nefret eder, uçak korkusu vardır.

– Attilâ İlhan CHP'yi de sevmez: Ona göre CHP, Atatürk'ten sonra Kemalizm'den ayrılmıştır; halkın yerine 'bürokrasiyi' egemen kılmıştır.

– O, Türkiye'deki Grek-Latin hayranı ve bağımlısı düşünürleri hiç sevmez. İster solcu ister liberal olsunlar onun için fark etmez. Hatta solcu olanlarına daha da çok kızar.

– Attilâ İlhan Köy Enstitüleri'ne de karşıdır: Ona göre bu sistem sanayileşmenin önünde bir engeldi. Sanayi toplumu yerine 'köylü toplumu' öngörüyordu.

– O, aşağıdan yukarı okununca da fark etmeyen 'şirirleri' sevmez. Bir şiir aşağıdan yukarı okununca üç aşağı beş yukarı aynı 'tadı' veriyorsa bu şiir kötüdür, tabii şairi de!

– Kimsenin evine gitmez, Çolpan İlhan dışında.

– Attilâ İlhan sigarayı ve içkiyi hiç sevmez, meyhane sohbetini de.

Ayık kafa ile konuşmayı, düşünmeyi tercih eder... tabii konuşanları ve düşünenleri de!

– En sevmediği, karşı olduğu şey de 'sistem'dir. Çünkü 'sistem' ona göre Batıdır, emperyalizmdir, Batının büyük güçleridir.

– Attilâ İlhan Türkiye'de 'monşer' takımını sevmez; gerekçesi çok nettir: Cumhuriyet'i ve Türkiye'yi batıranlar onlardır!

Sevmediği insanlar mı? İpliğini pazara çıkardıklarının isimlerini alt alta koysam bir kitabı doldurur, onun için sıralamak istemiyorum.

Attilâ İlhan'la onca sohbetimizin sonunda çıkarabildiğim 'sevmedikleri' bunlar, tabii başlıcalarını yazdım, ayrıntıya inmeden! Onun sevmediklerinden, 'sevdiklerini' çıkarmak çok kolay olsa gerek.

